

RAPORT EWALUACYJNY PROCESU WDRAŻANIA I PROJEKTOWANIA STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Katowice, maj 2013

Raport ewaluacyjny opracowany przez:

Regionalne Centrum Analiz Strategicznych (RCAS)

Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego
tel. 032 20 78 486
e-mail:rcas@slaskie.pl

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Ul. Ligonía 46; 40-037 Katowice
WWW.slaskie.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
Część I	6
1. Analiza wyników ankiet ewaluacyjnych	6
2. Analiza realizacji projektów dofinansowanych przez UE w województwie śląskim	89
3. Wnioski z raportu monitoringowego za rok 2011	118
4. Analiza zgodności Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” z dokumentami krajowymi i europejskimi.....	124
125	
Podsumowanie do części I	129
Część II Analiza procesu projektowania Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	131
1. Analiza zgodności projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” z dokumentami krajowymi i europejskimi	131
2. Przyczyny aktualizacji Strategii.....	136
3. Ocena projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – Raport Banku Światowego.....	138
4. Ocena projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” – podsumowanie z przebiegu konsultacji społecznych	140
5 Podsumowanie do części II.....	142

WSTĘP

Niniejszy raport składa się z dwóch części. Pierwsza dotyczy ewaluacji ex-post z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, pod względem trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości poszczególnych jej zapisów. Część ta została opracowana w trakcie prowadzenia prac nad aktualizacją dokumentu strategicznego, składa się z czterech modułów. Pierwszy z nich zawiera informacje dotyczące podsumowanie badania ankietowego przeprowadzonego wśród gmin i powiatów, dotyczącego zakresu realizowanych przez gminy zadań w odniesieniu do Strategii. W drugim zawarto analizę realizacji zadań dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej, w dwóch okresach finansowania (2000-2006 i 2007-2011). W części trzeciej przedstawiono wnioski z Raportu Monitoringowego za rok 2011, opracowanego jako jeden z elementów systemu monitoringu, natomiast ostatnia część dotyczy zgodności Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” z dokumentami na szczeblu zarówno krajowym i europejskim.

Druga część raportu dotyczy procesu projektowania Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Punktem wyjścia jest analiza zgodności projektu z dokumentami krajowymi i europejskimi. Następnie wskazuje się na przyczyny aktualizacji strategii, wskazuje się jak zapisy dokumentu z 2010 roku przełożyły się w obecnie projektowanej strategii. Istotnym elementem oceny jest również raport ex-ante Banku Światowego „*Ocena projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”*” zawierający analizę projektu Strategii pod kątem jego zawartości, formy oraz struktury dokumentu. W przedstawionym materiale umieszczono wnioski płynące z raportu, natomiast całość opracowania została umieszczona w załączniku. Ostatni element tej części Raportu stanowi podsumowanie z konsultacji społecznych projektu strategii.

Przedłożony raport ewaluacyjny został sporządzony w Wydziale Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Podstawą jego opracowania były analizy przeprowadzone przez pracowników wydziału oraz materiał przygotowany przez Bank Światowy. Część pierwsza raportu powstała w okresie od maja do listopada 2012 roku (analiza ex-post) natomiast prace nad drugą częścią trwały od stycznia do maja 2013 roku (analiza ex-ante). Głównym źródłem informacji były zarówno dostępne dokumenty, opracowania i bazy danych, jak również informacje dostarczone przez przedstawicieli gmin i powiatów z województwa śląskiego.

Część I

Analiza procesu wdrażania Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

1. Analiza wyników ankiet ewaluacyjnych

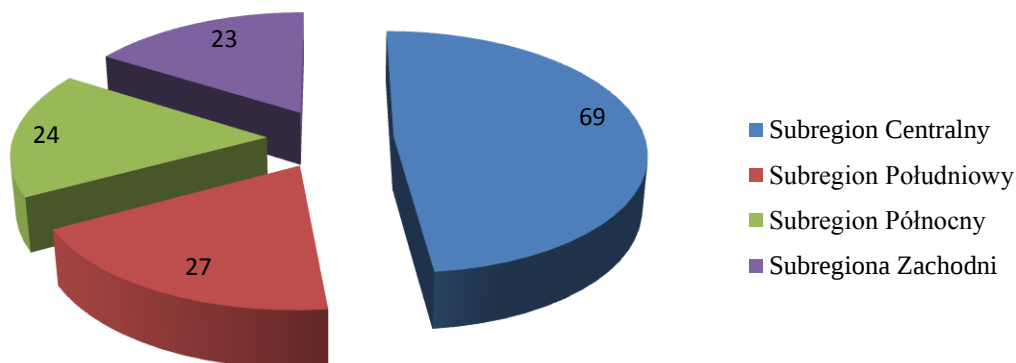
W trakcie prac związanych z aktualizacją *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”*, w dniu 5 kwietnia 2012 roku przesłano do przedstawicieli gmin i powiatów województwa pismo z prośbą o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej. Poproszono ankietowanych o odpowiedzi na osiem pytań, bezpośrednio związanych z trzema zakresami tematycznymi:

- określenie aktualizacji zapisów w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”* oraz działań podejmowanych w ramach poszczególnych priorytetów (pytanie I, II, VII, VIII)
- analiza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie/powiecie (pytanie III, IV)
- wskazanie dokumentów strategicznych opracowanych na poziomie gminy/powiatu (pytanie V, VI).

Poniżej zebrano odpowiedzi udzielone na pytanie VII i VIII ankiety dotyczące kierunków działań w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”* – zarówno tych zrealizowanych jak również zaplanowanych do realizacji. W celu określenia tendencji rozwojowych w województwie, zebrany materiał pokazano również z uwzględnieniem podziału na cztery subregiony.

W ramach badania do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego wpłynęły 143 ankiety. Uczestnictwo ankietowanych z poszczególnych subregionów przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 1. Ilość gmin/powiatów wypełniających ankietę z podziałem na subregiony.

Źródło: Opracowania własne.

1.1 Analiza pytania VII - które kierunki działań w Strategii były realizowane w ciągu ostatnich 5 lat w Pana/Pani gminie/powiecie

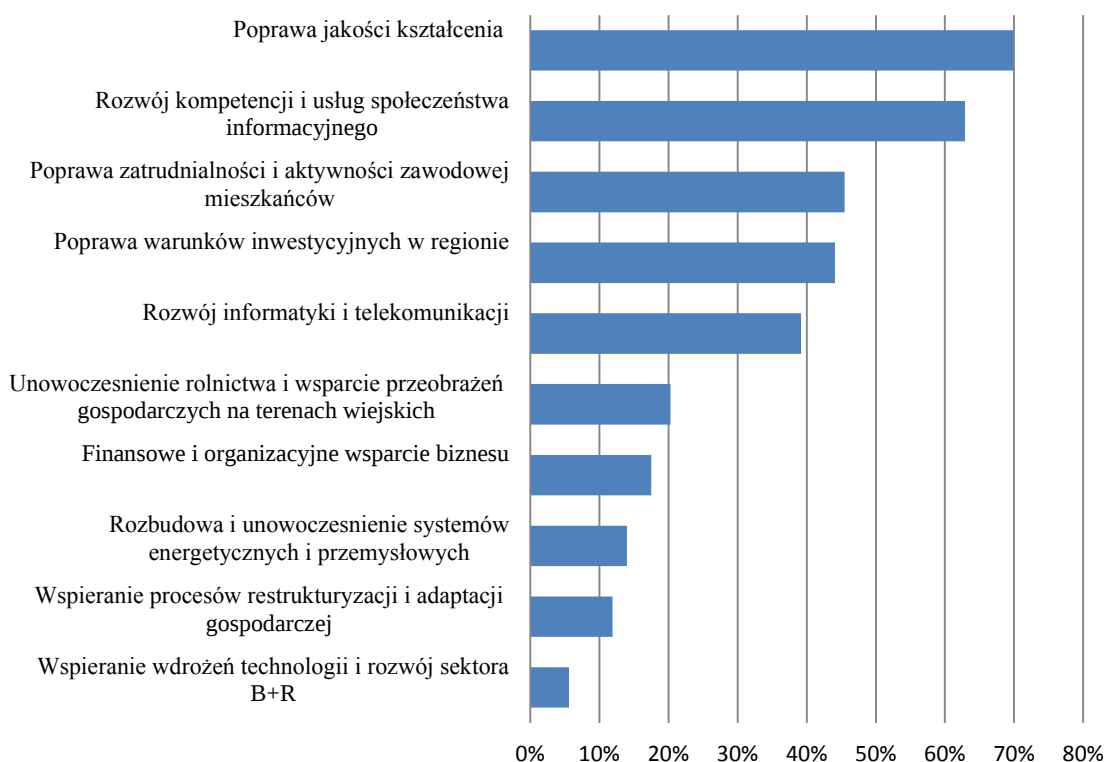
Pytanie VII ankiety ewaluacyjnej dotyczyło działań podejmowanych przez gminy i powiaty w ramach Strategii. W celu zobrazowania zebranego materiału dane przedstawiono na wykresach z podziałem na Priorytety Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”.

1.1.1 Poziom regionalny

W pytaniu VII skupiono się na pracach, które gminy/powiaty realizowały w ciągu ostatnich pięciu lat. Ankietowani mieli możliwość wyboru odpowiedzi z pośród kierunków wpisanych w ramach trzech Priorytetów Strategii.

W ramach priorytetu A, czyli *Województwo śląskie regionem nowej gospodarki kreującym i skutecznie absorbującym technologie*, gminy/powiaty miały możliwość zaznaczenia dziesięciu odpowiedzi.

Wykres 2. Odsetek gmin/powiatów realizujących zadania z danego kierunku, w stosunku do ogólnej liczby gmin/powiatów udzielających odpowiedzi w ankiecie. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z analizy zadań podejmowanych z Priorytetu A najczęściej działań podejmowano w zakresie *Poprawy jakości kształcenia* oraz *Rozwoju usług społeczeństwa informacyjnego*. Prowadzenie prac w obydwu kierunkach wskazało ponad 60% badanych gmin/powiatów. Nieco mniejszą popularnością wśród badanych,

bo około 40%, cieszyły się takie działania jak: *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*, *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie* oraz *Rozwój informatyki i telekomunikacji*. Procesem *Unowocześnienia rolnictwa i wsparciem przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich* zajmowało się 20% gmin/powiatów. Ankietowani rzadko (jedynie kilkanaście procent) deklarowali uczestnictwo w pracach związanych z:

- finansowym i organizacyjnym wsparciem biznesu
- rozbudową i unowocześnieniem systemów energetycznych i przemysłowych
- wspieraniem procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej.

Najrzadziej podejmowaną inicjatywą w ciągu ostatnich pięciu lat, było *wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*. Działania w tym zakresie realizowało jedynie 5,6% gmin/powiatów.

W ramach Priorytetu B, czyli *Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie*, gminy/powiaty miały możliwość zaznaczenia osiemnastu odpowiedzi.

Wykres 3. Odsetek gmin/powiatów realizujących zadania z danego kierunku, w stosunku do ogólnej liczby gmin/powiatów udzielających odpowiedzi w ankiecie. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

W priorytecie drugim, najwięcej gmin/powiatów (około 70%) wskazywało na realizację zadań z zakresów: *Upowszechnianie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*, *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej* oraz *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu*. Prowadzeniem prac nad *Poprawą jakości powietrza* zajmowało się 55% badanych. Kolejną grupę stanowiły odpowiedzi udzielane przez ponad 40% ankietowanych. Zaliczamy do niej: *Wzmacnianie aktywności społecznej*, *Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego*, a także *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki*

odpadami. Nieco mniej (30%) gmin/powiatów wskazało na realizację takich kierunków jak: *Podniesienie skuteczności polityki społecznej, Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, Rewitalizacja terenów zdegradowanych oraz Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic*. Ponad 20% wskazań pojawiło się zarówno przy pytaniu dotyczącym *Kształtowania ośrodków wiejskich*, jak również *Poprawy warunków mieszkaniowych*. Najrzadziej zaznaczanymi odpowiedziami (ponad 10%) były: *Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Ochrona przed hałasem, Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych, Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*.

W ramach Priorytetu C, czyli *Województwo śląskie znaczącym partnerem kreacji kultury nauki i przestrzeni europejskiej*, gminy/powiaty miały możliwość zaznaczenia dziewięciu odpowiedzi.

Wykres 4. Odsetek gmin/powiatów realizujących zadania z danego kierunku, w stosunku do ogólnej liczby gmin/powiatów udzielających odpowiedzi w ankiecie. Priorytet C.

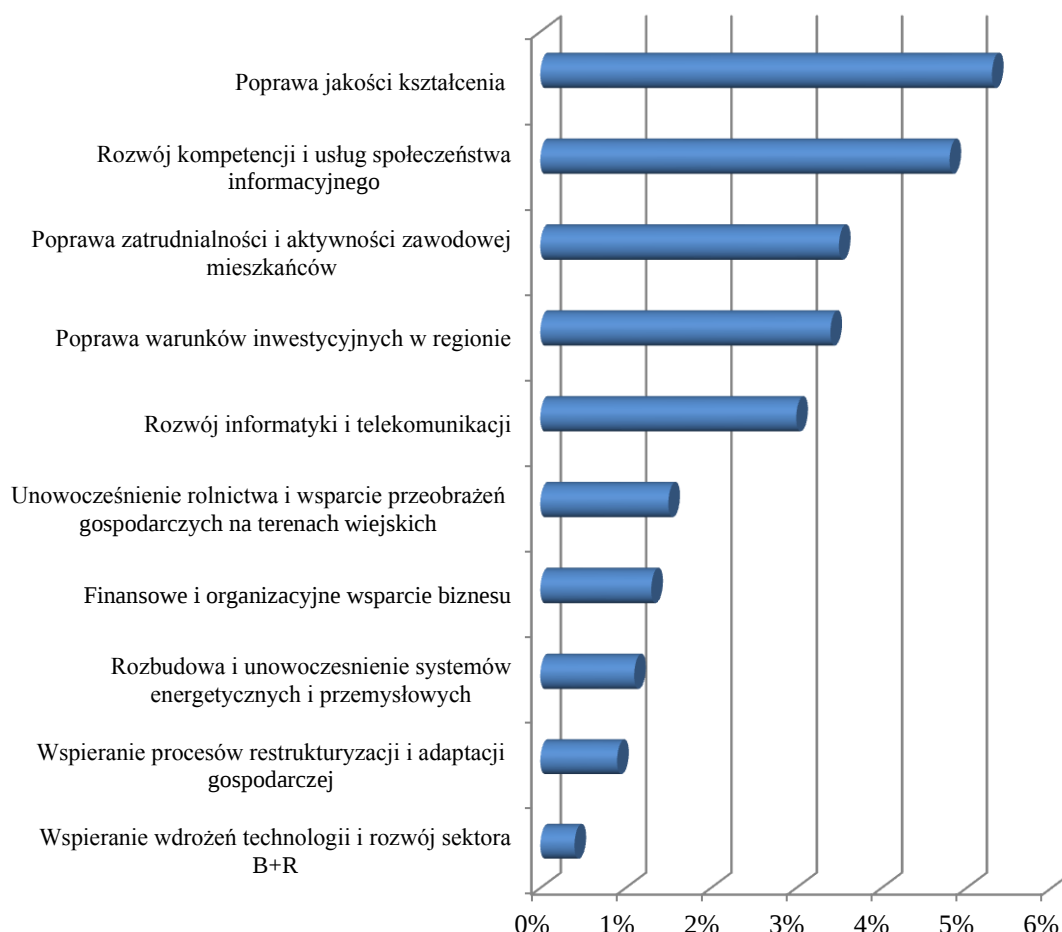

Źródło: Opracowanie własne.

W priorytecie trzecim najwięcej gmin/powiatów (ponad 50%) deklarowało realizację zadań z zakresu *Rozbudowy i modernizacji infrastruktury kultury regionu* oraz *Zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienia środowisk twórczych*. Ponad 40% ankietowanych deklarowało, że realizowało zadania związane z *Kreowaniem pozytywnego wizerunku regionu*, a także *Rozwojem współpracy*

międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej. Kolejną grupę stanowiły kierunki wskazywane przez około 30% badanych, należą do niej: *Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym* oraz *Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej.* Przedstawiciele gmin/powiatów (25,2%) zaznaczyło *Rozbudowę i integrację systemu transportowego.* Najmniej liczną grupę stanowią podjęte działania z zakresu *Tworzenia warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych,* a także *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych.*

Wykres 5. Odsetek wyboru kierunku w stosunku do wszystkich działań w ramach Strategii. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 6. Odsetek wyboru kierunku w stosunku do wszystkich działań w ramach Strategii. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 7. Odsetek wyboru kierunku w stosunku do wszystkich działań w ramach Strategii. Priorytet C.

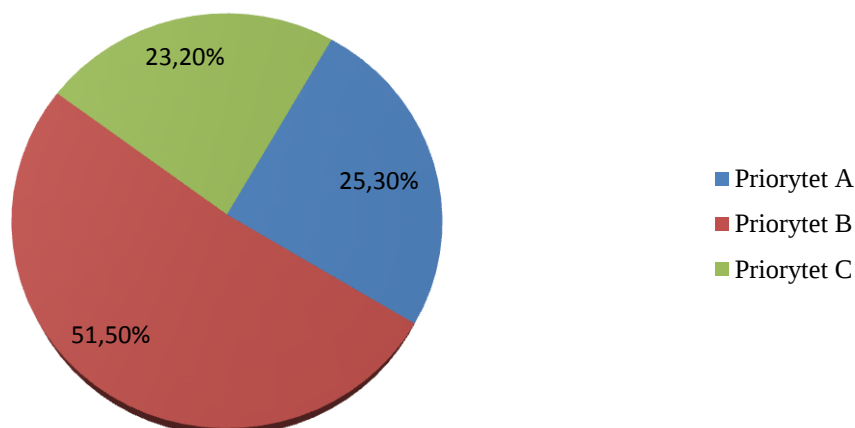
Źródło: Opracowanie własne.

Powyższe wykresy przedstawiają wybór gmin/powiatów poszczególnych kierunków w stosunku do wszystkich działań podejmowanych w ramach Strategii. Udział prowadzonych prac we wskazanych kierunkach przedstawiał się następująco:

1. Ok. 5% ankietowanych
 - *Poprawa jakości kształcenia*
 - *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*
 - *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej*
 - *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu*
2. Ok. 4% ankietowanych
 - *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego*
 - *Poprawa jakości powietrza*
 - *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych*
 - *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu*
3. Ok. 3% ankietowanych

- *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*
- *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie*
- *Rozwój informatyki i telekomunikacji*
- *Podniesienie skuteczności polityki społecznej*
- *Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego*
- *Wzmocnienie aktywności społecznej*
- *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami*
- *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*
- *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu*
- 4. *Ok. 2% ankietowanych*
 - *Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
 - *Rewitalizacja terenów zdegradowanych*
 - *Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic*
 - *Poprawa warunków mieszkaniowych*
 - *Kształtowanie ośrodków wiejskich*
 - *Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*
 - *Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej*
- 5. *Ok. 1% ankietowanych*
 - *Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*
 - *Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*
 - *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*
 - *Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*
 - *Ochrona przed hałasem*
 - *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*
 - *Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich*
 - *Rozbudowa i integracja systemu transportowego*
- 6. *Poniżej 1% ankietowanych*
 - *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
 - *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*
 - *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*
 - *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych*
 - *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych.*

Wykres 8. Udział procentowy realizacji zadań z priorytetu w stosunku do realizacji zadań ogółem.

Źródło: Opracowanie własne.

Badając wyniki nadesłanych ankiet pod względem realizacji zapisów poszczególnych priorytetów zauważono, iż ponad połowa gmin/powiatów podejmowało kierunki z priorytetu B. Natomiast liczba ankietowanych realizująca kierunki z Priorytetów A i C była zbliżona i wyniosła ponad 20%.

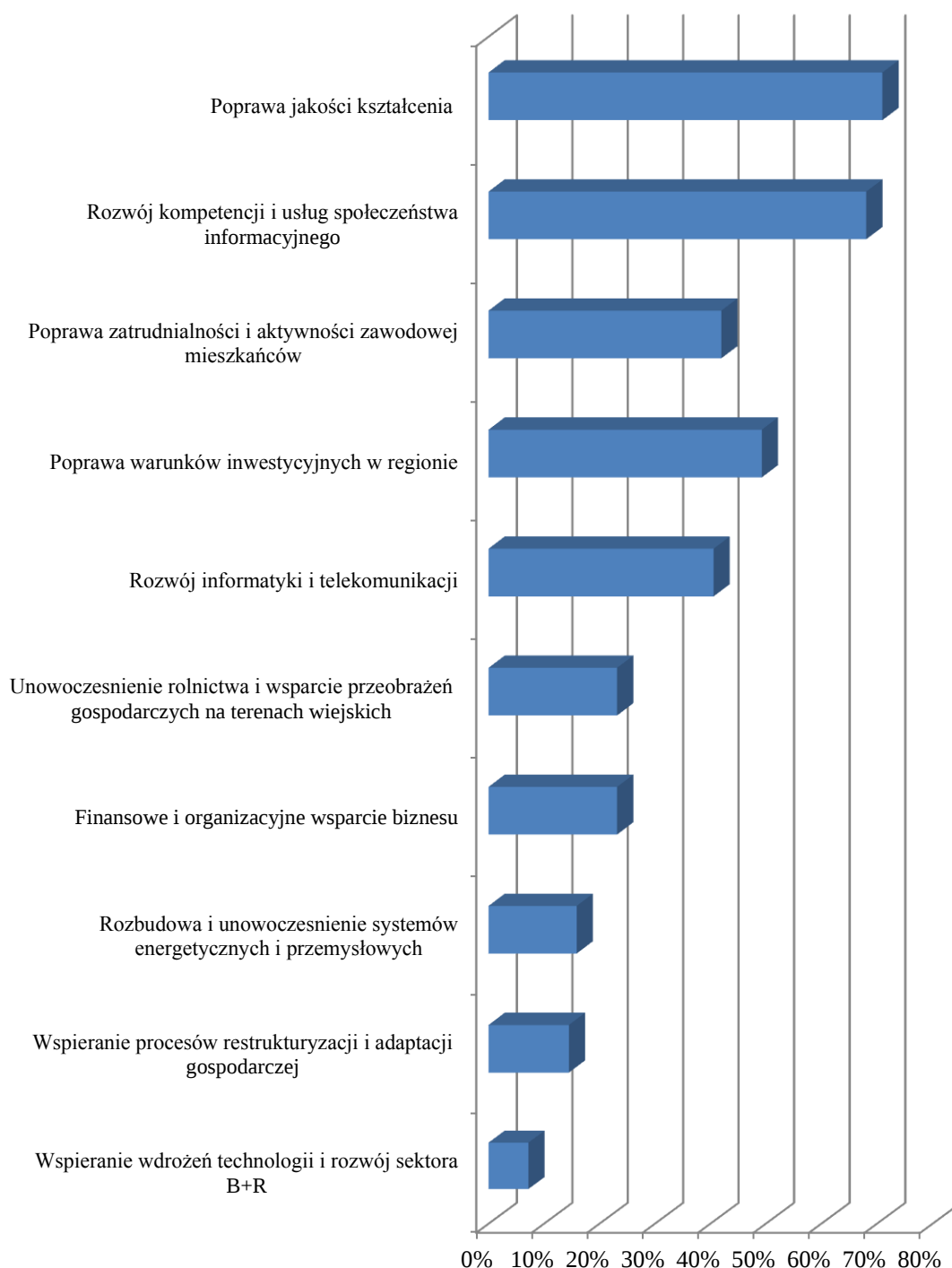
1.1.2 Poziom subregionalny

Przeprowadzone w tej części opracowania wyniki stanowią pogłębienie analizy w odniesieniu do subregionów i ich potrzeb rozwojowych.

1.1.2.1 Subregion środkowy

W priorytecie A – *Województwo śląskie regionem nowej gospodarki kreującym i skutecznie absorbującym technologie*, gminy/powiaty z subregionu środkowego najczęściej podejmowały działania z zakresu *Poprawa jakości kształcenia* oraz *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego*. Wskazane kierunki realizowane były przez około 70% badanych. Prace związane z *Poprawą warunków inwestycyjnych w regionie*, *Poprawą zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców* oraz *Rozwojem informatyki i Telekomunikacji* prowadziło około 40% ankietowanych. Prawie 20% mniej gmin/powiatów deklarowało realizację zadań związanych z *Finansowym i organizacyjnym wsparciem biznesu* oraz *Unowocześnieniem rolnictwa i wsparciem przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*. *Rozbudową i unowocześnieniem systemów energetycznych i przemysłowych*, jak również *Wspieraniem procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej* zajmowało się około 15% badanych. Najrzadziej podejmowaną inicjatywą było *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*. Odpowiedź ta pojawiła się jedynie w ok. 7% zwróconych ankiet.

Wykres 9. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Środkowego. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

W priorytecie B – *Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie*, w subregionie środkowym najczęściej podejmowano zadania z zakresu *Upowszechniania oraz promocji aktywnego i zdrowego stylu życia* (79,7% badanych), *Rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunalnej* (73,9% badanych), *Zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu* (68,1%

badanych) oraz *Poprawa jakości powietrza* (63,8%). Kolejną grupę stanowią prace związane z *Zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego* (49,3% badanych), *Wzmacnianiem aktywności społecznej* (49,3% badanych) oraz *Uporządkowaniem i wdrożeniem systemu gospodarki odpadami* (46,4% badanych). Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszyły się prace związane z *Poprawą dostępu do wysokiej jakości usług medycznych* (33,3% badanych), *Rewitalizacją terenów zdegradowanych* (33,3% badanych), *Zagospodarowaniem centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic* (33,3% badanych) oraz *Poprawą warunków mieszkaniowych* (29% badanych). Gminy/powiaty rzadko zajmowały się tematyką *Rozwoju i modernizacji komunikacji publicznej obszarów miejskich* (24,6% badanych), *Ochroną przed hałasem* (20,3% badanych), *Utworzeniem systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych* (18,8% badanych), *Kształtowaniem ośrodków wiejskich* (14,5% badanych), *Zachowaniem i odtworzeniem bio i georóżnorodności* (13% badanych) oraz *Rozwojem trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej* (13% badanych).

Wykres 10. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Środkowego. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 11. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Środkowego. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

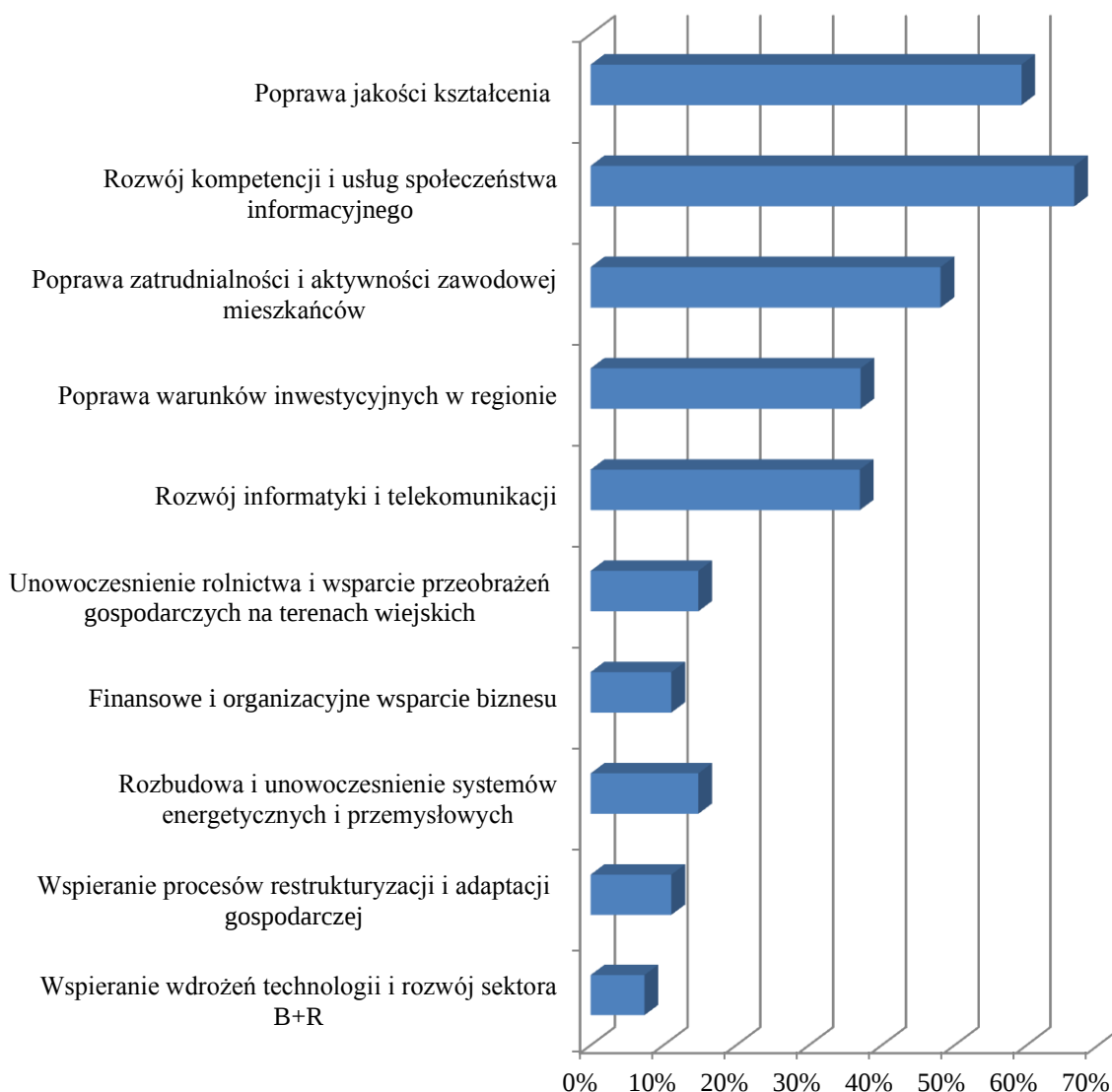
W Priorytecie C – *Województwo śląskie znaczącym partnerem kreacji kultury, nauki i przestrzeni europejskiej*, w ponad połowie wypełnionych ankiet zaznaczono takie odpowiedzi jak: *Zwiększanie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych* oraz *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu*. *Kreowaniem pozytywnego wizerunku regionu* pojawiło się w 40% ankiet. Rzadziej gminy/powiaty wskazywały takie odpowiedzi jak:

F

- *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej* (30,4%)
- *Rozbudowa i integracja systemu transportowego* (30,4%)
- *Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej* (29%)
- *Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym* (26,1%)
- *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych* (11,6%)
- *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych* (10,1%).

1.1.2.2 Subregion południowy

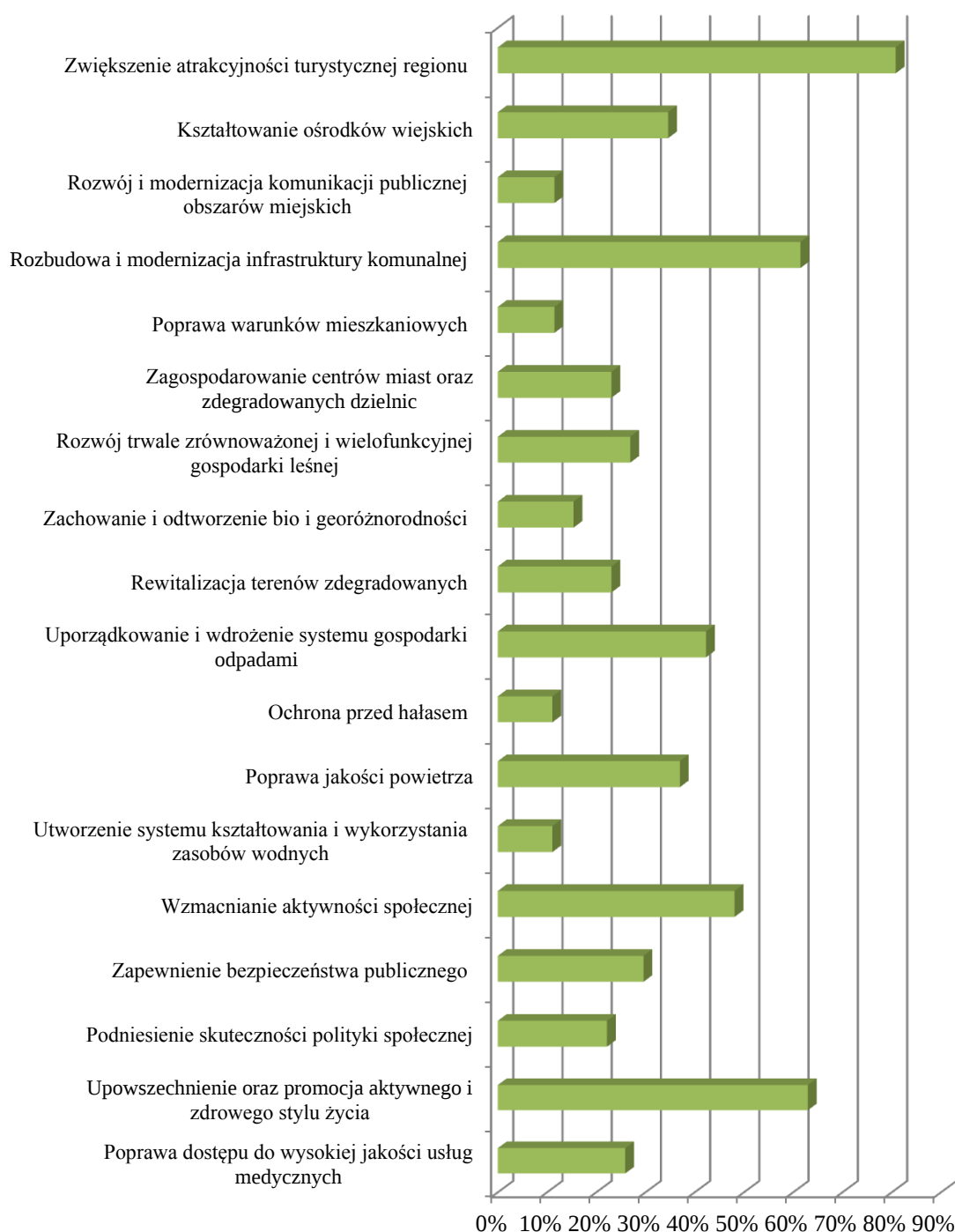
Wykres 12. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Południowego. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Gminy/powiaty z Subregionu Południowego w Priorytecie A, najczęściej podejmowały inicjatywę związaną z *Rozwojem kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego* (66,7%) oraz *Poprawą jakości kształcenia* (59,3%). Około 40% badanych realizowało zadania związane z *Poprawą zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*, *Poprawą warunków inwestycyjnych w regionie* i *Rozwojem informatyki i telekomunikacji*. Kilkanaście procent gmin/powiatów wskazywało na realizację kierunków: *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*, *Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*, *Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*, jak również *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*. *Wspieraniem wdrożeń* zajmowało się jedynie 7,4% ankietowanych.

Wykres 13. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Południowego. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród kierunków ujętych w Priorytecie B najczęściej wybierano *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu*. Prace z nim związane prowadziło ponad 80% ankietowanych. Około 60% badanych gmin/powiatów realizowało zadania związane z *Upowszechnianiem oraz promocją aktywnego i zdrowego stylu życia* oraz *Rozbudową i modernizacją infrastruktury komunalnej*. Wzmacnianiem aktywności społecznej, jak

również *Uporządkowaniem i wdrożeniem systemu gospodarki odpadami* zajmowało się około 40% badanych. Przedstawiciele gmin/powiatów deklarowali również działania w kierunku *Poprawy jakości powietrza* (37%) oraz *Kształtowania ośrodków wiejskich* (34,6%). Najbardziej liczną grupę stanowiły kierunki realizowane przez ponad 20% badanych. Należą do nich:

- *Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego*
- *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*
- *Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- *Rewitalizacja terenów zdegradowanych*
- *Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic*
- *Podniesienie skuteczności polityki społecznej.*

W gminach/powiatach zajmowano się również pracami związanymi z *Zachowaniem i odtworzeniem bio i georóżnorodności* (15,4% badanych), *Rozwojem i modernizacją komunikacji publicznej* (11,5% badanych), *Poprawą warunków mieszkaniowych* (11,5% badanych), *Ochroną przed hałasem* (11,1% badanych) oraz *Utworzeniem systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych* (11,1% badanych).

Wykres 14. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Południowego. Priorytet C.

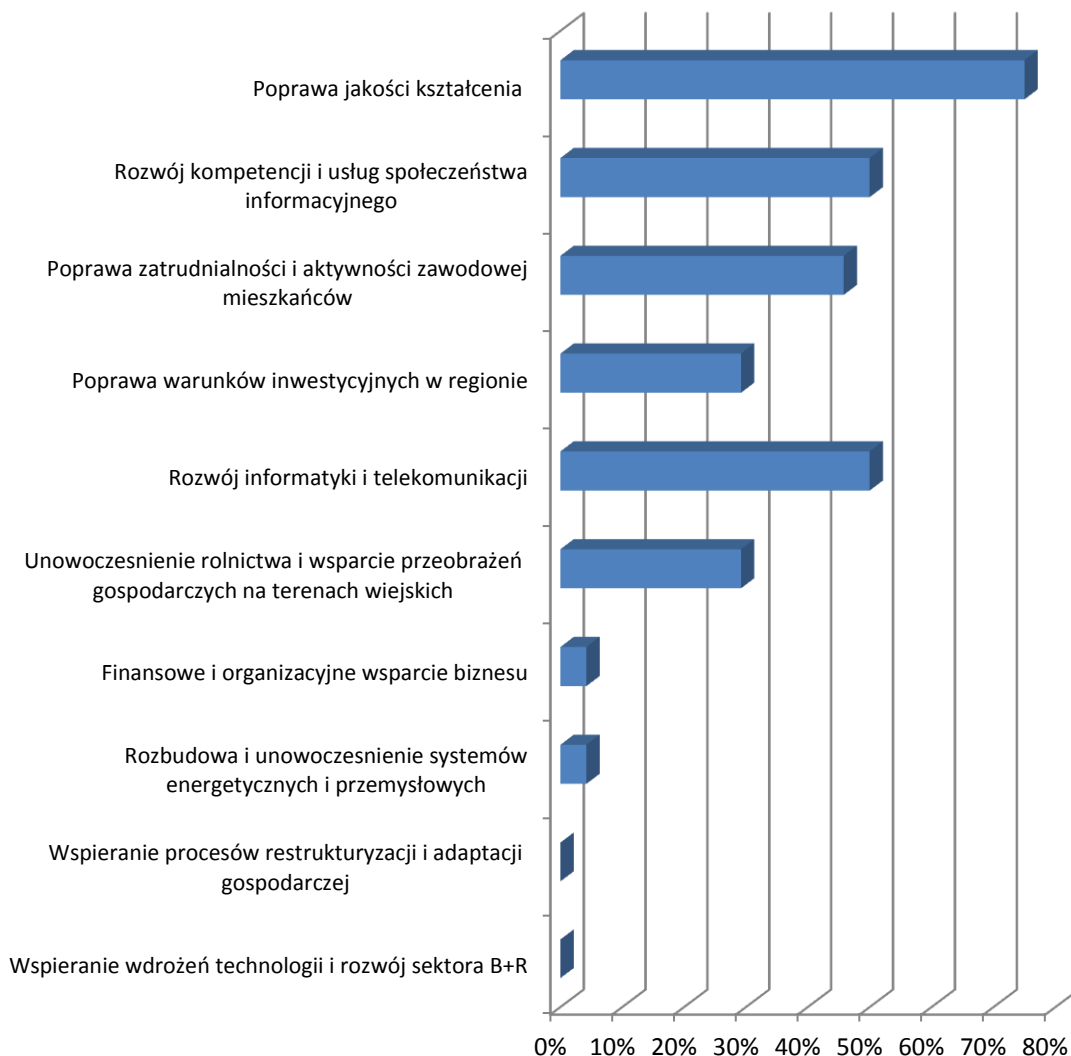

Źródło: Opracowanie własne.

W Priorytecie C, największa ilość gmin/powiatów z Subregionu Południowego realizowała zadania związane z *Rozwojem Współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej* (76,9% ankietowanych), *Rozbudową i modernizacją infrastruktury kultury regionu* (69,2% ankietowanych) oraz *Kreowaniem pozytywnego wizerunku regionu* (57,7% ankietowanych). *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze* deklaroowało 46,2% badanych. Uczestnicy badania zajmowali się również *Intensyfikacją współpracy wewnątrzregionalnej* (38,5%), *Organizacją i uczestnictwem w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym* (26,9%), a także *Rozbudową i integracją systemu transportowego* (19,2%). Najrzadziej podejmowaną inicjatywą były zadania z zakresu *Tworzenia warunków rozwoju i wzmocnienia potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych* (7,7%), jak również *Wspierania rozwoju obszarów metropolitalnych* (3,8%).

1.1.2.3 Subregion północny

Wykres 15. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Północnego. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując wyniki ankiet z Subregionu Północnego zauważono, że najczęściej wybieranym kierunkiem była *Poprawa jakości kształcenia*. Kierunek ten wybierało 75% badanych. Ankietowani deklarowali również prowadzenie prac związanych z *Rozwojem kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego* (50%), *Rozwojem informatyki i telekomunikacji* (50%), a także *Poprawą zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców* (45,8%). Kolejną grupę stanowiły działania z zakresu *Poprawy warunków inwestycyjnych w regionie* oraz *Unowocześnienia rolnictwa i wsparcia przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*. Oba kierunki wybierało 29,2% badanych gmin/powiatów. Prace związane z *Finansowym i organizacyjnym wsparciem biznesu*, jak również *Rozbudową i unowocześnieniem systemów energetycznych i przemysłowych* prowadziło 4,2% ankietowanych. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż żadna z gmin/powiatów Subregionu Północnego nie podejmowała

działań związanych z *Wspieraniem wdrożeń technologii i rozwojem sektora B+R* oraz *Wspieraniem procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*.

Wykres 16. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Północnego. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

W Priorytecie B w Subregionie Północnym w największej ilości ankiet zaznaczano odpowiedzi:

- *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej* (79,2%)
- *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia* (62,5%)
- *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu* (58,3%).

W około 40% ankiet pojawiły się odpowiedzi takie jak: *Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, Poprawa jakości powietrza, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, a także Kształtowanie ośrodków wiejskich*. Około 30% zaznaczonych odpowiedzi dotyczyło *Wzmacniania aktywności społecznej, Zapewnienia bezpieczeństwa publicznego oraz Podniesienia skuteczności polityki społecznej*. Gminy/powiaty wskazywały również na prace związane z *Rewitalizacją terenów zdegradowanych* (29,2%) jak i *Zagospodarowaniem centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic* (25%). Kilkanaście procent otrzymały pytania dotyczące *Poprawy warunków mieszkaniowych, Ochrony przed hałasem oraz Utworzenia systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*. Zaledwie kilka procent gmin/powiatów wskazało na:

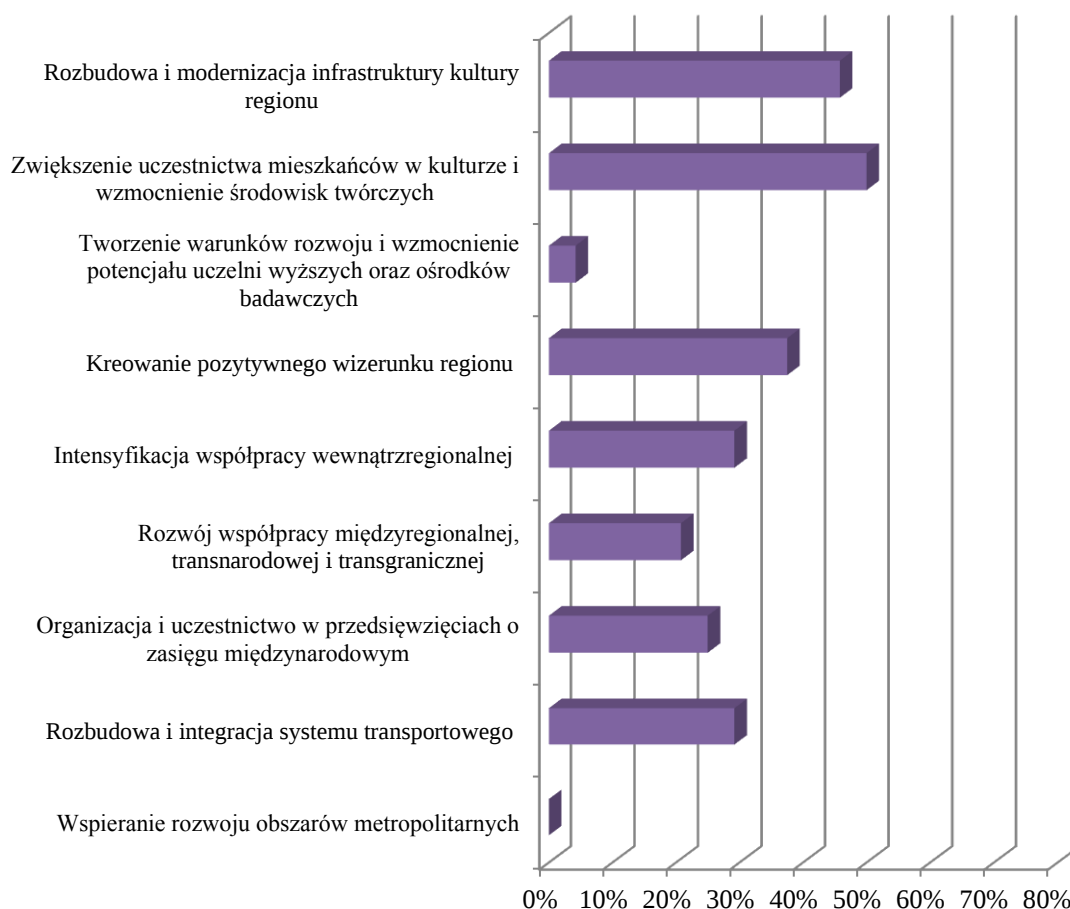
- *Rozwój i modernizację komunikacji publicznej oraz obszarów miejskich*
- *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*
- *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*.

W pytaniach dotyczących Priorytetu C najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami były:

- *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych* (50%)
- *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu* (45,8%)
- *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu* (37,5%).

Gminy/powiaty deklarowały również realizację zadań dotyczących *Intensyfikacji współpracy wewnątrzregionalnej* (29,2%), *Rozbudowy i integracji systemu transportowego* (29,2%), *organizacji i uczestnictwa w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym* (25%), a także *Rozwoju współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej* (20,8%). *Tworzenie warunków rozwoju i wzmacnianie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych* deklarowało 4,2% badanych, natomiast *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitarnych* nie pojawił się w żadnej z ankiet.

Wykres 17. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Północnego. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

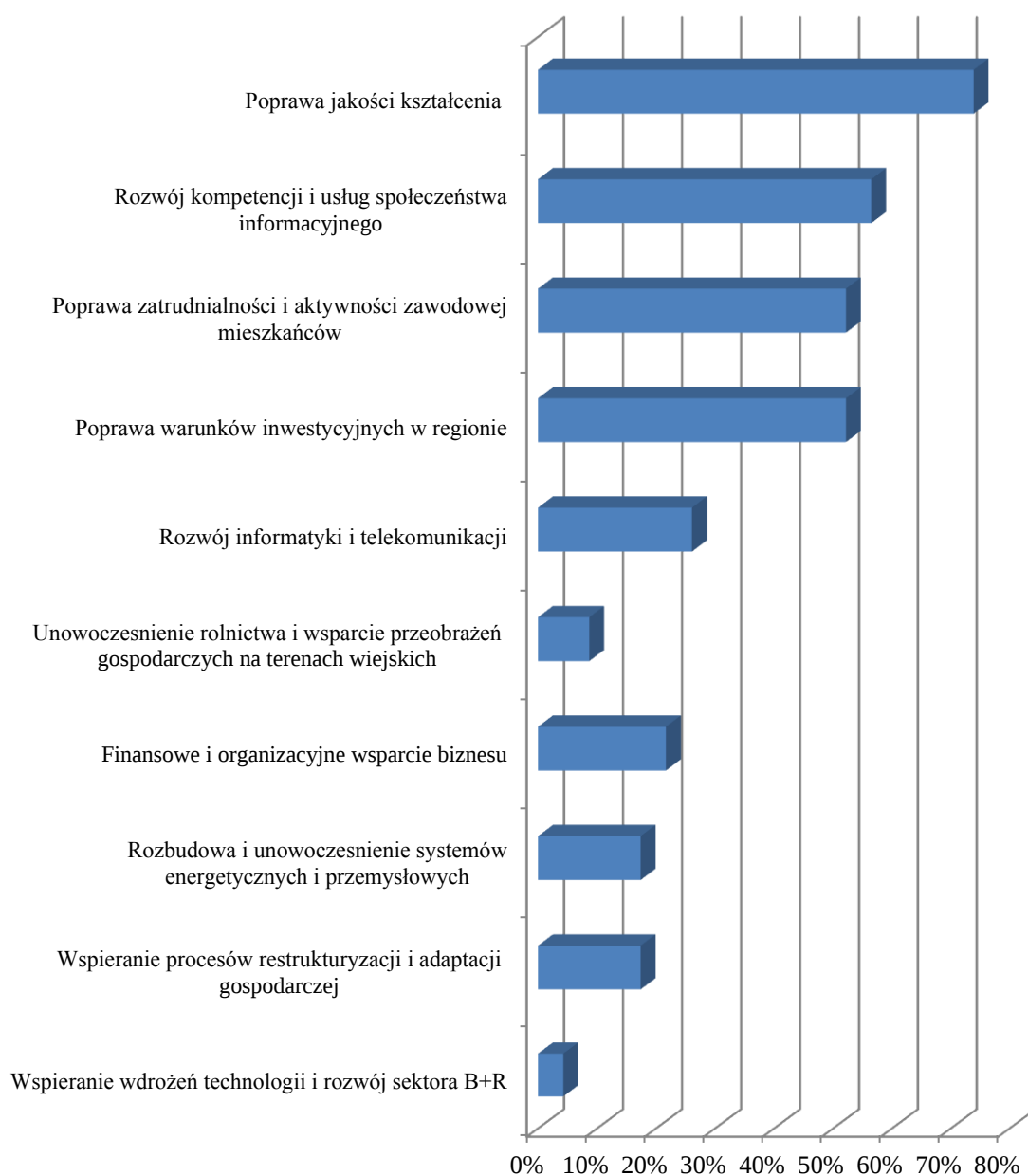
1.1.2.4 Subregion zachodni

Przedstawiciele Subregionu Zachodniego najczęściej podejmowali inicjatywę związaną z *Poprawą jakości kształcenia*. Odpowiedź tą wskazało ponad 70% badanych. Ponad połowa gmin/powiatów prowadziła prace z zakresu:

- *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego*
- *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*
- *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie.*

Około 20% ankietowanych w poprzednich latach prowadziło prace związane z *Rozwojem informatyki i telekomunikacji*, a także *Finansowym i organizacyjnym wsparciem biznesu*. *Rozbudową i unowocześnieniem systemów energetycznych i przemysłowych* oraz *Wspieraniem procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej* zajmowało się ponad 17% gmin/powiatów. Najrzadziej realizowano kierunki *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*, jak również *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*. Wskazane wyżej kierunki podejmowało jedynie kilka procent badanych.

Wykres 18. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Zachodniego. Priorytet A.

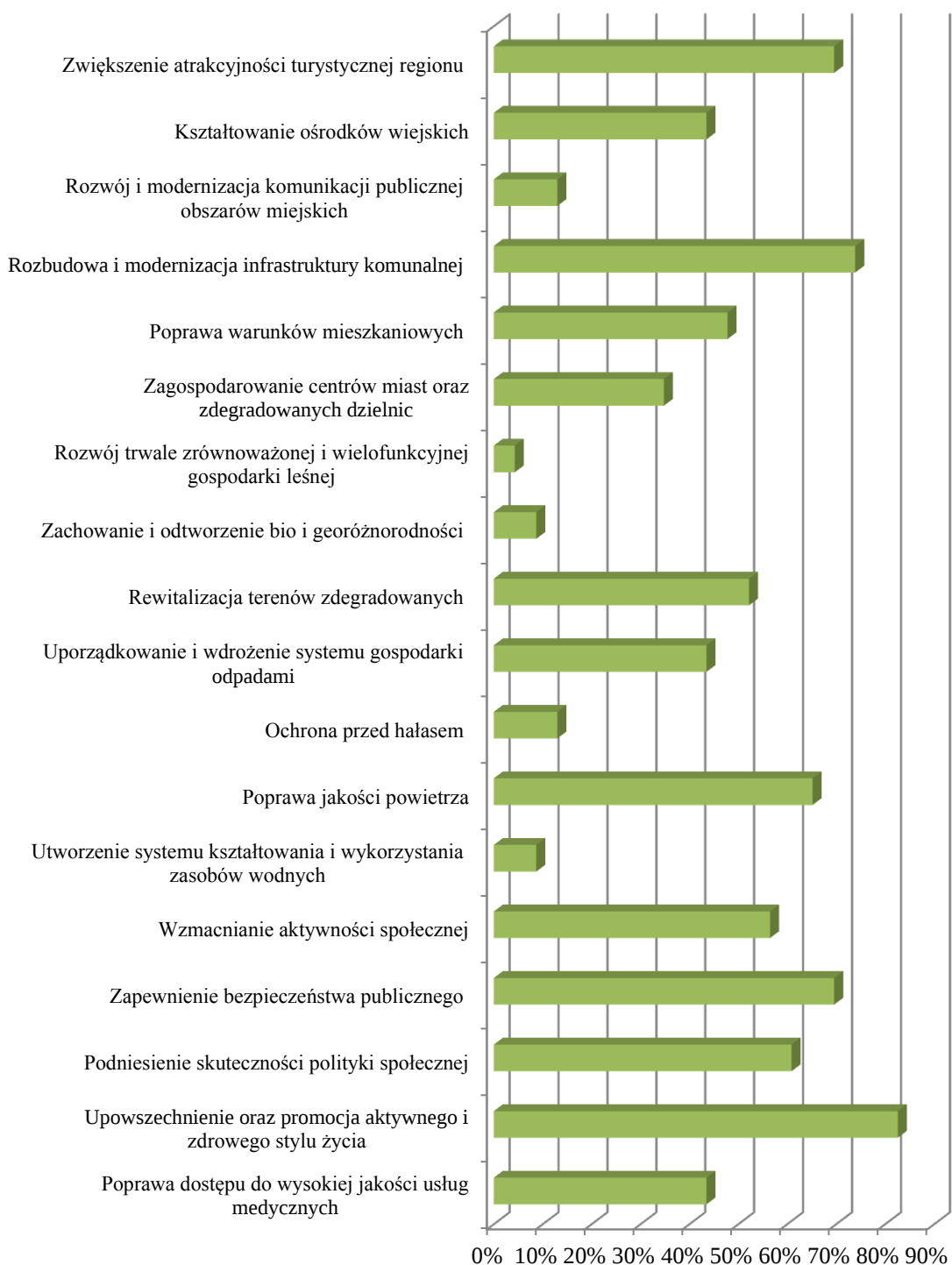
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 19 przedstawia wyniki przeprowadzonych badań w Subregionie Zachodnim. Jak wynika z przedstawionych danych, najwyższy odsetek gmin/powiatów wskazywał na realizację następujących kierunków: *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia* (82,6%) oraz *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej* (73,9%). Ponad 60% ankietowanych deklaruje prowadzenie prac związanych z:

- *Zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego*
- *Zwiększeniem atrakcyjności turystycznej regionu*
- *Poprawą jakości powietrza*
- *Podniesieniem skuteczności polityki społecznej.*

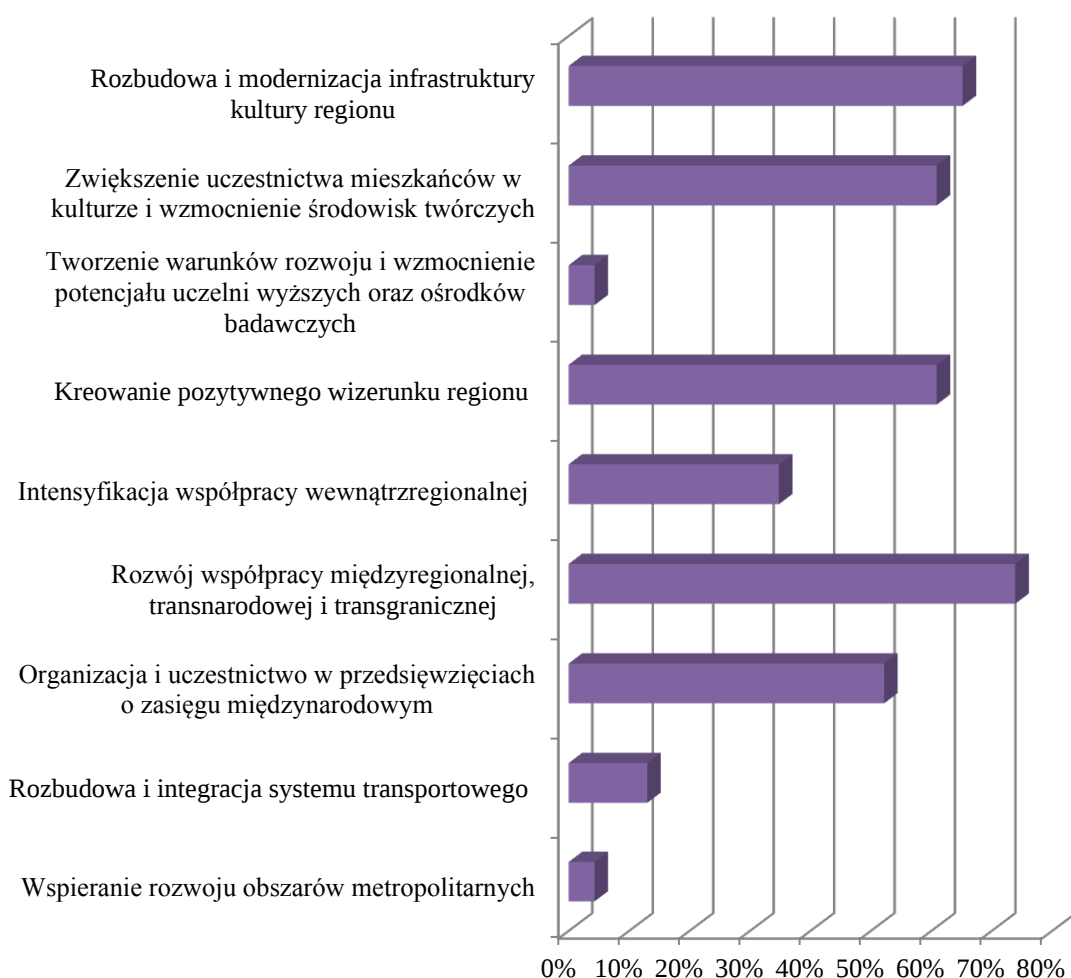
W ramach Strategii realizowano również działania z zakresu *Wzmacniania aktywności społecznej* (56,5%) jak i *Rewitalizacji terenów zdegradowanych* (52,2%). Tematyką dotyczącą *Poprawy warunków mieszkaniowych*, *Kształtowania ośrodków wiejskich*, *Uporządkowania i wdrożenia systemu gospodarki odpadami*, a także *Poprawą dostępu do wysokiej jakości usług medycznych* zajmowało się około 40% ankietowanych. *Zagospodarowania centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic* podjęło się 34,8% badanych. Nad *Rozwojem i modernizacją komunikacji publicznej obszarów miejskich*, podobnie jak *Ochroną przed hałasem* pracowało 13% gmin/powiatów. Zaledwie kilka procent badanych deklarowało działania w celu *Utworzenia systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*, *Zachowania i odtworzenia bio i georóżnorodności* oraz *Rozwoju trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*.

Wykres 19. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Zachodniego. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 20. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty ze Subregionu Zachodniego. Priorytet C.

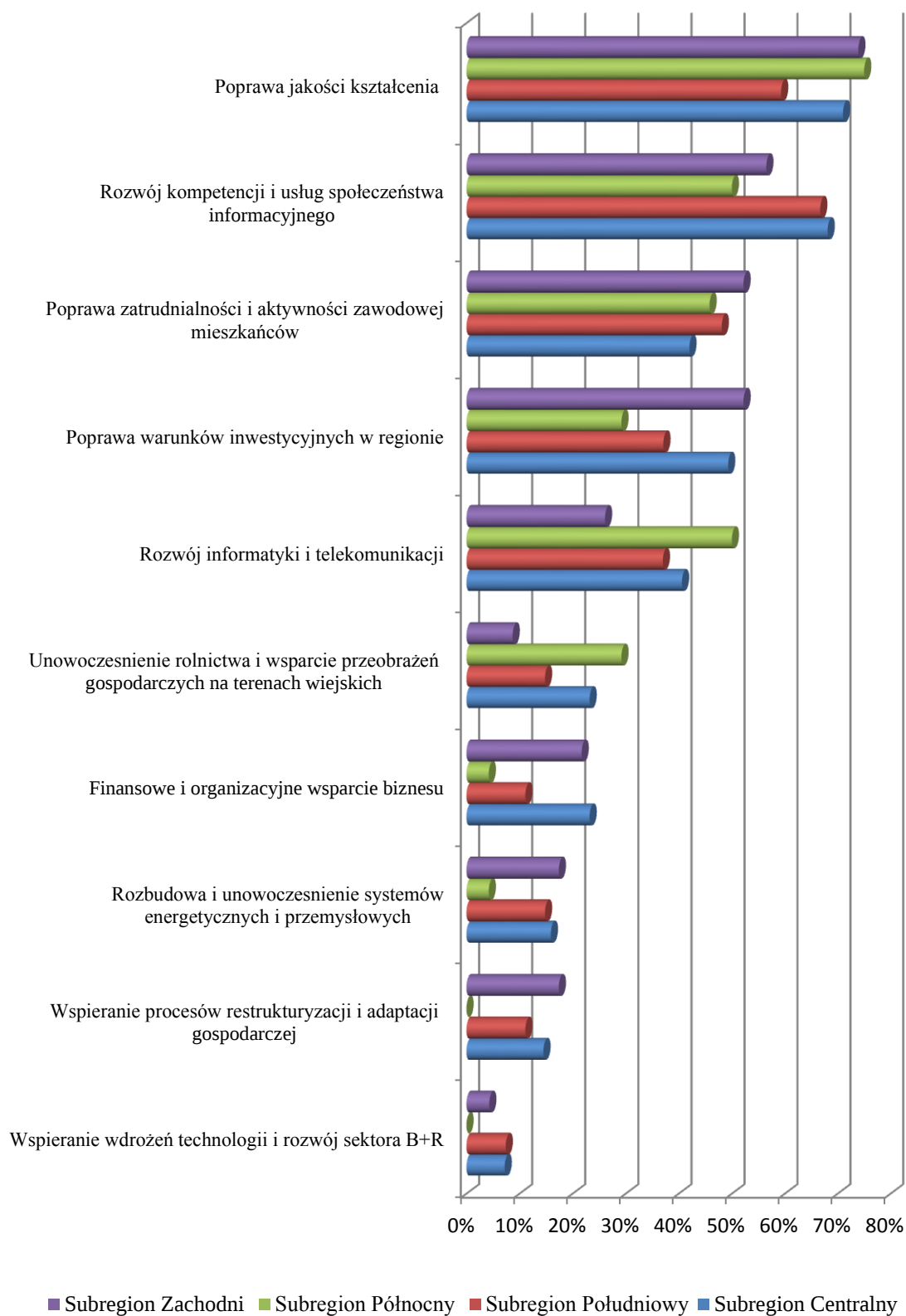

Źródło: Opracowanie własne.

W części ankiet dotyczących Priorytetu C najczęściej gmin/powiatów zakreślało odpowiedzi z zakresu *Rozwoju współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej* (73,9%). Kolejną grupę stanowią kierunki wskazywane przez około 60% badanych. Należą do niej: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu*, *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych* jak również *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu*. Ponad połowa ankiet zawierała odpowiedzi związane z *Organizacją i uczestnictwem w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*. *Intensyfikacją współpracy wewnątrzregionalnej* zajmowało się 34,8% badanych. *Rozbudową i integracją systemu transportowego* zajmowało się 13% gmin/powiatów. Najmniejszy odsetek odpowiedzi dotyczył *Wspierania rozwoju obszarów metropolitalnych*, jak również *Tworzenia warunków rozwoju i wzmocnienia potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych*. Powyższymi kierunkami zajmowało się jedynie 4,3% badanych z Subregionu Zachodniego.

1.1.2.5 Zestawienie danych

Wykres 21. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty – porównanie subregionów. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Na wykresie zestawiono ze sobą wyniki ankiet przesłanych przez cztery subregiony. Przedstawione dane obrazują różnice w zakresach prowadzonych prac. W poniższej analizie posłużono się czterema kryteriami systematyzacji danych:

- a. Najwyższe wyniki – co oznacza, że największa ilość gmin/powiatów z subregionu realizowała zadania z danego kierunku
- b. Średnie wyniki – co oznacza, że odsetek uzyskanych odpowiedzi w ramach jednego kierunku jest porównywalna z pozostałymi subregionami
- c. Niskie wyniki – co oznacza, że odsetek uzyskanych odpowiedzi w subregionie jest znacznie niższy w stosunku do pozostałych subregionów
- d. Najniższe wyniki – co oznacza, że najmniejsza ilość gmin/powiatów z subregionu realizowała zadania z danego kierunku.

Stosując powyższe kryteria uzyskano następujące wyniki:

1. Subregion Środkowy

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach: *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego oraz Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach: *Poprawa jakości kształcenia, Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie, Rozwój informatyki i telekomunikacji, Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich, Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych, Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*

2. Subregion Południowy

- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach: *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego, Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców, Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie, Rozwój informatyki i telekomunikacji, Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych, Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
- Uzyskał niskie wyniki w kierunkach: *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich oraz Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*
- Uzyskał najgorsze wyniki w kierunku *Poprawa jakości kształcenia*

3. Subregion Północny

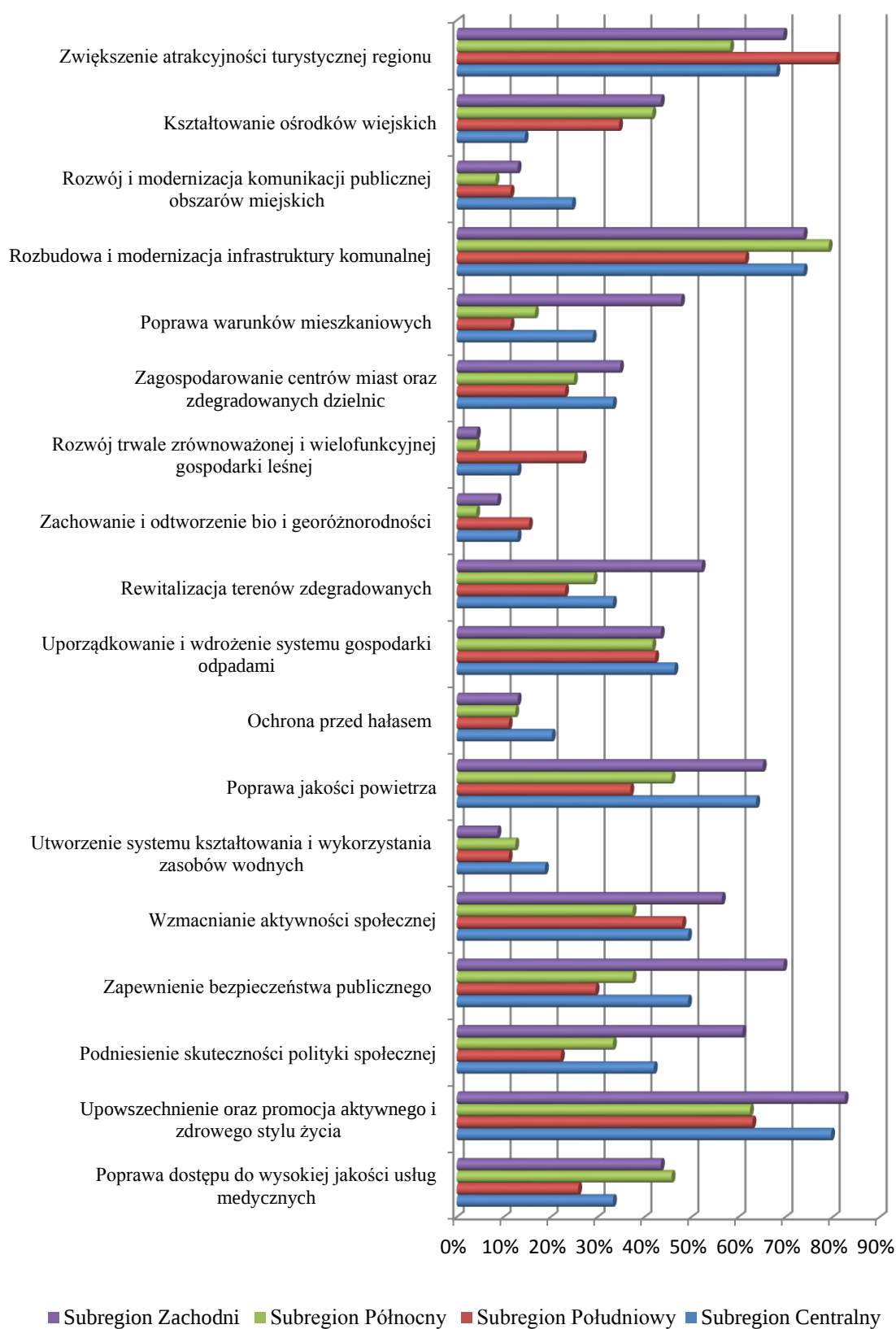
- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach: *Poprawa jakości kształcenia, Rozwój informatyki i telekomunikacji, Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunku *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach: *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego, Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie,*

Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu, Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych, Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R

4. Subregion Zachodni

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach: *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców, Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie, Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych oraz Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach: *Poprawa jakości kształcenia, Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego, Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
- Uzyskał niskie wyniki w kierunkach: *Rozwój informatyki i telekomunikacji oraz Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich.*

Wykres 22. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty – porównanie subregionów. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

W Priorytecie B gminy/powiaty realizowały działania związane z zapisami Strategii w następujących proporcjach:

1. Subregion Środkowy

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Ochrona przed hałasem oraz Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Poprawa warunków mieszkaniowych, Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic, Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności, Rewitalizacja terenów zdegradowanych, Poprawa jakości powietrza, Wzmacnianie aktywności społecznej, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Podniesienie skuteczności polityki społecznej, Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia oraz Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Kształtowanie ośrodków wiejskich*

2. Subregion Południowy

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunku *Kształtowanie ośrodków wiejskich, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych, Wzmacnianie aktywności społecznej oraz Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach takich jak: *Poprawa warunków mieszkaniowych, Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic, Rewitalizacja terenów zdegradowanych, Ochrona przed hałasem, Poprawa jakości powietrza, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Podniesienie skuteczności polityki społecznej, Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami oraz Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*

3. Subregion Północny

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej oraz Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, Kształtowanie ośrodków wiejskich, Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic, Rewitalizacja terenów zdegradowanych, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Ochrona przed hałasem, Poprawa jakości powietrza, Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych, Zapewnienie bezpieczeństwa*

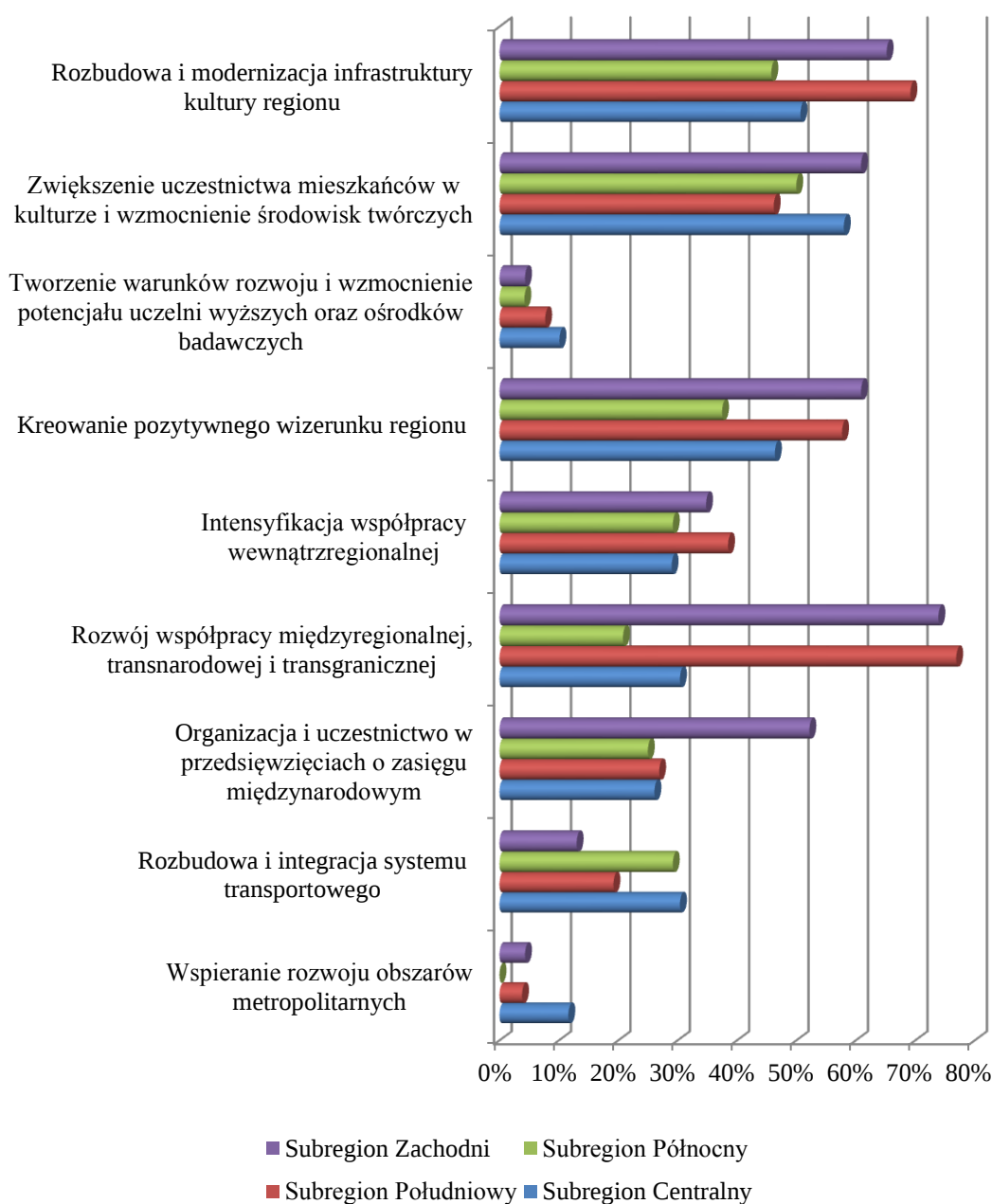
publicznego, Podniesienie skuteczności polityki społecznej oraz Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia

- Uzyskał niskie wyniki w kierunkach takich jak: *Poprawa warunków mieszkaniowych oraz Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach takich jak: *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności, Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich oraz Wzmacnianie aktywności społecznej*

4. Subregion Zachodni

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Kształtowanie ośrodków wiejskich, Poprawa warunków mieszkaniowych, Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic, Rewitalizacja terenów zdegradowanych, Poprawa jakości powietrza, Wzmacnianie aktywności społecznej, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Podniesienie skuteczności polityki społecznej oraz Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Ochrona przed hałasem oraz Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- Uzyskał niskie wyniki w kierunku *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach takich jak: *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych.*

Wykres 23. Kierunek Strategii wybierany przez gminy/powiaty – porównanie subregionów. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

Gminy/powiaty realizowały zadania z Priorytetu C w następujący sposób:

1. Subregion Środkowy

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach: *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych, Rozbudowa i integracja systemu transportowego oraz Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu, Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych, Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu*

oraz *Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*

- Uzyskał niskie wyniki w kierunkach: *Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej oraz Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*

2. Subregion Południowy

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu, Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej oraz Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach: *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnianie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych, Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu, Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym, Rozbudowa i integracja systemu transportowego oraz Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych*

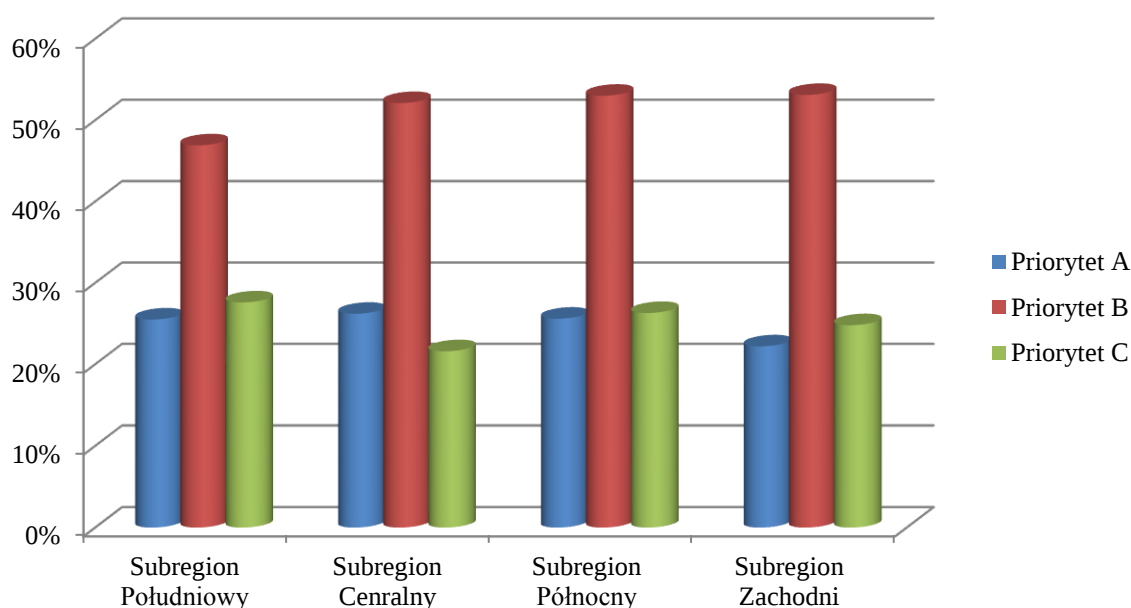
3. Subregion Północny

- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach: *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych oraz Rozbudowa i integracja systemu transportowego*
- Uzyskał niskie wyniki w kierunkach: *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu, Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu, Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej, Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej, Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym oraz Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych*

4. Subregion Zachodni

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach: *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych, Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu oraz Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu, Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej, Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej oraz Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych*
- Uzyskał niskie wyniki w kierunkach: *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Rozbudowa i integracja systemu transportowego.*

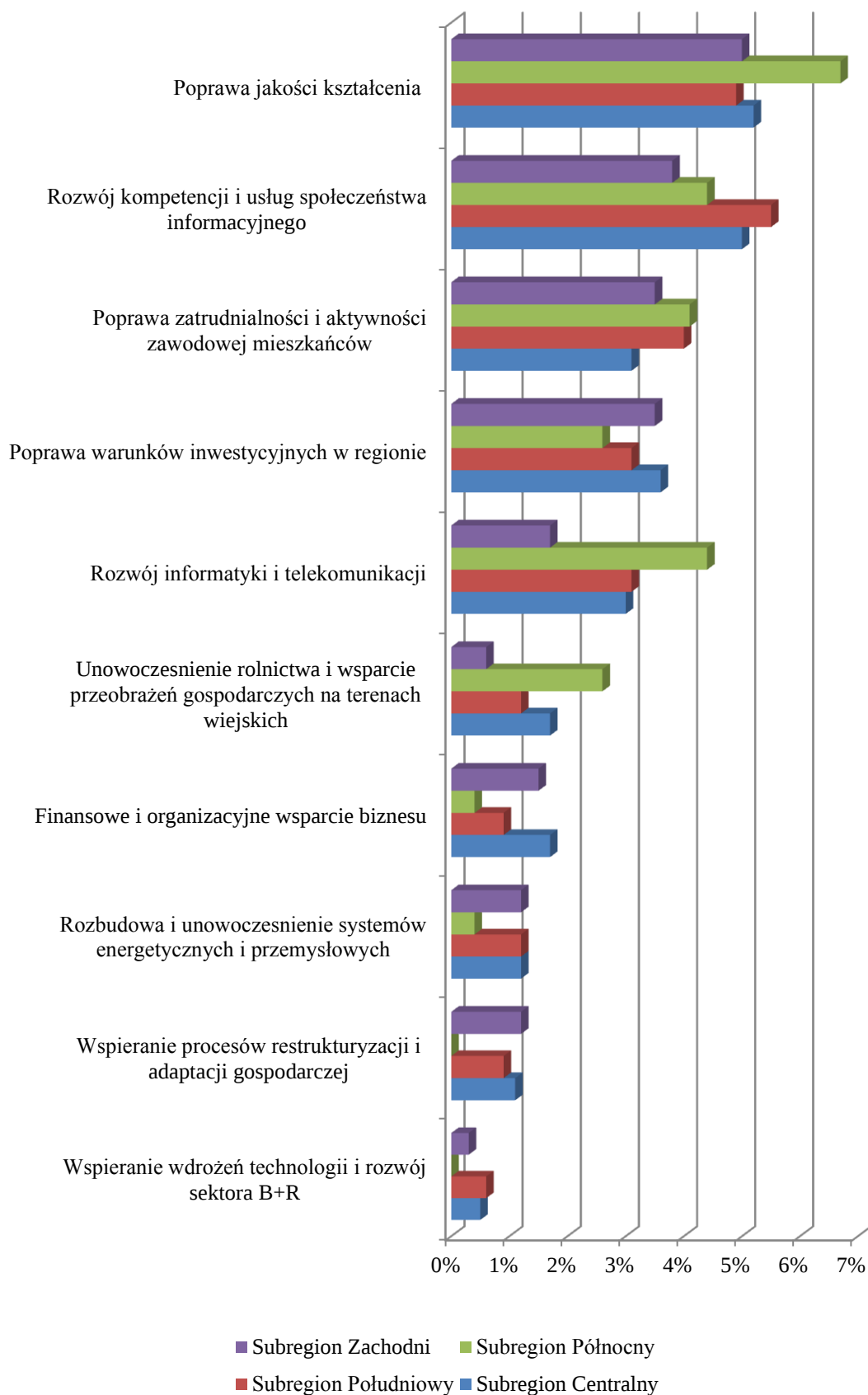
Wykres 24. Realizacja zadań z poszczególnych Priorytetów w stosunku do wszystkich zrealizowanych zadań w ramach Strategii z podziałem na subregiony.

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi na wykresie, około połowę (46,9% - 53,10%) podjętych działań w ramach Strategii realizowano w zakresie Priorytetu B. W zbliżonych ilościach realizowano prace związane z realizacją kierunków z Priorytetu A (22,2% - 26,20%) i Priorytetu C (21,6% - 27,6%). Różnica w odpowiedziach udzielonych przez subregiony nie przekroczyła 7%. Najwyższą różnicę zauważono w Priorytecie B (6,2%), średnią w Priorytecie C (6%), a najniższą w Priorytecie A (4%). Stwierdzono, iż żaden z subregionów nie wyróżnia w realizacji zadań w ramach Priorytetów.

Wykres 25. Wybór kierunków do Strategii – porównanie subregionów. Priorytet A.

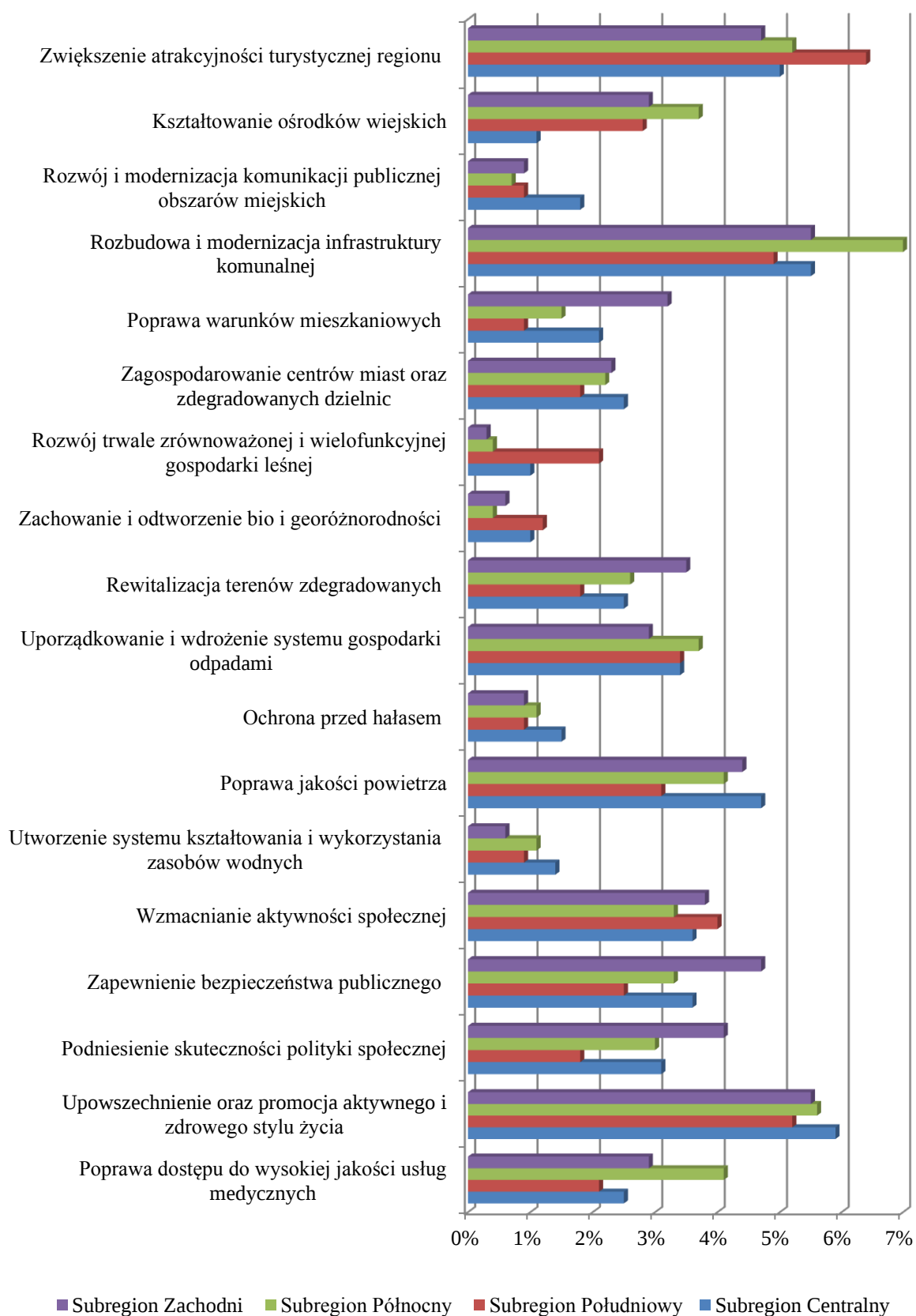

Źródło: Opracowanie własne.

Na wykresie przedstawiono graficznie ilość udzielonych odpowiedzi z podziałem na kierunki Priorytetu A. Ilość uzyskanych odpowiedzi mieści się w przedziale od 0% do 6,7%. Zebrany materiał zakwalifikowano w trzech grupach:

1. Wyniki z przewagą jednego Subregionu
 - a. *Poprawa jakości kształcenia* (Subregion Północny)
 - b. *Rozwój informatyki i telekomunikacji* (Subregion Północny)
 - c. *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich* (Subregion Północny)
2. Wyniki porównywalne w Subregionach
 - a. *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*
 - b. *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego*
 - c. *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie*
3. Wyniki z niskim wynikiem Subregionu
 - a. *Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu* (Subregion Północny)
 - b. *Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych* (Subregion Północny)
 - c. *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej* (Subregion Północny)
 - d. *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R* (Subregion Północny).

Wykres 26. Wybór kierunków do strategii – porównanie subregionów. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując udzielone przez gminy/powiaty odpowiedzi z zakresu Priorytetu B, zauważono, iż mieszczą się one w przedziale od 0,30% do 7%. Zebrany materiał zakwalifikowano w dwóch grupach:

1. Wyniki z przewagą jednego Subregionu
 - a. *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu* (Subregion Południowy)
 - b. *Kształtowanie ośrodków wiejskich* (Subregion Północny)
 - c. *Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich* (Subregion Zachodni)
 - d. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej* (Subregion Północny)
 - e. *Poprawa warunków mieszkaniowych* (Subregion Zachodni)
 - f. *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej* (Subregion Południowy)
 - g. *Rewitalizacja terenów zdegradowanych* (Subregion Zachodni)
 - h. *Ochrona przed hałasem* (Subregion Środkowy)
 - i. *Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego* (Subregion Zachodni)
 - j. *Podniesienie skuteczności polityki społecznej* (Subregion Zachodni)
 - k. *Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych* (Subregion Północny)
2. Wyniki porównywalne w Subregionach
 - a. *Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic*
 - b. *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*
 - c. *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami*
 - d. *Poprawa jakości powietrza*
 - e. *Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*
 - f. *Wzmacnianie aktywności społecznej*
 - g. *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.*

Wykres 27. Wybór kierunków do strategii – porównanie subregionów. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

Na wykresie przedstawiono odpowiedzi dotyczące poszczególnych kierunków Priorytetu C. Ilość uzyskanych w wyniku pytań ankietowych odpowiedzi mieści się w przedziale od 0% do 6,1%. Zebrany materiał zakwalifikowano w trzech grupach:

1. Wyniki z przewagą jednego Subregionu
 - a. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu (Subregion Południowy)*
 - b. *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej (Subregion Południowy)*
 - c. *Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym (Subregion Zachodni)*
2. Wyniki porównywalne w Subregionach
 - a. *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych*
 - b. *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych*
 - c. *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu*
 - d. *Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej*
 - e. *Rozbudowa i integracja systemu transportowego*
3. Wyniki z niskim wynikiem Subregionu
 - a. *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych (Subregion Środkowy)*

1.2 Analiza pytania VIII - które kierunki działań w Strategii będą realizowane w ciągu następnych 5 lat w Pana/Pani gminie/powiecie

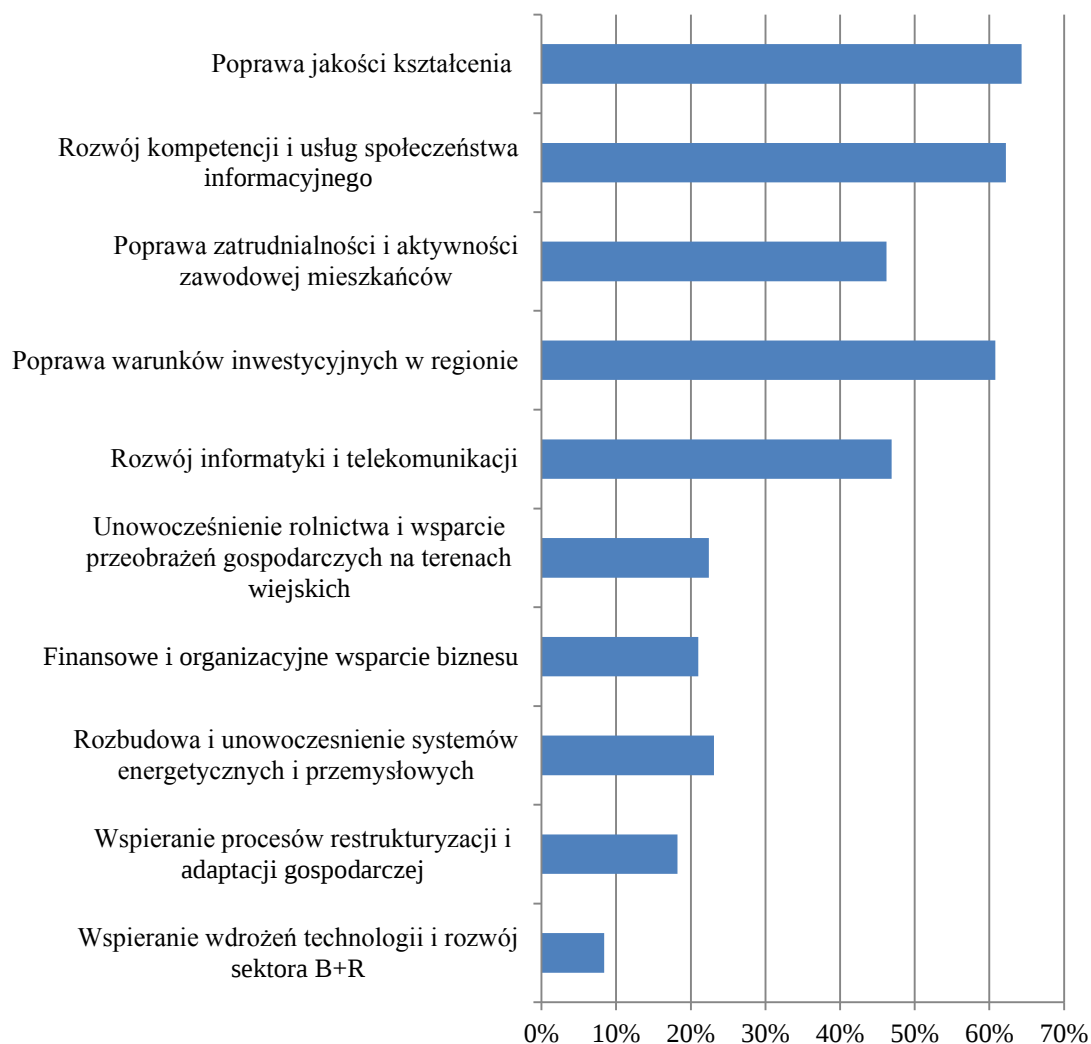
W pytaniu VIII ankiety monitoringowej poproszono badanych o wskazanie, w jakim kierunku będzie zmierzała polityka rozwoju w ich gminach/powiatach w ciągu następnych pięciu latach.

Podobnie jak w przypadku pytania VII ankiety ewaluacyjnej, odpowiedzi analizowano na poziomie regionów i subregionów.

1.2.1 Poziom regionalny

W ramach priorytetu A, czyli *Województwo śląskie regionem nowej gospodarki kreującym i skutecznie absorbującym technologie*, gminy/powiaty miały możliwość zaznaczenia dziesięciu odpowiedzi.

Wykres 28. Odsetek gmin/powiatów realizujących zadania z danego kierunku, w stosunku do ogólnej liczby gmin/powiatów udzielających odpowiedzi w ankiecie. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród gmin/powiatów biorących udział w badaniu, działania priorytetowe na następne pięć lat obejmowały: *Poprawę jakości kształcenia* (64,3%), *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego* (62,2%) oraz *Poprawę warunków inwestycyjnych w regionie* (60,8%). Na realizację działań z zakresu *Poprawy zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców* oraz *Rozwoju informatyki i telekomunikacji* zdecydowało się ponad 46% ankietowanych. Około 20% gmin/powiatów deklarowało, że w najbliższych latach będzie podejmować prace w takich kierunkach jak: *Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*, *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich* oraz *Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*. *Wspieraniem procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej* zainteresowanie wskazało 18,2% badanych. Jedynie 8,4% gmin/powiatów zamierza *Wspierać wdrożenia technologii i rozwój sektora B+R*.

Wykres 29. Odsetek gmin/powiatów realizujących zadania z danego kierunku, w stosunku do ogólnej liczby gmin/powiatów udzielających odpowiedzi w ankiecie. Priorytet B.

Źródło: Opracowane własne.

W ciągu najbliższych pięciu lat, ponad 70% gmin/powiatów deklaruje realizację poniższych kierunków działań:

- *Upowszechnianie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*
- *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami*
- *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej*
- *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu.*

Prace nad *Zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego* zamierza prowadzić 60,1% ankietowanych. Ponad połowa badanych zaznaczyła w ankiecie *Wzmacnianie*

aktywności społecznej oraz Poprawę jakości powietrza. Na realizację zadań związanych z Rewitalizacją terenów zdegradowanych, Podniesieniem skuteczności polityki społecznej oraz Poprawą warunków mieszkaniowych zdecydowało się około 40% gmin/powiatów. Ponad 30% wskazań pojawiło się zarówno przy odpowiedzi dotyczącej Poprawy dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, Kształtowania ośrodków wiejskich jak również Zagospodarowania centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic. Na realizację prac związanych z Rozwojem i modernizacją komunikacji publicznej obszarów miejskich wskazywało 22,4% ankietowanych. Najmniej liczną grupę stanowiła realizacja takich kierunków jak: Ochrona przed hałasem, Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności oraz Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Odpowiedzi z tej grupy tematycznej zakresiło jedynie kilkanaście procent gmin/powiatów.

Wykres 30. Odsetek gmin/powiatów realizujących zadania z danego kierunku, w stosunku do ogólnej liczby gmin/powiatów udzielających odpowiedzi w ankiecie. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując dane zestawione na wykresie zauważono, że największa liczba gmin/powiatów zamierza podejmować działania w kierunku *Kreowania pozytywnego wizerunku regionu* (65,7%) oraz *Zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienia środowisk twórczych* (65%). Wśród ankietowanych 53,8% zamierza realizować zadania związane z *Rozbudową i modernizacją infrastruktury kultury*

regionu. Kolejną grupę stanowią działania związane z *Rozwojem współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej* (42,7%), a także *Intensyfikacją współpracy wewnątrzregionalnej* (41,3%). Ponad 30% badanych deklaruje prowadzenie prac w kierunku *Rozbudowy i integracji systemu transportowego* oraz *Organizacją i uczestnictwem w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*. Natomiast na *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych* wskazywało 15,4% badanych. Najmniej gmin/powiatów (jedyne 8,4%) deklaroowało działania związane ze *Wspieraniem rozwoju obszarów metropolitalnych*.

Wykres 31. Odsetek wyboru kierunku w stosunku do wszystkich działań w ramach Strategii. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 32. Odsetek wyboru kierunku w stosunku do wszystkich działań w ramach Strategii. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 33. Odsetek wyboru kierunku w stosunku do wszystkich działań w ramach Strategii. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

Powyższe wykresy przedstawiają wybór gmin/powiatów poszczególnych kierunków w stosunku do wszystkich działań podejmowanych w ramach Strategii. Udział prowadzonych prac we wskazanych kierunkach przedstawiał się następująco:

1. Ok. 4% ankietowanych

- *Poprawa jakości kształcenia*
- *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego*
- *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie*
- *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*
- *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami*
- *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej*
- *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu*
- *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu*
- *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych*

2. Ok. 3% ankietowanych

- *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*
- *Rozwój informatyki i telekomunikacji*
- *Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego*
- *Wzmocnienie aktywności społecznej*
- *Poprawa jakości powietrza*
- *Rewitalizacja terenów zdegradowanych*
- *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu*

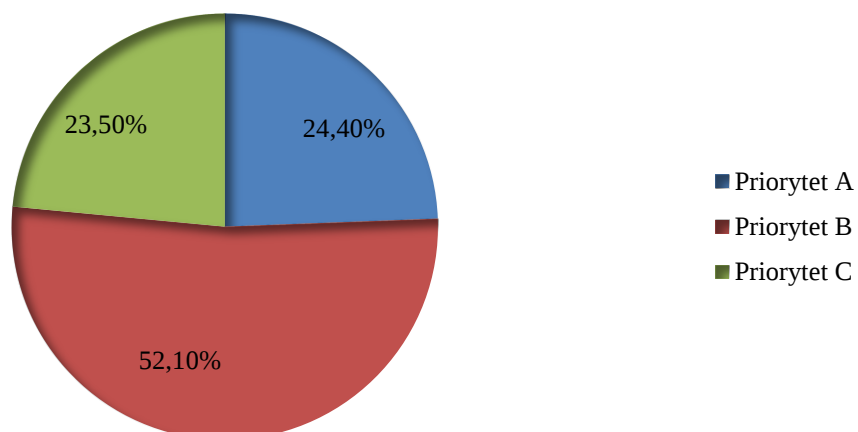
3. Ok. 2% ankietowanych

- *Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- *Podniesienie skuteczności polityki społecznej*
- *Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*
- *Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic*
- *Poprawa warunków mieszkaniowych*
- *Kształtowanie ośrodków wiejskich*
- *Rozbudowa i integracja systemu transportowego*
- *Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*
- *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*
- *Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej*

4. Ok. 1% ankietowanych

- *Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*
- *Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*
- *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*
- *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*
- *Ochrona przed hałasem*
- *Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich*
- *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych*
- *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
- *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*
- *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*
- *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitarnych*

Wykres 34. Udział procentowy realizacji zadań z danego priorytetu w stosunku do realizacji zadań ogółem.

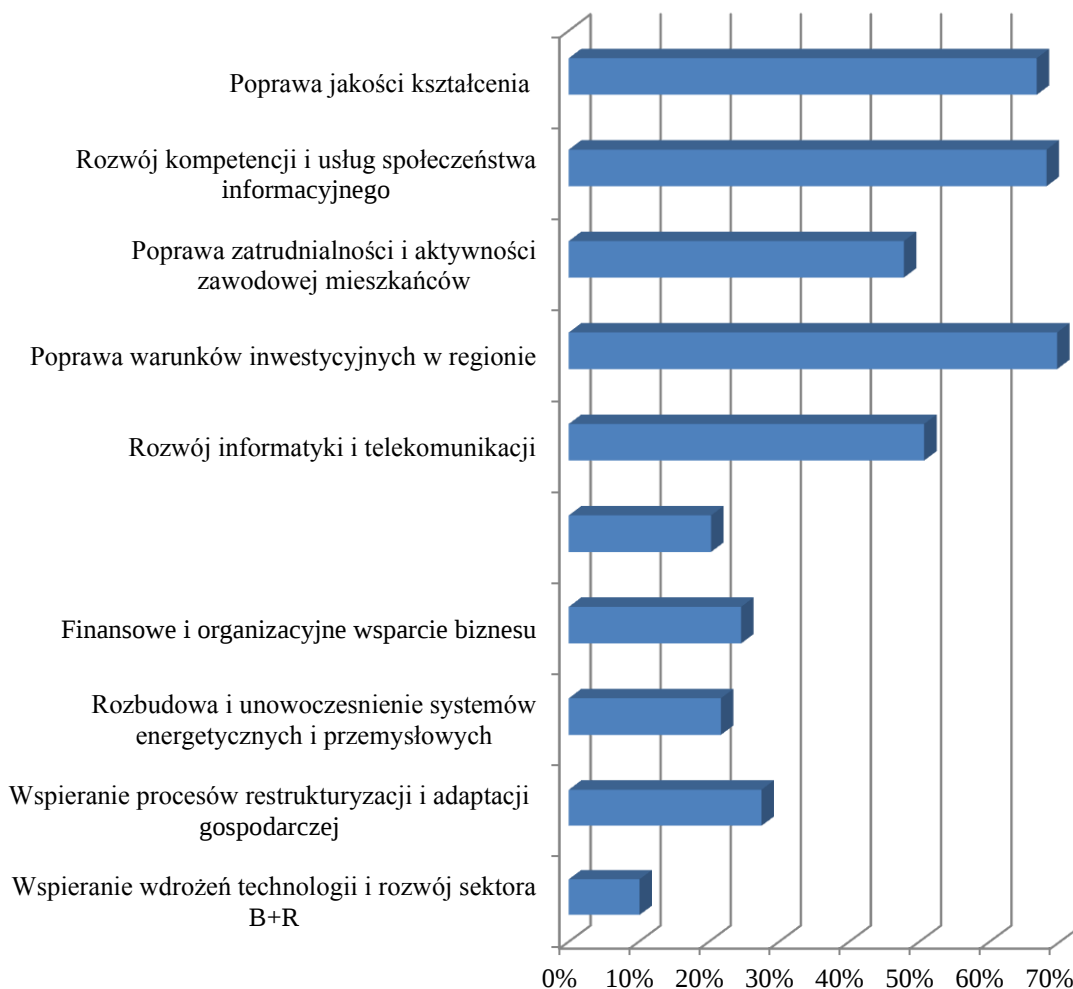
Źródło: Opracowanie własne.

Analizując nadesłane ankiety pod względem realizacji zapisów poszczególnych priorytetów zauważono, iż wyniki przedstawiają się bardzo podobnie w pytaniu VII i VIII. Ponad połowa gmin/powiatów podejmowała zadania z priorytetu B. Natomiast liczba ankietowanych realizująca kierunki z Priorytetów A i C była zbliżona i wyniosła ponad 20%.

1.2.2 Poziom subregionalny

1.2.2.1 Subregion środkowy

Wykres 35. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Środkowego. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Gminy/powiaty z Subregionu Środkowego z Priorytetu A Strategii najczęściej przy planowaniu realizacji zadań wybierały prace związane z *Poprawą warunków inwestycyjnych* (69,6%), *Rozwojem kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego* (68,1%) oraz *Poprawą jakości kształcenia*. Nieco rzadziej wybierano kierunki *Rozwój informatyki i telekomunikacji* (50,7%), jak również *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców* (47,8%). Prawie połowę mniej działań będzie dotyczyło *Wspierania procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej* 27,5%), *Finansowego i organizacyjnego wsparcia biznesu* (24,6%), *Rozbudowy i unowocześnienia systemów energetycznych i przemysłowych* (21,7%) oraz *Unowocześnienia rolnictwa i wsparcia przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich* (20,3%). *Wspieraniem wdrożeń technologii i rozwojem sektora B+R* będzie zajmowało się 10,1% badanych z Subregionu Środkowego.

Wykres 36. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Środkowego. Priorytet B.

Źródło: Opracowania własne na podstawie wypełnionych ankiet.

Zgodnie z danymi umieszczonymi na wykresie, ponad siedemdziesiąt procent badanych deklaruwało prowadzenie w przyszłości prac związanych z *Upowszechnianiem oraz promocją aktywnego i zdrowego stylu życia oraz Rozbudową i modernizacją infrastruktury komunalnej*. Około sześćdziesięciu procent badanych zaznaczyło w ankiecie *Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami oraz Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu*. Kolejną grupę stanowią odpowiedzi dotyczące *Wzmacniania aktywności społecznej*, a także *Poprawy jakości powietrza*. Oba kierunki wybierane były przez około pięćdziesiąt procent gmin/powiatów. Ponad czterdzieści procent badanych będzie prowadziło działania z zakresu *Podniesienia skuteczności polityki społecznej, Rewitalizacją terenów zdegradowanych, Zagospodarowania centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic*, jak również *Poprawy warunków mieszkaniowych*. Nieco mniejszym zainteresowaniem będą się cieszyć zadania związane z *Poprawą dostępu do wysokiej jakości usług medycznych oraz Utworzeniem systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*. Ponad dwadzieścia procent gmin/powiatów będzie realizowała prace związane z *Ochroną przed hałasem, Rozwojem i modernizacją komunikacji publicznej obszarów miejskich oraz Kształtowaniem ośrodków wiejskich*. Zaledwie kilkanaście procent ankietowanych zamierza zajmować się *Zachowaniem i odtworzeniem bio i georóżnorodności*, jak również *Rozwojem trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*.

Z Priorytetu C ponad 70% osób wypełniających ankietę wskazywało, że w ich gminie/powiecie będą realizowane zadania z zakresu *Zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienia środowisk twórczych*. Nieco mniej, bo około 60% badanych zajmować się będzie *Kreowaniem pozytywnego wizerunku regionu*. Natomiast połowa gmin/powiatów deklaruje prace dotyczące *Rozbudowy i modernizacji infrastruktury kultury regionu*. Punkt 40% przekroczyły kierunki takie jak *Rozbudowa i integracja systemu transportowego oraz Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej. Rozwojem współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*, a także *Organizacją i uczestnictwem w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym* będzie w najbliższych pięciu latach zajmowało się około 30% gmin/powiatów. Najmniejsza ilość badanych, nie przekraczająca 20% planuje prace związane z *Tworzeniem warunków rozwoju i wzmocnieniem potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych oraz Wspieraniem rozwoju obszarów metropolitarnych*.

Wykres 37. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Środkowego. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

1.2.2.2 Subregion południowy

Wykres 38. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Południowego. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

W ciągu kolejnych pięciu lat gminy/powiaty Subregionu południowego zamierzają najczęściej zajmować się tematyką *Rozwoju kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego*. Działania w tym kierunku wskazało 60% badanych. Ponad połowa ankietowanych planuje prace związane z *Rozwojem informatyki i telekomunikacji* (59,3%) oraz *Poprawą jakości kształcenia* (51,9%). *Poprawę warunków inwestycyjnych*

w regionie oraz *Poprawę zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców* deklarowało 33,3% gmin/powiatów. Przedstawiciele 22,2% gmin/powiatów planuje również prowadzić prace z zakresu *Unowocześnienia rolnictwa i wsparcia przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*. *Rozbudową i unowocześnieniem systemów energetycznych* będzie zajmowało się 18,5% badanych, natomiast *Finansowym i organizacyjnym wsparciem biznesu* 14,8% badanych. Najmniejszym, bo około 7% zainteresowaniem będą cieszyły się takie kierunki jak *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*, jak również *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*.

Na wykresie zestawiono dane dotyczące Priorytetu B. Wynika z niego, że badani w kolejnych latach będą stawiali na *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu* (85,2%). W następnej kolejności realizowane będą zadania z zakresu:

- *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami* (66,7%)
- *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej* (63%)
- *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia* (63%).

Połowa badanych zamierza prowadzić prace w kierunku *Wzmacniania aktywności społecznej* (55,6%), jak również *Zapewnienia bezpieczeństwa publicznego* (51,9%). *Kształtowaniem ośrodków wiejskich oraz Rewitalizacją terenów zdegradowanych* będzie zajmować się około 40% badanych. Gminy/powiaty deklarują realizację zadań z zakresu *Poprawy jakości powietrza* (37%), *Poprawy dostępu do wysokiej jakości usług medycznych* (33,3%), *Utworzenia systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych* (33,3%). Około 20% badanych wskazuje na realizację takich kierunków jak *Poprawa warunków mieszkaniowych*, jak również *Podniesienie skuteczności polityki społecznej*. Najmniej uwagi gmin/powiatów przyciągną działania z zakresu:

- *Rozwoju trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej* (18,5%)
- *Rozwoju i modernizacji komunikacji publicznej obszarów miejskich* (18,5%)
- *Zagospodarowania centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic* (14,8%)
- *Zachowania i odtworzenia bio i georóżnorodności* (11,1%)
- *Ochrony przed hałasem* (11,1%).

Wykres 39. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Południowego. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 40. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Południowego. Priorytet C.

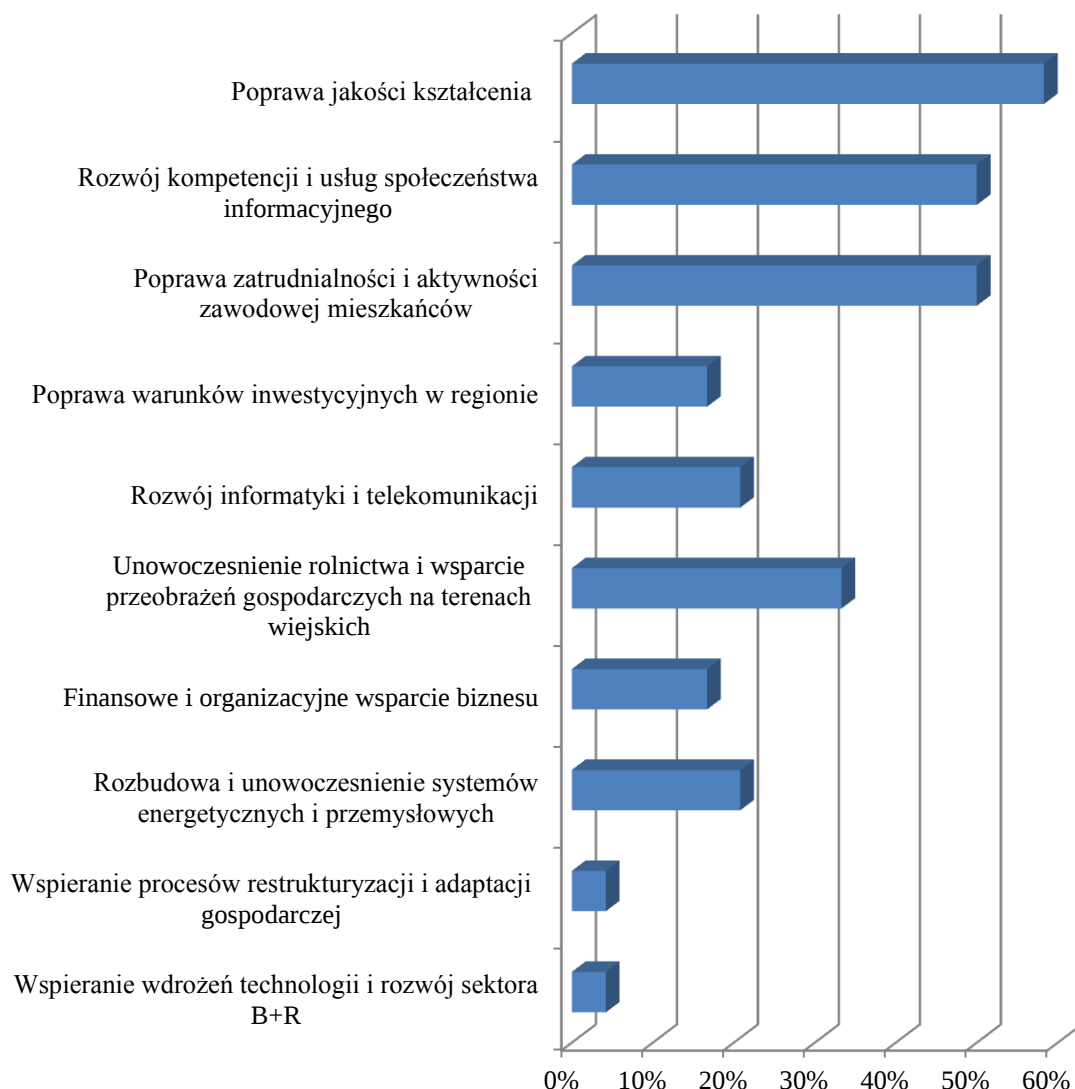

Źródło: Opracowanie własne.

Przedstawiciele Subregionu Południowego w pytaniach dotyczących Priorytetu C w ankietach najczęściej zaznaczali odpowiedź *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu* (70,4%) oraz *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu* (66,7%). Nieco ponad połowa ankiet miała wskazane prace związane z *Rozwojem współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej* oraz ze *Zwiększeniem uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnieniem środowisk twórczych*. *Intensyfikacją współpracy międzyregionalnej* oraz *Organizacją i uczestnictwem w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym* zajmować się będzie 37% ankietowanych. Poza tym, gminy i powiaty deklarowały prowadzenie prac w zakresie: *Rozbudowy i integracji systemu transportowego* (22,2%), jak i *Tworzenia warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych* (14,8%). Żadna z gmin/powiatów Subregionu Południowego nie planuje podjęcia działań w zakresie *Wspierania rozwoju obszarów metropolitalnych*.

1.2.2.3 Subregion północny

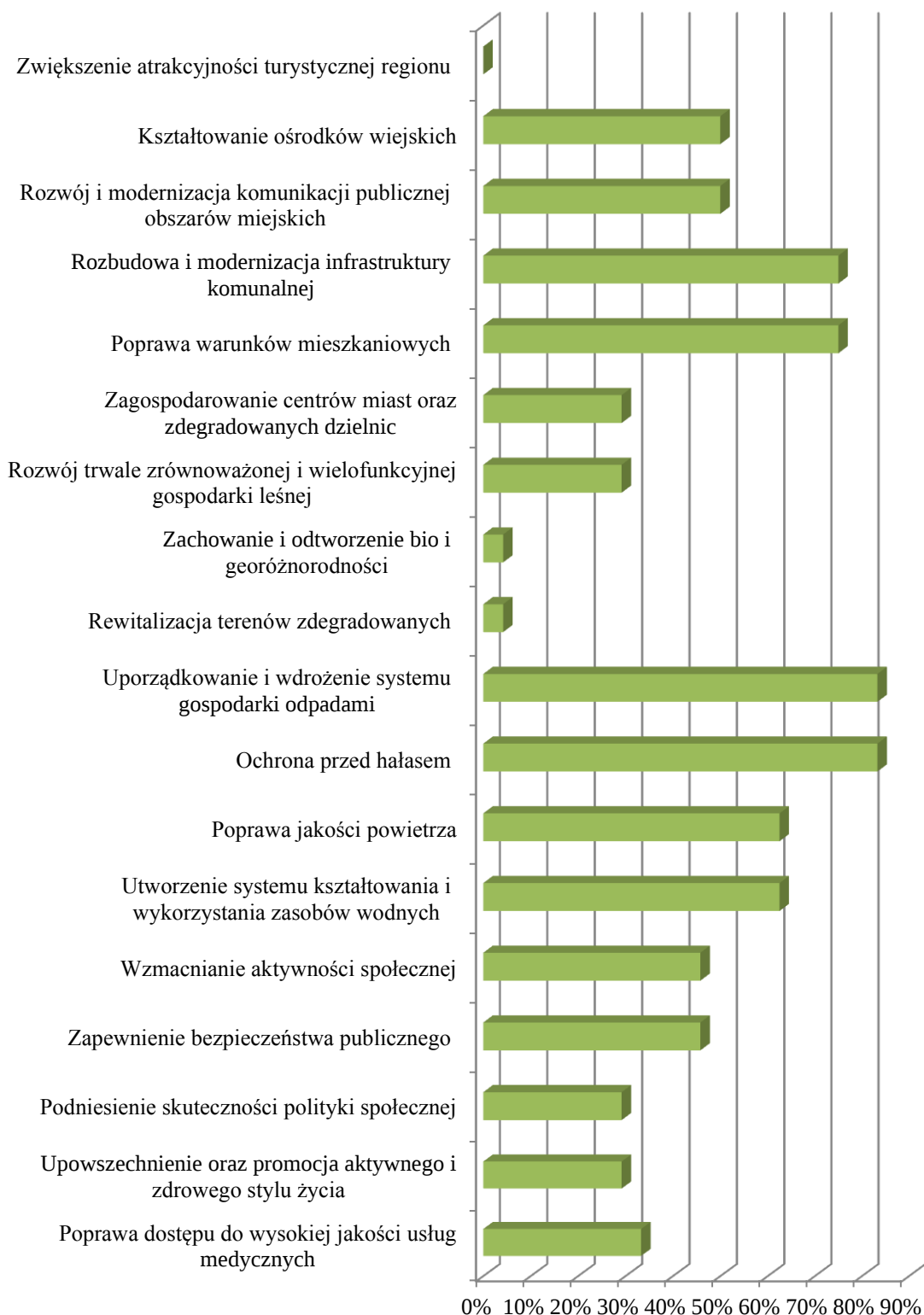
Wykres 41. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Północnego. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

W Subregionie Północnym najwięcej (połowa) gmin/powiatów będzie realizowała zadania związane z *Poprawą jakości kształcenia*, *Rozwojem kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego* oraz *Poprawą zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców*. Około 30% badanych będzie zajmowało się *Unowocześnieniem rolnictwa i wsparciem przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*. *Rozwojem informatyki i telekomunikacji*, jak również *Rozbudową i unowocześnieniem systemów energetycznych i przemysłowych* będzie zajmowało się 20,8% badanych. *Poprawy warunków inwestycyjnych w regionie* oraz *Finansowego i organizacyjnego wsparcia biznesu* podejmie się 16,7% gmin/powiatów uczestniczących w badaniu. Jedynie 4,2% ankietowanych zamierza prowadzić prace związane z *Wspieraniem wdrożeń technologii i rozwojem sektora B+R* oraz *Wspieraniem procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*.

Wykres 42. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Północnego. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród Priorytetu B najczęściej zaznaczanymi kierunkami były: *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami* (83,3%), *Ochrona przed hałasem* (83,3%),

Poprawa warunków mieszkaniowych (75%) oraz Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej (75%). Utworzeniem systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych oraz Poprawą jakości powietrza będzie zajmowało się 62,5% ankietowanych. Badani nieco rzadziej wskazywali na zadania związane z Rozwojem i modernizacją komunikacji publicznej obszarów miejskich oraz Kształtowaniem ośrodków wiejskich. Oba kierunki zostały wskazane przez 50% ankietowanych. Kilka procent mniej gmin/powiatów deklaroowało prowadzenie prac związanych z Wzmacnianiem aktywności społecznej, a także Zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego. Około 30% wypełnionych ankiet miało zaznaczone odpowiedzi: Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, Upowszechnieniem oraz promocją aktywnego i zdrowego stylu życia, Podniesienie skuteczności polityki społecznej, Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, jak również Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic. Najrzadziej pojawiały się odpowiedzi z zakresu Rewitalizacji terenów zdegradowanych oraz Zachowania i odtworzenia bio i georóżnorodności.

Wykres 43. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Północnego. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych oraz Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu to kierunki, które będą realizowane w połowie gmin/powiatów Subregionu Północnego w następnych pięciu

latach. Około 30% ankietowanych deklaroowało prowadzenie prac z zakresu *Intensyfikacji współpracy wewnątrzregionalnej*, a także *Rozwoju współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*. Jedna czwarta gmin/powiatów zamierza realizować zadania związane z *Rozbudową i integracją systemu transportowego* oraz *Organizacją i uczestnictwem w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*. Na *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu*, jak również *Tworzeniem warunków rozwoju i wzmocnieniem potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych* wskazało jedynie około 4% ankietowanych.

1.2.2.4 Subregion zachodni

Wykres 44. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Zachodniego. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

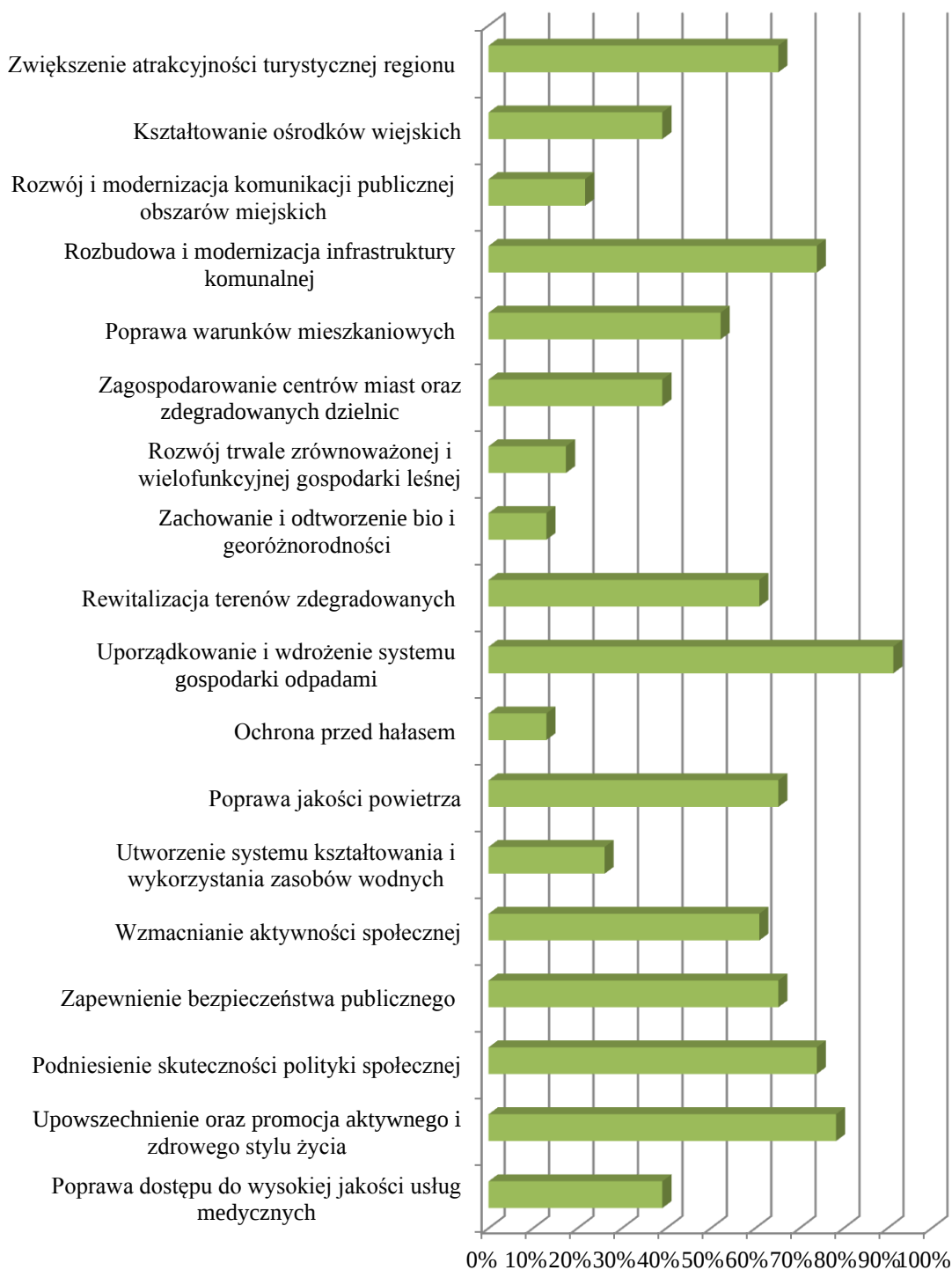
Wśród gmin/powiatów Subregionu Zachodniego w pytaniach dotyczących Priorytetu A najczęściej wskazywane odpowiedzi to *Poprawa jakości kształcenia* (78,3%) oraz *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie* (73,9%). *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego* wskazywało 56,5%, natomiast *Poprawę zatrudnialności*

i aktywności zawodowej mieszkańców 52,2% badanych. Rzadziej wskazywanymi odpowiedziami były *Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych* (34,8%) oraz *Rozwój informatyki i telekomunikacji* (30,4%). Kolejną grupę stanowiły kierunki takie jak *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich* oraz *Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*. Kierunek ten będzie realizowało 21,7% uczestników badania. Dwie najrzadziej wybierane odpowiedzi to *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej* (17,4%), jak również *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R* (8,7%).

W części ankiety dotyczącej Priorytetu B najwięcej gmin/powiatów zaznaczyło odpowiedź *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami* (91,3%). W nieco mniejszej ilości ankiet pojawiły się odpowiedzi takie jak: *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia* (78,3%), *Podniesienie skuteczności polityki społecznej* (73,9%) oraz *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej* (73,9%). Ankietowani często zaznaczali również odpowiedzi dotyczące *Zapewnienia bezpieczeństwa publicznego* (65,2%), *Poprawa jakości powietrza* (65,2%), *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu* (65,2%), *Rewitalizacja terenów zdegradowanych* (60,9%) oraz *Wzmacnianie aktywności społecznej* (60,9%). Na *Poprawę warunków mieszkaniowych* wskazywało 52,2% badanych. Odpowiedzi takie jak *Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*, *Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic*, jak również *Kształtowanie ośrodków wiejskich* wskazało 39,1% ankietowanych. *Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych* zaznaczyło 26,1%, natomiast *Rozwój i modernizację komunikacji publicznej obszarów miejskich* zaznaczyło 21,7% gmin/powiatów. Najrzadziej wybieranymi odpowiedziami były:

- *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej* (17,4%)
- *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności* (13%)
- *Ochrona przed hałasem* (13%).

Wykres 45. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Zachodniego. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 46. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty ze Subregionu Zachodniego. Priorytet C.

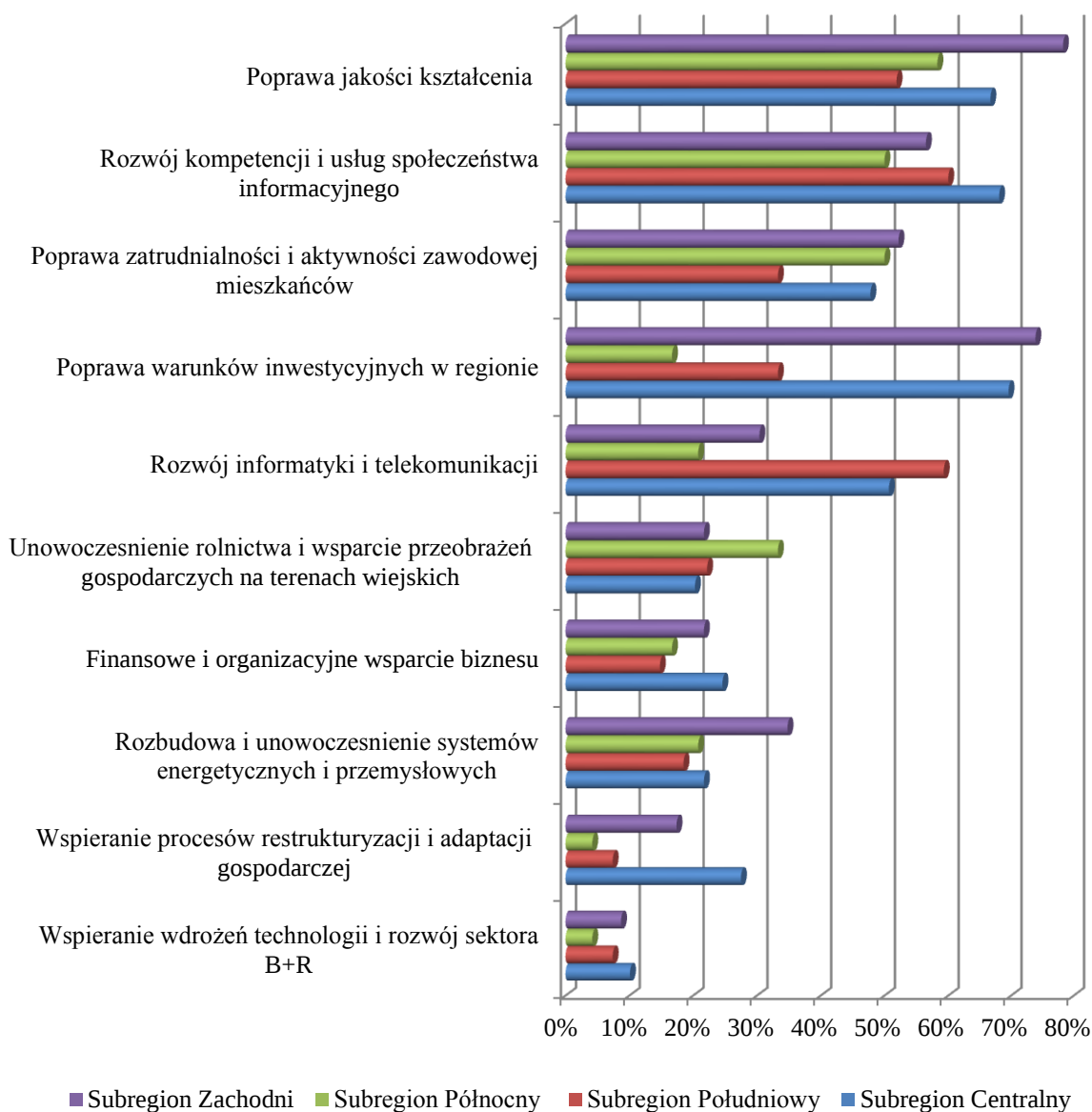

Źródło: Opracowanie własne.

Jak przedstawiono na wyżej umieszczonym wykresie gminy/powiaty Subregionu Zachodniego najczęściej będą prowadziły prace związane z *Rozwojem współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej, Kreowaniem pozytywnego wizerunku regionu oraz Zwiększeniem uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wmacnianiem środowisk twórczych*. Działania te zamierza realizować ponad 60% ankietowanych. Mniej więcej połowa badanych deklaruje prowadzenie prac z zakresu *Rozbudowy i modernizacji infrastruktury kultury regionu oraz Intensyfikacji współpracy wewnątrzregionalnej*. Ponad 30% uczestników badania planuje zająć się *Organizacją i uczestnictwem w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*, jak również *Rozbudową i integracją systemu transportowego*. Co czwarta gmina/powiat deklaruje prowadzenie prac z zakresu *Tworzenia warunków rozwoju i wzmocnienia potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych*. Jedynie 8,7% badanych zamierza *Wspierać rozwój obszarów metropolitalnych*.

1.2.2.5 Zestawienie danych

Wykres 47. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty – porównanie subregionów. Priorytet A.

Źródło: Opracowanie własne.

Powyższy wykres przedstawia zestawione ze sobą wyniki danych zebranych w subregionach. Obrazują one różnice i podobieństwa w działaniach przewidzianych do realizacji w ciągu kolejnych pięciu lat. W poniższej analizie posłużono się czterema kryteriami systematyzacji danych:

- Najwyższe wyniki – co oznacza, że największa ilość gmin/powiatów z subregionu realizowała zadania z danego kierunku
- Średnie wyniki – co oznacza, że odsetek uzyskanych odpowiedzi w ramach jednego kierunku jest porównywalny z pozostałymi subregionami
- Słabe wyniki – co oznacza, że odsetek uzyskanych odpowiedzi w subregionie jest znacznie niższy w stosunku do pozostałych subregionów

- d. Najsłabsze wyniki – co oznacza, że najmniejsza ilość gmin/powiatów z subregionu realizowała zadania z danego kierunku.

Uzyskane w ten sposób dane przedstawiają się następująco:

1. Subregion Środkowy

- Osiągnął najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego, Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu, Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
- Osiągnął średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Poprawa jakości kształcenia, Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców, Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie, Rozwój informatyki i telekomunikacji oraz Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*
- Osiągnął najniższe wyniki w kierunku *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich.*

2. Subregion Południowy

- Osiągnął najwyższe wyniki w kierunku *Rozwój informatyki i telekomunikacji*
- Osiągnął średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego, Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
- Osiągnął niskie wyniki w kierunkach takich jak: *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie oraz Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej*
- Osiągnął najniższe wyniki w kierunkach takich jak: *Poprawa jakości kształcenia, Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców, Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu oraz Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*

3. Subregion Północny

- Osiągnął najwyższe wyniki w kierunku *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich*
- Osiągnął średnie wyniki w kierunkach *Poprawa jakości kształcenia, Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców, Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu oraz Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*
- Osiągnął najniższe wyniki w kierunkach *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego, Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie, Rozwój informatyki i telekomunikacji, Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*

4. Subregion Zachodni

- Osiągnął najwyższy wynik w kierunkach takich jak: *Poprawa jakości kształcenia, Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców, Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie oraz Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych*

- Osiągnął średni wynik w kierunkach takich jak: *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego, Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich, Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu, Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej oraz Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R*
- Osiągnął niskie wyniki w kierunku *Rozwój informatyki i telekomunikacji*.

Wykres 48. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty – porównanie subregionów. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

W priorytecie B wybór kierunków Strategii przedstawiał się następująco:

1. Subregion Środkowy
 - Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach *Unowocześnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia* oraz *Zachowanie i odtworzenie bio i*

georóżnorodności oraz Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic

- Uzyskał średnie wyniki w kierunku *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Poprawa warunków mieszkaniowych, Rewitalizacja terenów zdegradowanych, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Ochrona przed hałasem, Poprawa jakości powietrza, utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych, Wzmacnianie aktywności społecznej, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Podniesienie skuteczności polityki społecznej oraz Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Kształtowanie ośrodków wiejskich oraz Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej*

2. Subregion Południowy

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunku *kształtowanie ośrodków wiejskich, Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności, rewitalizacja terenów zdegradowanych, Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych, Wzmacnianie aktywności społecznej, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia oraz Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Poprawa warunków mieszkaniowych, Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Ochrona przed hałasem, Poprawa jakości powietrza, Podniesienie skuteczności polityki społecznej*

3. Subregion Północny

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach *Kształtowanie ośrodków wiejskich, Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Poprawa warunków mieszkaniowych, Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, Ochrona przed hałasem oraz Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunku *Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Poprawa jakości powietrza oraz Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- Uzyskał niskie wyniki w kierunku *Podniesienie skuteczności polityki społecznej*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności, Rewitalizacja terenów zdegradowanych, Wzmacnianie aktywności społecznej, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*

4. Subregion Zachodni

- Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach *Rewitalizacja terenów zdegradowanych, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Poprawa jakości powietrza, Wzmacnianie aktywności społecznej, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, Podniesienie skuteczności polityki społecznej, Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia, Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
- Uzyskał średnie wyniki w kierunkach *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, Kształtowanie ośrodków wiejskich, Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Poprawa warunków mieszkaniowych, Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic, Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności*
- Uzyskał niskie wyniki w kierunku *Ochrona przed hałasem*
- Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych.*

Wykres 49. Kierunek Strategii wskazywany przez gminy/powiaty – porównanie subregionów. Priorytet C.

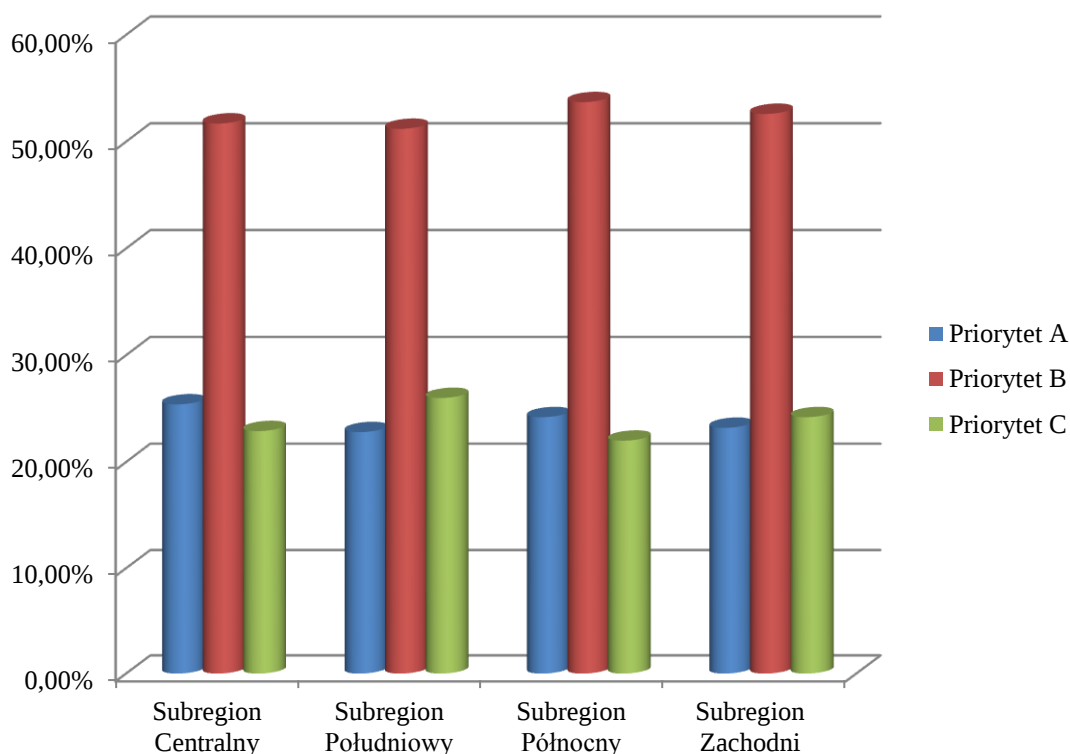
Źródło: Opracowanie własne.

Porównując dane w ankietach przesłanych przez subregiony, w pytaniach dotyczących Priorytetu C uzyskano następujące dane:

1. Subregion Środkowy
 - Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych, Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni oraz ośrodków badawczych, Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej, Rozbudowa i integracja systemu transportowego oraz Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych*
 - Uzyskał średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu, Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu oraz organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*
 - Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*

2. Subregion Południowy
 - Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu oraz Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu*
 - Uzyskał średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych, tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz środowisk badawczych, Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej, Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej, Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym oraz Rozbudowa i integracja systemu transportu*
 - Uzyskał niskie wyniki w kierunkach takich jak: *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitarnych*
3. Subregion Północny
 - Uzyskał średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu oraz Rozbudowa i integracja systemu transportowego*
 - Uzyskał niskie wyniki w kierunkach takich jak: *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych, Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej oraz Wspieranie rozwoju obszarów metropolitarnych*
 - Uzyskał najniższe wyniki w kierunkach takich jak: *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych, Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu, Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej oraz Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*
4. Subregion Zachodni
 - Uzyskał najwyższe wyniki w kierunkach takich jak: *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej oraz Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*
 - Uzyskał średnie wyniki w kierunkach takich jak: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu, Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych, Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu, Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej oraz Wspieranie rozwoju obszarów metropolitarnych*
 - Uzyskał niskie wyniki w kierunku *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych*
 - Uzyskał najniższe wyniki w kierunku *Rozbudowa i integracja systemu transportowego.*

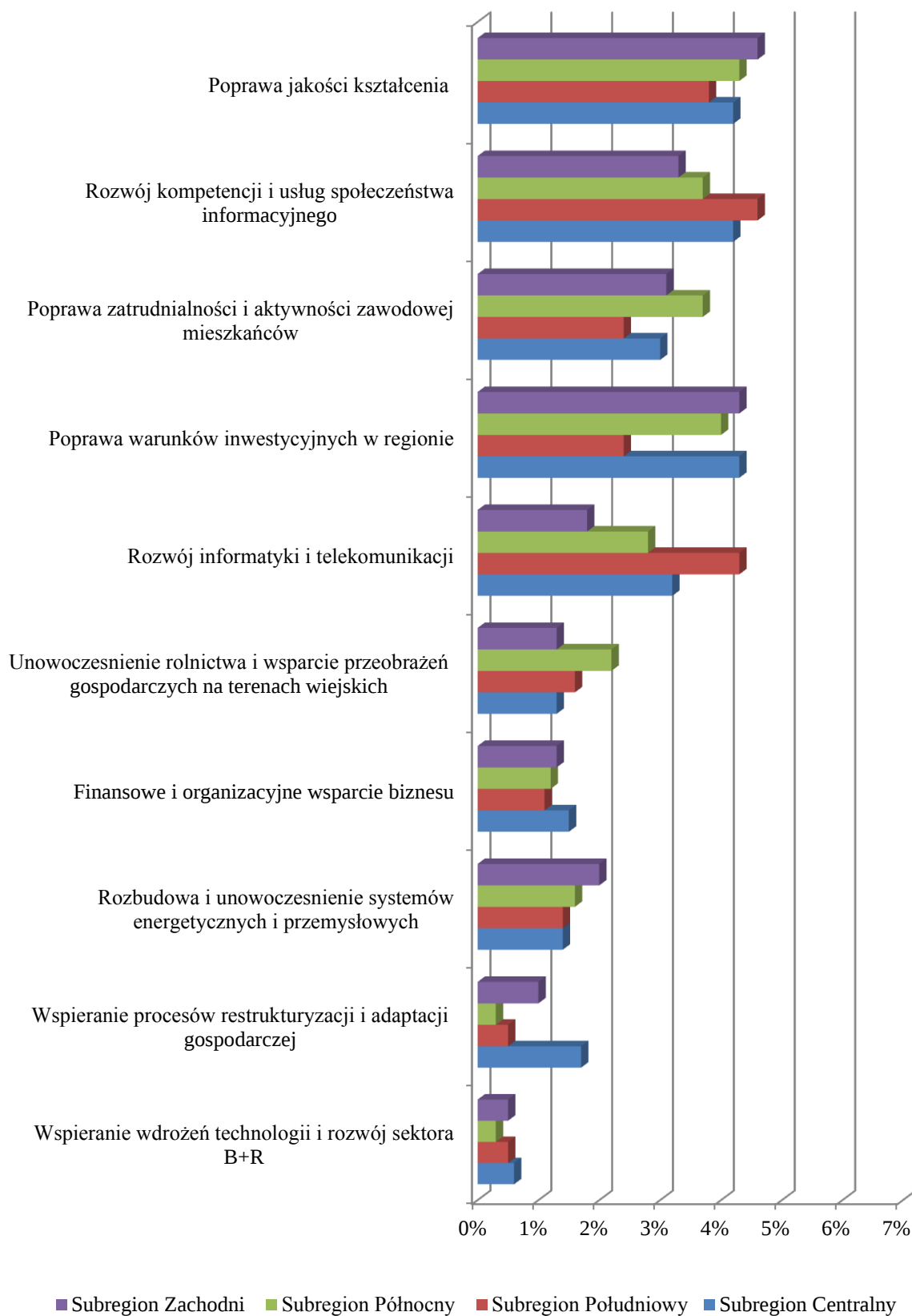
Wykres 50. Realizacja zadań z poszczególnych Priorytetów w stosunku do wszystkich zrealizowanych zadań w ramach Strategii. Subregion Środkowy.

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi na wykresie, około połowę (51,2% - 53,7%) podjętych działań w ramach Strategii realizowano w zakresie Priorytetu B. W zbliżonych ilościach prowadzono prace związane z realizacją kierunków z Priorytetu A (22,8% - 25,4%) i Priorytetu C (22% - 26%). Różnica w odpowiedziach udzielonych przez subregiony nie przekroczyła 4%. Najwyższą różnicą w wynikach zauważono w Priorytecie C (4%), średnią w Priorytecie A (2,6%), a najniższą w Priorytecie B (2,5%). Stwierdzono, iż żaden z subregionów nie wyróżnia się znacząco w tym zakresie.

Wykres 51. Wybór kierunków do strategii – porównanie subregionów. Priorytet A.

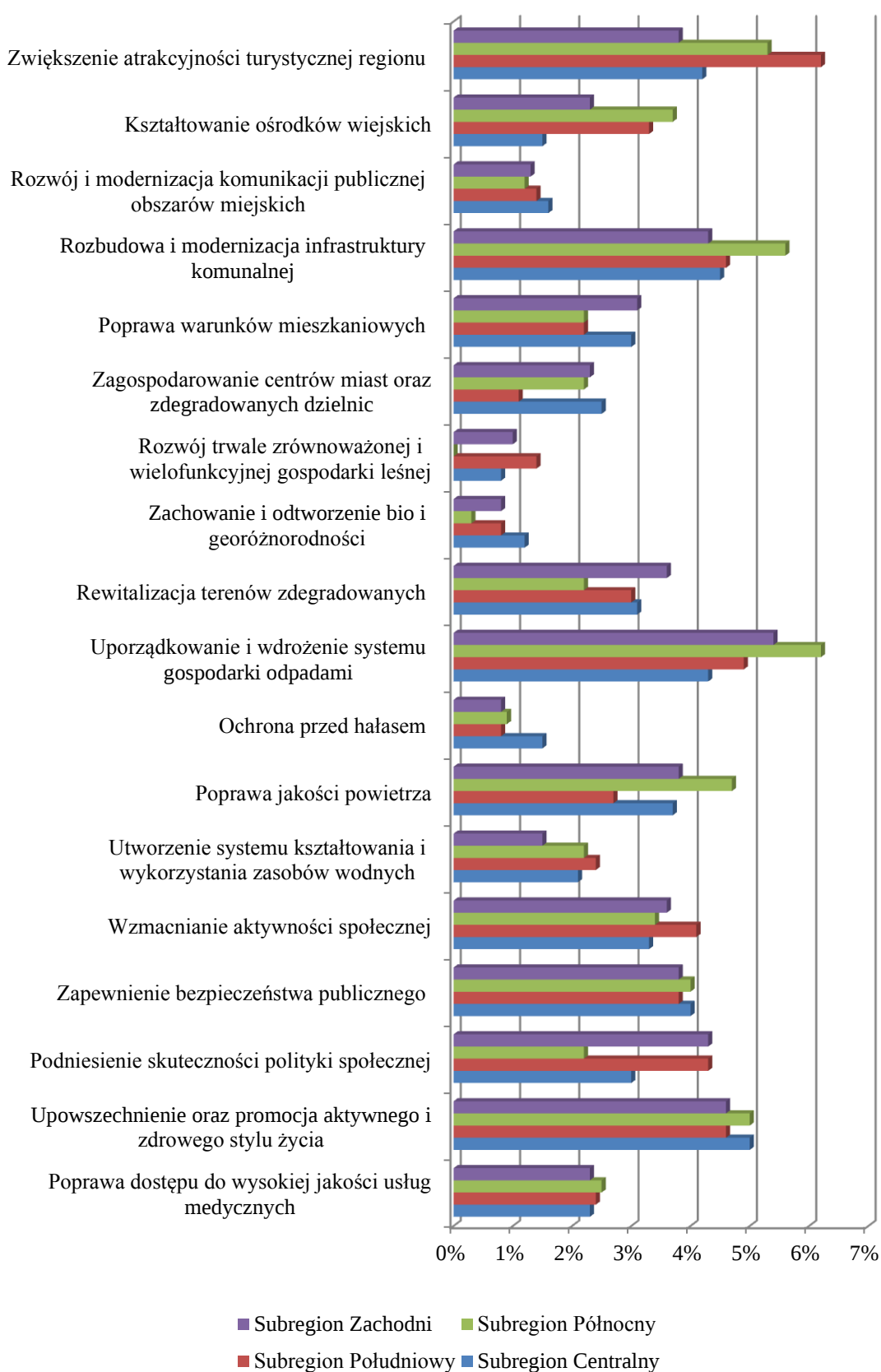

Źródło: Opracowanie własne.

Na wykresie przedstawiono graficznie ilość udzielonych odpowiedzi z podziałem na kierunki Priorytetu A. Ilość uzyskanych w wyniku pytań ankietowych odpowiedzi mieści się w przedziale od 0,3% do 4,6%. Zebrany materiał zakwalifikowano w trzech grupach:

1. Wyniki z przewagą jednego Subregionu
 - a. *Rozwój informatyki i telekomunikacji* (Subregion Południowy)
 - b. *Unowocześnienie rolnictwa i wsparcie przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich* (Subregion Północny)
 - c. *Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych* (Subregion Zachodni)
 - d. *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej* (Subregion Środkowy)
2. Wyniki porównywalne w Subregionach
 - a. *Poprawa jakości kształcenia*
 - b. *Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego*
 - c. *Finansowe i organizacyjne wsparcie biznesu*
3. Wyniki z niskim wynikiem Subregionu
 - a. *Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców* (Subregion Południowy)
 - b. *Poprawa warunków inwestycyjnych w regionie* (Subregion Południowy)
 - c. *Wspieranie wdrożeń technologii i rozwój sektora B+R* (Subregion Północny).

Wykres 52. Wybór kierunków do strategii – porównanie subregionów. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Na wykresie przedstawiono graficznie ilość udzielonych odpowiedzi z podziałem na kierunki Priorytetu B. Ilość uzyskanych w wyniku pytań ankietowych odpowiedzi mieści się w przedziale od 0% do 6,2%. Zebrany materiał zakwalifikowano w trzech grupach:

1. Wyniki z przewagą jednego Subregionu
 - a. *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu* (Subregion Południowy)
 - b. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej* (Subregion Północny)
 - c. *Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami* (Subregion Północny)
 - d. *Ochrona przed hałasem* (Subregion Środkowy)
2. Wyniki porównywalne w Subregionach
 - a. *Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej obszarów miejskich*
 - b. *Poprawa warunków mieszkaniowych*
 - c. *Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych*
 - d. *Wzmacnianie aktywności społecznej*
 - e. *Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego*
 - f. *Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia*
 - g. *Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych*
3. Wyniki z niskim wynikiem Subregionu
 - a. *Kształtowanie ośrodków wiejskich* (Subregion Środkowy)
 - b. *Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic* (Subregion Południowy)
 - c. *Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej* (Subregion Północny)
 - d. *Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności* (Subregion Północny)
 - e. *Rewitalizacja terenów zdegradowanych* (Subregion Północny)
 - f. *Poprawa jakości powietrza* (Subregion Południowy)
 - g. *Podniesienie skuteczności polityki społecznej* (Subregion Północny).

Wykres 53. Wybór kierunków do strategii – porównanie subregionów. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

Na wykresie przedstawiono graficznie ilość udzielonych odpowiedzi z podziałem na kierunki Priorytetu C. Ilość uzyskanych w wyniku pytań ankietowych odpowiedzi mieści się w przedziale od 0% do 5,1%. Zebrany materiał zakwalifikowano w trzech grupach:

1. Wyniki z przewagą jednego Subregionu
 - a. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu* (Subregion Południowy)
 - b. *Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu* (Subregion Południowy)
 - c. *Rozbudowa i integracja systemu transportowego* (Subregion Środkowy)
 - d. *Intensyfikacja współpracy wewnątrzregionalnej* (Subregion Zachodni)
2. Wyniki porównywalne w Subregionach
 - a. *Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych*
 - b. *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*
 - c. *Organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym*
3. Wyniki z niskim wynikiem Subregionu
 - a. *Tworzenie warunków rozwoju i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych* (Subregion Północny)
 - b. *Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych* (Subregion Północny i Subregion Południowy nie prowadziły prac w tym kierunku).

Podsumowanie

Analizując materiał zebrany na podstawie ankiet wypełnionych przez gminy/powiaty województwa śląskiego, należy spojrzeć na podejmowane inicjatywy biorąc pod uwagę:

- Zakres zadań własnych gmin/powiatów
- Cechy charakterystyczne poszczególnych subregionów
- Położenie geograficzne regionu
- Wymogi cywilizacyjne i rozwojowe.

Zarówno w zapisach zadań własnych gmin/powiatów, jak również w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” pojawiają się wspólne zakresy działań. Główne z nich to: ochrona środowiska, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, gospodarka mieszkaniowa (w przypadku gmin – gminna gospodarka mieszkaniowa), edukacja publiczna, kultura fizyczna i turystyka, bezpieczeństwo publiczne, kultura i ochrona dóbr kulturowych, gospodarka nieruchomościami, rolnictwo, leśnictwo i przeciwdziałanie bezrobociu.

Analizując zebrane dane pod względem realizacji zadań własnych, zauważono pewne tendencje do realizacji działań z takich kierunków Strategii jak: *Poprawa jakości kształcenia, Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami, Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury regionu oraz Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych.*

Przeprowadzone badanie ankietowe wykazało również podobieństwa między subregionami, związane bezpośrednio z ich cechami charakterystycznymi. Subregion środkowy i zachodni, będące najbardziej rozwiniętymi przemysłowo obszarami województwa przodowały w prowadzeniu prac związanych z restrukturyzacją przedsiębiorstw czy też rewitalizacją terenów zdegradowanych. W nadesłanych ankietach częściej niż pozostałych subregionach pojawiały się takie odpowiedzi jak: *Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej, Rozbudowa*

i unowocześnienie systemów energetycznych i przemysłowych. Więcej czasu poświęciły również na realizację zadań związanych z ochroną środowiska. Oba subregiony przodowały w realizacji takich zadań jak: Poprawa jakości powietrza oraz Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami. Dominowały również w Ochronie przed hałasem.

Subregion środkowy i zachodni charakteryzuje również najwyższy stopień zaludnienia, co może tłumaczyć realizację przez gminy/powiaty projektów z zakresu *Poprawy warunków mieszkaniowych, Podniesienia skuteczności polityki społecznej oraz Zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.*

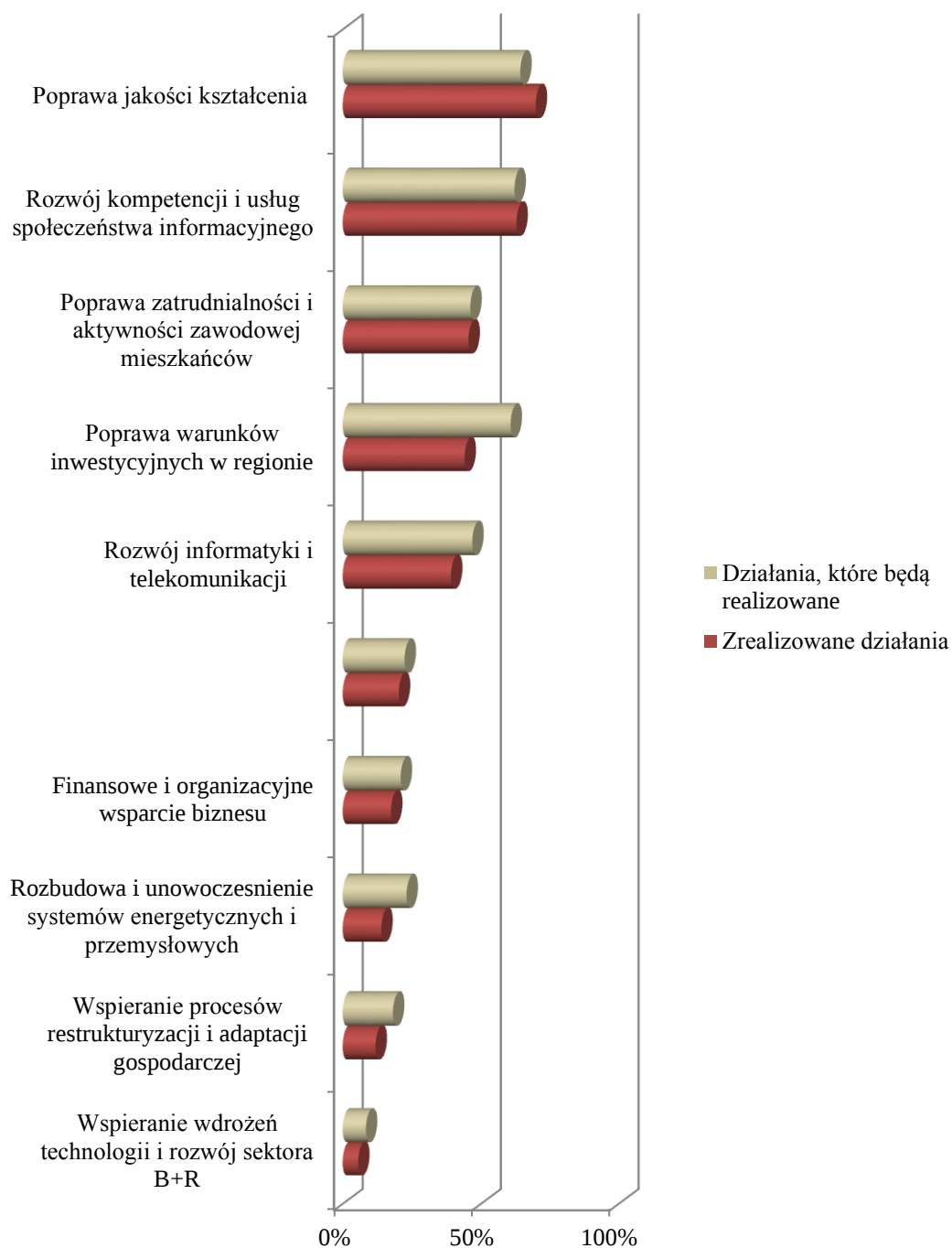
Subregiony położone w strefie przygranicznej (zachodni i południowy) zdecydowanie częściej wpisywały w ankietach *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej. Subregion zachodni najczęściej wskazywał na Organizację i uczestnictwo w przedsięwzięciach o zasięgu międzynarodowym. Wśród odpowiedzi nadesłanych ze subregionu zachodniego i południowego znacznie częściej pojawiały się również takie kierunki jak: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu oraz Kreowanie pozytywnego wizerunku regionu. Subregion południowy przodował również w realizacji takich kierunków jak: Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, a także Zachowanie i odtworzenie bio i georóżnorodności.*

Subregion środkowy podejmował najwięcej inicjatyw związanych ze *Wspieraniem rozwoju obszarów metropolitarnych.* Uzyskany wynik związany jest z powołaniem Górnośląskiego Związku Metropolitarnego złożonego z miast subregionu środkowego.

Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż przynależność do Unii Europejskiej nakłada na województwo obowiązek prowadzenia polityki spójności. Jednym z jej założeń jest podnoszenie konkurencyjności gospodarki. Aby sprostać wymogom, gminy/powiaty realizowały więc zadania dotyczące *Poprawy warunków inwestycyjnych w regionie, Finansowego i organizacyjnego wsparcia biznesu, Rozwoju kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego oraz Rozwoju informatyki i telekomunikacji.* Kolejnym z jej założeń jest zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju regionów. W związku z powyższym poszczególne subregiony stworzyły Programy Rozwojowe Subregionów. Wskazane dokumenty były podstawą do rozdysponowania środków unijnych. Wybór przez gminy/powiaty zakresu prowadzonych prac jest więc bezpośrednio związany zarówno ze wskazanymi w dokumencie kierunkami rozwojowymi, jak również z posiadanymi środkami finansowymi.

Plany rozwojowe gmin/powiatów na kolejne pięć lat są zbliżone z działaniami podejmowanymi dotychczas, co jest bezpośrednio związane z kontynuacją prowadzonych prac. Wyjątek stanowi Subregion Północny, którego kierunki Strategii podejmowane w przeszłości w zdecydowanej większości różnią się od tych zaplanowanych do realizacji w kolejnych latach. Przypuszczalnie związane jest to z planowanym podjęciem działań, które do tej pory z różnych względów nie były realizowane.

Wykres 54. Porównanie podjętych działań w ramach strategii, w stosunku do działań jakie będą podejmowane w ciągu 5 lat. Priorytet A.

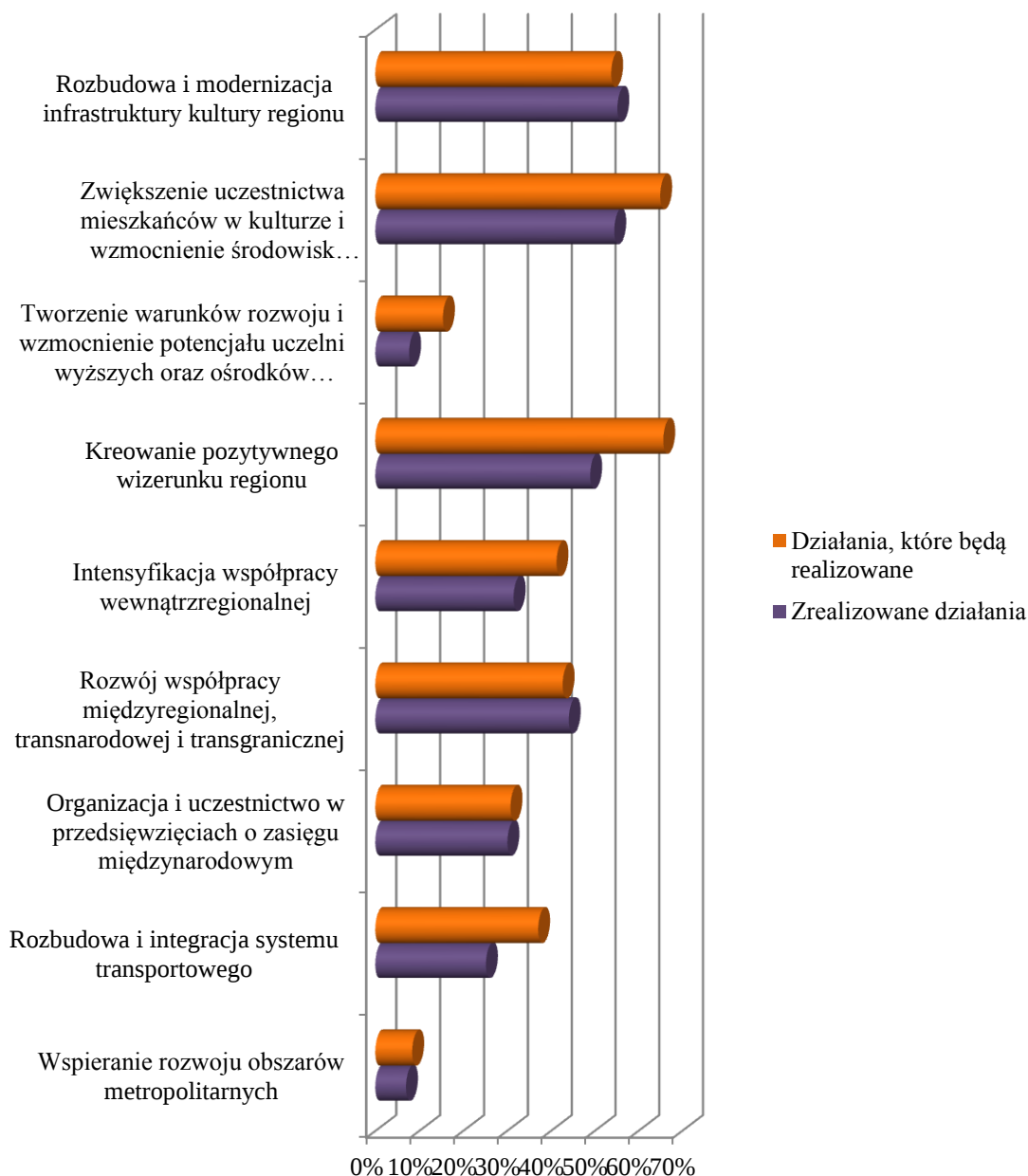
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 55. Porównanie podjętych działań w ramach strategii, w stosunku do działań jakie będą podejmowane w ciągu 5 lat. Priorytet B.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 56. Porównanie podjętych działań w ramach strategii, w stosunku do działań jakie będą podejmowane w ciągu 5 lat. Priorytet C.

Źródło: Opracowanie własne.

Przedstawione powyżej zestawienia obrazują jedynie panującą tendencję wyboru kierunków działań podejmowanych przez gminy/powiaty. Zbliżona liczba procentowa nie oznacza, że gminy/powiaty biorące udział w badaniu wskazały tę samą odpowiedź w pytaniu VII i VIII. Korzystając z zebranego materiału należy mieć na uwadze, że niektórzy ankietowani w kolejnych latach będą kontynuowali rozpoczęte prace w wybranym przez siebie kierunku, a niektórzy zmieniają zupełnie swoje priorytety. Szczegółowe dane dotyczące powtarzalności działań widoczne byłyby jedynie w bardziej dogłębnej analizie.

2. Analiza realizacji projektów dofinansowanych przez UE w województwie śląskim

2.1 Nota metodologiczna

- Analiza została wykonana na podstawie baz projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych takich jak:
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program dla Europy Środkowej 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program Region Morza Bałtyckiego 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program Współpracy Terytorialnej Republika Polska - Republika Czeska 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program Współpracy Terytorialnej Republika Polska - Republika Słowacka 2007-2013;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013;
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013;
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka;
- Norweski Mechanizm Finansowy;
- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- Interreg IIIA Polska – Czechy;
- Interreg IIIA Polska – Słowacja;
- Sektorowy Program Operacyjny Transport 2004-2006;
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006;
- ISPA;
- Phare STRUDER;
- Phare RAPID;
- Phare CBC Polska-Czechy 2000;
- Phare CBC Polska-Słowacja 2002.

W przypadku takich programów, jak Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2007-2013 oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 bazy projektów zostały pozyskane z wydziałów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, w pozostałych przypadkach bazy zostały utworzone w Wydziale Planowania Strategicznego i Przestrzennego z wykorzystaniem metody desk research. Źródłem informacji były głównie strony internetowe instytucji odpowiedzialnych za realizację wyżej wymienionych programów.

Analiza została dokonana z uwzględnieniem podziału na dwa okresy programowania:

- 2007-2011 – okres uwzględniający obecny okres programowania UE, a zakończony rokiem poprzedzającym rok zbierania danych;
- 2000-2006 – okres zapoczątkowany utworzeniem samorządu regionalnego, a zakończony rokiem poprzedzającym rok rozpoczęcia obecnego okresu programowania UE.

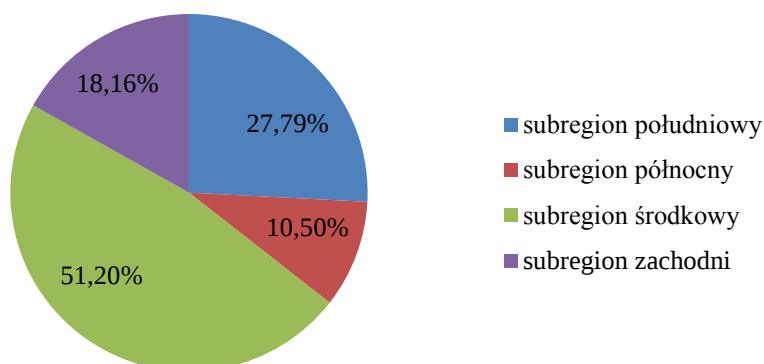
- W przypadku analizy finansowej realizowanych projektogmin¹ wyłączone zostały te projektogminy, dla których nie zidentyfikowano lokalizacji na poziomie gminy bądź wartość finansowania została podana wyłącznie w EURO, co oznacza, że z analizowanej liczby projektogmin tj. 2712 wyłączono 97 przypadków. Ostatecznie analizie finansowej poddano 2615 projektogmin. Podczas realizacji badania nie udało się zidentyfikować liderów projektogmin w 9 przypadkach. Analizie poddano projektogminy tzw. twarde, które skupiają się na zaspokajaniu potrzeb infrastrukturalnych realizowane przez podmioty pełniące funkcje publiczne. Poniżej wymienione zostały najważniejsze definicje.

2.2 Okres finansowania programów w latach 2000- 2006 - analiza na poziomie województwa oraz subregionów

2.2.1 Analiza zakresu tematycznego realizowanych projektogmin

W latach 2000-2006 w Województwie Śląskim zrealizowano 492 projektogminy dofinansowane ze środków Unii Europejskiej. Zdecydowanym liderem w tym zakresie był subregion środkowy, który realizując 234 projektogminy osiągnął wynik większy od zsumowanej liczby projektogmin zrealizowanych przez subregiony: południowy (127 projektogmin) i zachodni (83 projektogminy). Najslabszy wynik osiągnął subregion północny z wynikiem zaledwie 48 zrealizowanych projektogmin.

Wykres 57. Rozkład subregionalny projektogmin (%).

Źródło: Opracowanie własne.

W celu systematyzacji zebranych danych, projektogminy podzielono na dwanaście grup tematycznych. Znalazły się wśród nich: transport, sport i rekreacja, edukacja, kultura, zdrowie, technologie informatyczne, ochrona środowiska, bezpieczeństwo, rewitalizacja, turystyka, rozwój gospodarczy oraz pozostałe.

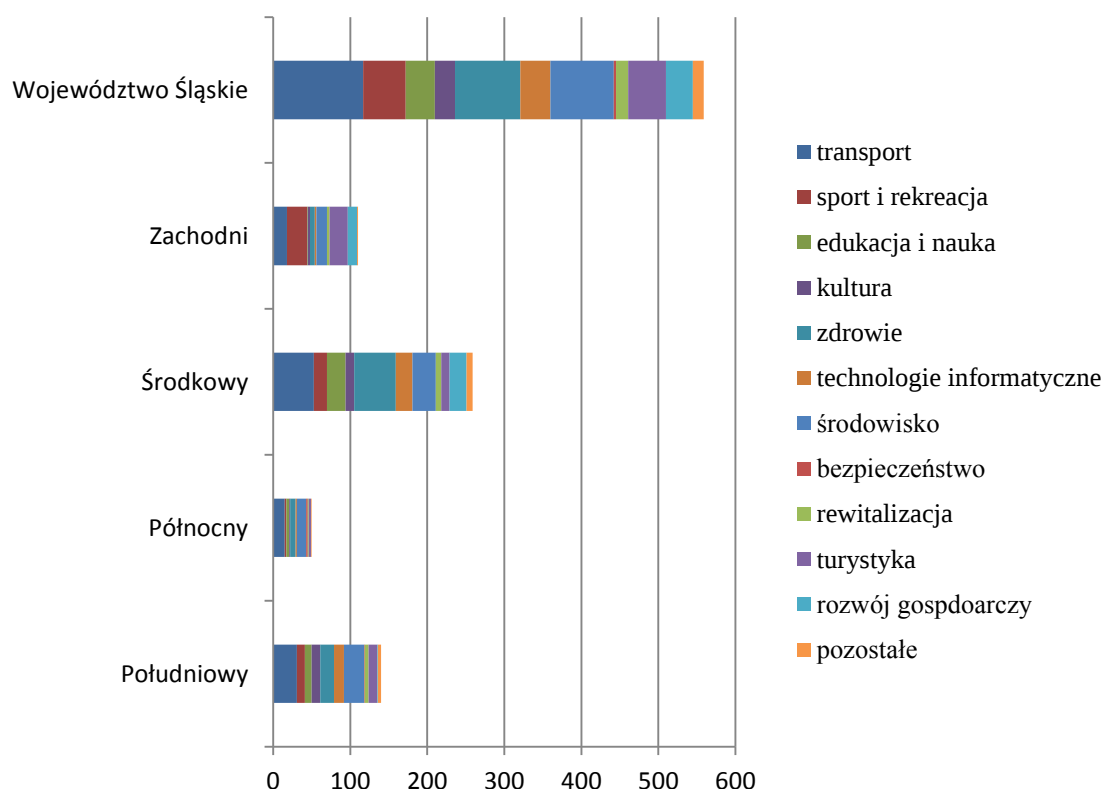
Największa ilość projektogmin dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej dotyczyła zagadnień związanych z rozwojem transportu. Stanowiły one 20,9% wszystkich zrealizowanych projektogmin. Nieco mniej podejmowanych działań związanych było z tematyką: zdrowia (15,2%) i ochrony środowiska (14,7%).

¹ Projektogmina – termin odnoszący się do projektu, który realizowany jest w danej gminie (jeśli jeden projekt realizowany jest w kilku gminach, projekt ten dla każdej gminy będzie liczony osobno).

Najmniejsza ilość projektogmin dotyczyła zagadnienia: sportu i rekreacji (9,8%), turystyki (8,8%), technologii informatycznej (7%), edukacji i nauki (6,8%), rozwoju gospodarczego (6,3%), kultury (4,6%), rewitalizacji (2,9%), pozostałych (2,5%) oraz bezpieczeństwa (0,5%).

W subregionie środkowym zrealizowano najwięcej projektogmin z zakresu: transportu, edukacji i nauki, zdrowia, technologii informatycznych, ochrony środowiska, rewitalizacji, rozwoju gospodarczego i pozostałych. W subregionie zachodnim dominowały projektogminy związane ze sportem i rekreacją oraz turystyką, natomiast w subregionie północnym z bezpieczeństwem. Projektogminy związane z kulturą najczęściej realizowane były w subregionach południowym i środkowym.

Wykres 58. Rozkład projektogmin w podziale subregionalnym oraz na kategorie tematyczne (%).

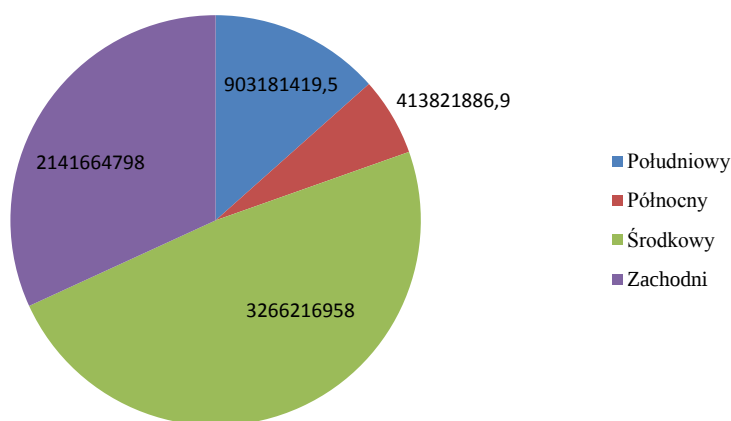
Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych informacji.

Analiza ilości zrealizowanych projektogmin w województwie wykazała, iż najwięcej z nich realizowano w stolicach subregionów. We wskazanym zakresie najwyższy wynik uzyskały Katowice (22 projektogminy), następnie Bielsko-Biała (20 projektogmin), Rybnik (16 projektogmin) i Częstochowa (13 projektogmin). Równie wysokie wyniki uzyskały miasta: Żywiec (16 projektogmin), Sosnowiec (16 projektogmin), Cieszyn (12 projektogmin), Gliwice (13 projektogmin), Jastrzębie (10 projektogmin), Pszczyna (9 projektogmin) i Bytom (9 projektogmin). W subregionie południowym i zachodnim projektogminy przeważnie realizowały po dwa projekty, natomiast w subregionie środkowym i północnym w większości po jednej projekcie.

2.2.2 Analiza finansowa realizowanych projektów

W analizowanym okresie w województwie śląskim zrealizowano projektogmin na łączną kwotę 6 724 885 063 złotych. Środki finansowe zostały rozdysponowane pomiędzy subregiony w następujący sposób: środkowy (48,57%), zachodni (31,85%), południowy (13,43%) oraz północny (6,15%).

Wykres 59. Rozkład wartości realizowanych projektogmin w podziale subregionalnym (zł).

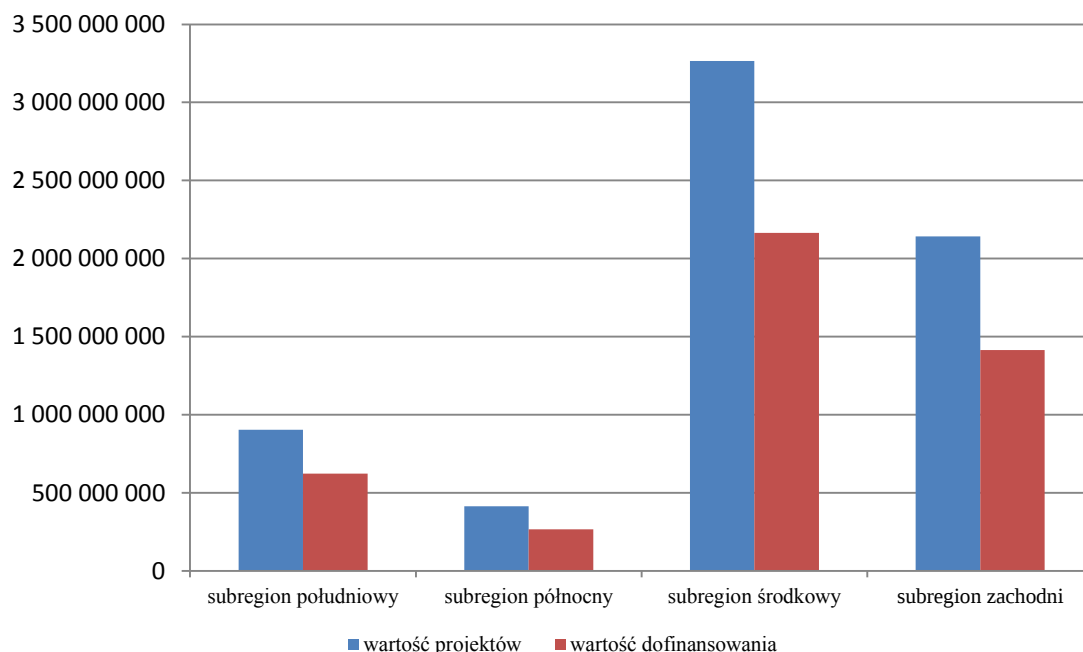

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych danych.

Wartości projektogmin ogółem w subregionach województwa wahały się w przedziale od 413 821 886,9 złotych (subregion północny) do 3 266 216 958 złotych (subregion środkowy). Najwięcej środków wykorzystano w powiatach: rybnickim (1 624 383 799 złotych), gliwickim (1 560 163 997 złotych) i Rudzie Śląskiej (447 475 427,1 złotych). W ramach poszczególnych subregionów, najwyższą wartość osiągnęły projektogminy zrealizowane przez:

- W subregionie zachodnim - Czerwionka-Leszczyny i Świerklany – wartość ogólna projektogmin 427 703 574,7 złotych – lider Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- W subregionie południowym - Bielsko-Biała, Skoczów, Cieszyn i Jasienica – wartość ogólna projektogmin 90 350 207 złotych – lider Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- W subregionie środkowym – Chorzów – wartość projektogminy 90 000 000 złotych – lider Województwo Śląskie
- W subregionie północnym – Częstochowa – wartość projektogminy 4 400 000 złotych – lider Miasto Częstochowa.
- Wartości dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektogmin realizowanych w regionie, mieściły się w przedziale kwotowym od 265 157 870 złotych (subregion północny) do 2 165 005 973 złotych (subregion środkowy).

Wykres 60. Rozkład wartości ogólnej i dofinansowania w podziale subregionalnym (zł).

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych danych.

Średnia ważona wartość projektogmin w województwie śląskim wyniosła 13 668 465,58 złotych, z czego kwota 9 114 176,62 złotych została wydatkowana ze środków unijnych. Najwyższą średnią wartość projektogmin uzyskano w subregionie zachodnim (26 117 863,39 zł), natomiast najniższą w subregionie południowym (7 111 664,72 zł).

Tabela 1. Średnia wartość projektu i kwoty dofinansowania.

Jednostka terytorialna	Średnia wartość projektogminy [zł]	Średnia wartość dofinansowania [zł]
województwo śląskie	13668465,58	9114176,62
subregion południowy	7111664,72	4900364,57
subregion północny	8621289,31	5524122,29
subregion środkowy	14018098,53 ²	9291871,12
subregion zachodni	26117863,39 ³	17237029,31

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych danych.

Średni stopień dofinansowania projektogmin w subregionach wyniósł około 60% wartości projektogmin. Najwyższy poziom dofinansowania otrzymał subregion

² Średnią obliczono na podstawie 233 projektów, w przypadku jednego projektu nie uzyskano informacji na temat jego wartości.

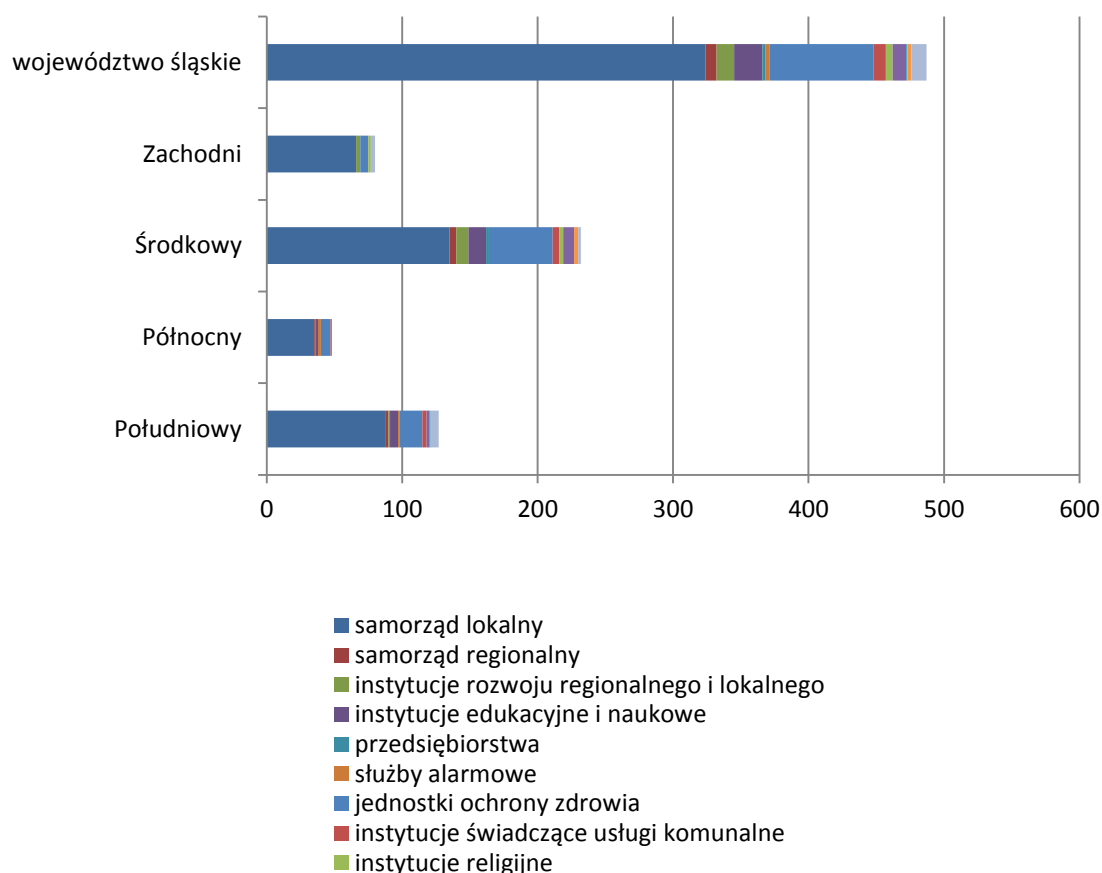
³ Średnią obliczono na podstawie 82 projektów, w przypadku jednego projektu nie uzyskano informacji na temat jego wartości.

południowy (68,9% wartości projektogmin), natomiast najniższy subregion północny (64,1% wartości projektogmin). Pozostałe subregiony otrzymały dofinansowanie równe 66,3% (środkowy) i 66% (zachodni) wartości projektogmin.

Największa ilość środków finansowych pochodziła z Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004 – 2006. Środki z wyżej wskazanego źródła dofinansowały 91% projektogmin ze subregionu północnego, 79,5% projektogmin ze subregionu środkowego, 66,9% projektogmin ze subregionu północnego oraz 43,4% projektogmin ze subregionu zachodniego.

2.2.3 Analiza podmiotowa realizatorów projektogmin

Wykres 61. Ilość projektów zrealizowanych przez subregiony z podziałem na rodzaje liderów.

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych danych.

Największą grupę beneficjentów w 2000-2006 stanowiły jednostki samorządu terytorialnego. Wyżej wskazane zrealizowały 324 projektogminy, co stanowiło 65,85% ogólnej liczby projektogmin z województwa śląskiego. Na poziomie gmin najwyższe wyniki osiągnął Samorząd Miasta Katowice (21 projektogmin), a następnie Samorząd Miasta Sosnowiec (16 projektogmin), Samorząd Miasta Częstochowa (13 projektogmin) i Samorząd Miasta Gliwice (13 projektogmin). Analiza wykazała również, iż w przypadku takich gmin jak Częstochowa, Katowice i Sosnowiec wszystkimi realizowanymi projektogminami zajmowały się samorządy lokalne.

Kolejne miejsce pod względem ilości podjętych działań dofinansowanych ze środków unijnych stanowiły jednostki ochrony zdrowia. Jednostki te podjęły 77 projektogmin,

co stanowiło 16,8% ogółu zrealizowanych projektogmin. Większość projektogmin realizowana była na terenie gmin: Rybnik (15), Jastrzębie Zdrój (10), Czerwionka-Leszczyny (6).

Instytucje edukacyjne i naukowe zrealizowały 4,6% ogółu projektogmin. Więcej niż jedną projektogminę przez tego rodzaju lidera zrealizowano w gminach: Bielsko-Biała (4), Cieszyn (3), Żywiec (2) i Istebna (2).

Instytucje rozwoju regionalnego i lokalnego, administrację rządową oraz instytucje kultury zrealizowały kilkanaście projektogmin (13-10). Środki unijne dofinansowały również pojedyncze projektogminy realizowane przez: instytucje świadczące usługi komunalne (9 projektogmin), samorządy regionalne (8 projektogmin), instytucje religijne (5 projektogmin), służby alarmowe (3 projektogminy), organizacje pozarządowe (3 projektogminy), przedsiębiorstwa (2 projektogminy) oraz organizacje sportowe (1 projektogmina).

Analiza podmiotowa realizatorów projektogmin wykazała pewne zależności pomiędzy liderami podejmującymi zadania dofinansowane ze środków unii europejskiej, a jego siedzibą. W przypadku służb alarmowych, instytucji świadczących usługi komunalne i organizacji sportowych siedziby liderów mieściły się na terenie subregionu zachodniego. Zadania podejmowane przez: administrację rządową, instytucje edukacyjne i naukowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, instytucje religijne oraz instytucje rozwoju regionalnego i lokalnego realizowane były na terenie subregionu południowego.

2.3 Okres finansowania programów 2007 – 2011 r. - analiza na poziomie województwa oraz subregionów

Analiza została przeprowadzona na podstawie bazy 2220 projektogmin realizowanych w ramach programów:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program dla Europy Środkowej 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program Region Morza Bałtyckiego 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program Współpracy Terytorialnej Republika Polska - Republika Czeska 2007-2013;
- Europejska Współpraca Terytorialna Program Współpracy Terytorialnej Republika Polska - Republika Słowacka 2007-2013;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013;
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013;
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka;
- Norweski Mechanizm Finansowy;
- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Baza projektogmin zawiera 2220 obiektów. W przypadku analizy finansowej nie ustalono wartości dla 95 projektogmin, co ograniczyło bazę do 2125 rekordów. Analiza liderów projektogmin ograniczona została do 2216 przypadków.

2.3.1 Analiza ogólna

W województwie śląskim najwięcej projektogmin zostało zrealizowanych w subregionie środkowym notując blisko 50% udział w całości badanych przypadków. Następną pozycję zajmuje subregion południowy. 1/4 projektogmin było realizowanych na tym terenie. Najmniejsze wartości absolutne osiągnęły subregiony północny i zachodni. Odmienne tendencje zarysowują się jeśli uwzględnić liczbę ludności poszczególnych subregionów. I tak najwyższe wartości osiągają subregiony południowy i północny (powyżej 7 projektogmin zrealizowanych na 10 tysięcy mieszkańców). Liderujący poprzednio subregion środkowy jest określony przez najniższą wartość (poniżej 4 projektogmin na 10 tysięcy mieszkańców).

Tabela 2. Rozkład projektogmin realizowanych w województwie śląskim w latach 2007-2011.

Jednostka terytorialna	Liczba projektogmin	Udział projektogmin zrealizowanych w subregionie w całości badanych (%)	Liczba projektogmin przypadających na 10000 mieszkańców
Subregion południowy	538	24,23	8,12
Subregion północny	381	17,16	7,19
Subregion środkowy	1036	46,66	3,70
Subregion zachodni	265	11,93	4,14
Województwo śląskie	2220		4,79

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych informacji.

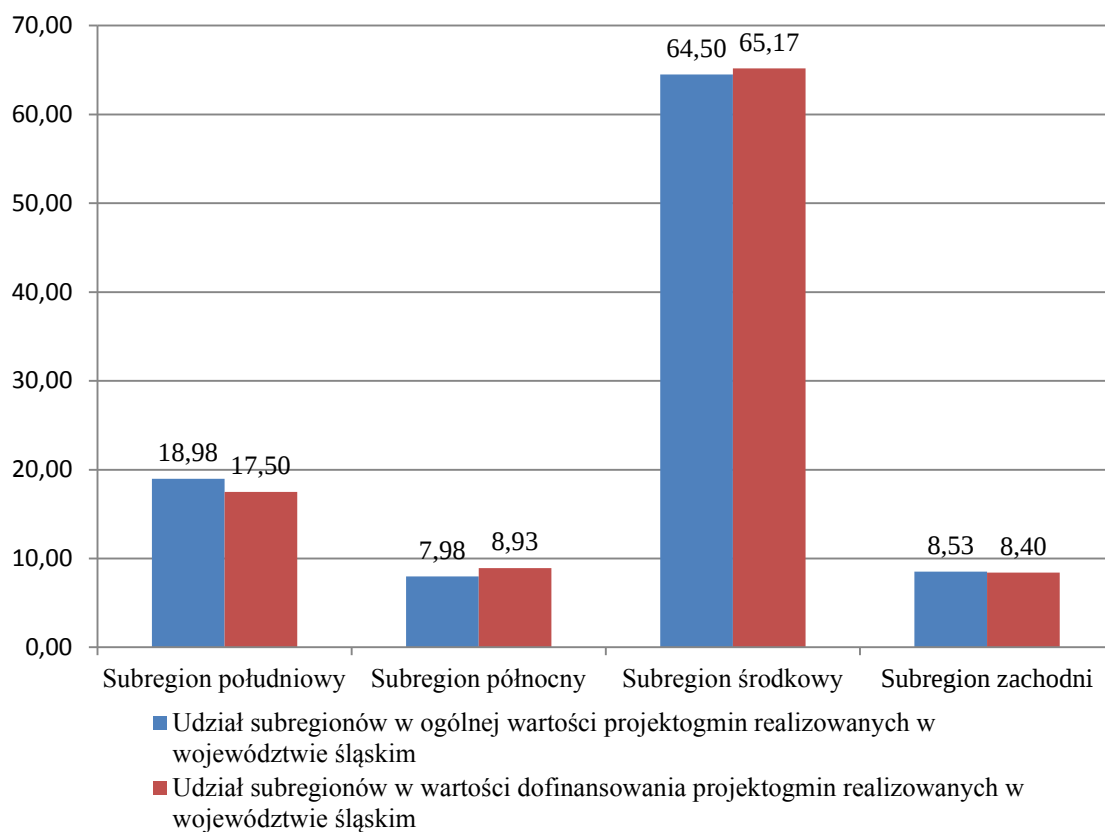
Wartość projektogmin realizowanych w latach 2007-2011 w województwie śląskim wyniosła blisko 19 mld zł, a wartość dofinansowania przekroczyła 11 mld zł. Większość tych funduszy wydatkowana jest w ramach projektogmin realizowanych w subregionie środkowym. Subregion środkowy skupia odpowiednio 64% wartości projektogmin i 65% wartości dofinansowania projektogmin. Udział subregionu południowego w tych wartościach mieści się w przedziale 17% - 19%. Wyniki poniżej 10% charakteryzują subregiony zachodni i północny. Udział dofinansowania w całości wartości realizowanych projektogmin wynosi dla województwa śląskiego 59%. Najbliższe tego wskazania wyniki osiągają subregiony środkowy i zachodni. Najwyższy udział dofinansowania uzyskał subregion północny, gdzie 66% wartości projektogmin stanowi dofinansowanie. Najniższy wskaźnik w tym przypadku uzyskał subregion południowy (54% sumy wartości projektogmin stanowi wartość dofinansowania).

Tabela 3. Rozkład wartości ogólnej projektogmin i ich dofinansowania w województwie śląskim w latach 2007-2011.

Jednostka terytorialna	Wartość projektogmin (zł)	Wartość projektogmin per capita (zł)	Wartość dofinansowania projektogmin (zł)	Wartość dofinansowania projektogmin per capita (zł)
Subregion południowy	3.551.726.569	5.407,83	1.934.842.453	2.945,97
Subregion północny	1.492.914.953	2.822,33	987.139.320,9	1.866,17
Subregion środkowy	12.068.290.618	4.290,73	7.203.676.804	2.561,18
Subregion zachodni	1.596.800.279	2.504,78	928.675.396,6	1.456,75
Województwo śląskie	18.709.732.419	4.035,85	11.054.333.975	2.384,52

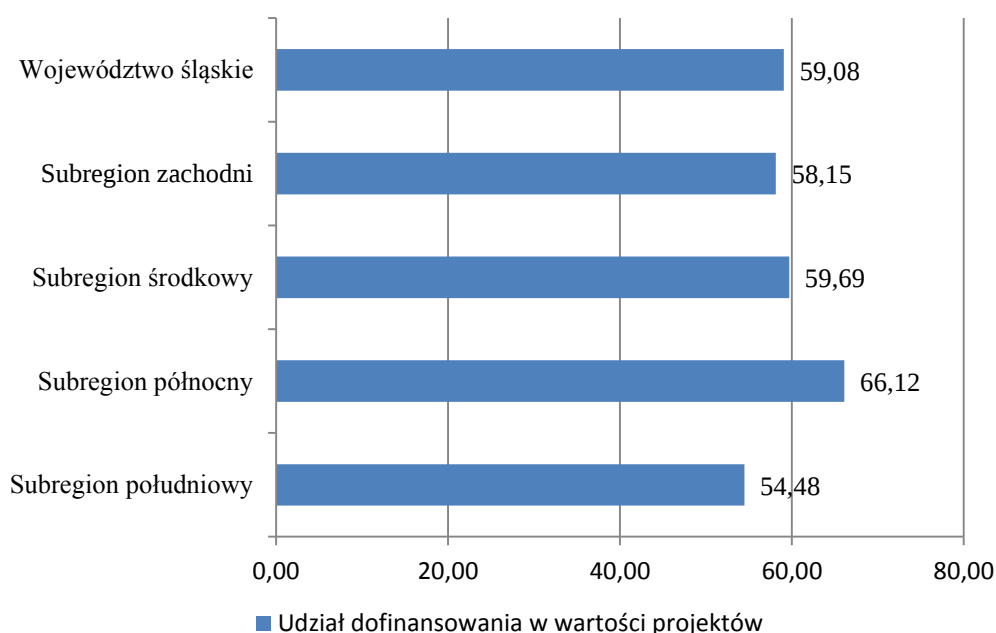
Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych informacji.

Wykres 62. Rozkład wartości ogólnej i dofinansowania projektogmin w podziale subregionalnym (%).

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych informacji.

Wykres 63. Udział dofinansowania w ogólnej wartości projektogmin realizowanych w województwie śląskimi poszczególnych subregionach (%).

Źródło: Opracowanie własne.

2.3.2 Analiza zakresu tematycznego realizowanych projektogmin

W województwie śląskim realizowane projektogminy w latach 2007-2011⁴ skupione były wokół takich tematów jak turystyka i sport, ochrona środowiska, transport, technologie informacyjne oraz kultura. Przoduje w tym zakresie szczególnie turystyka i sport, której udział procentowy w całości realizowanych projektogmin przekracza 19%.

Tabela 4. Liczebność i udział poszczególnych kategorii tematycznych wśród projektogmin realizowanych w województwie śląskim w latach 2007-2011.

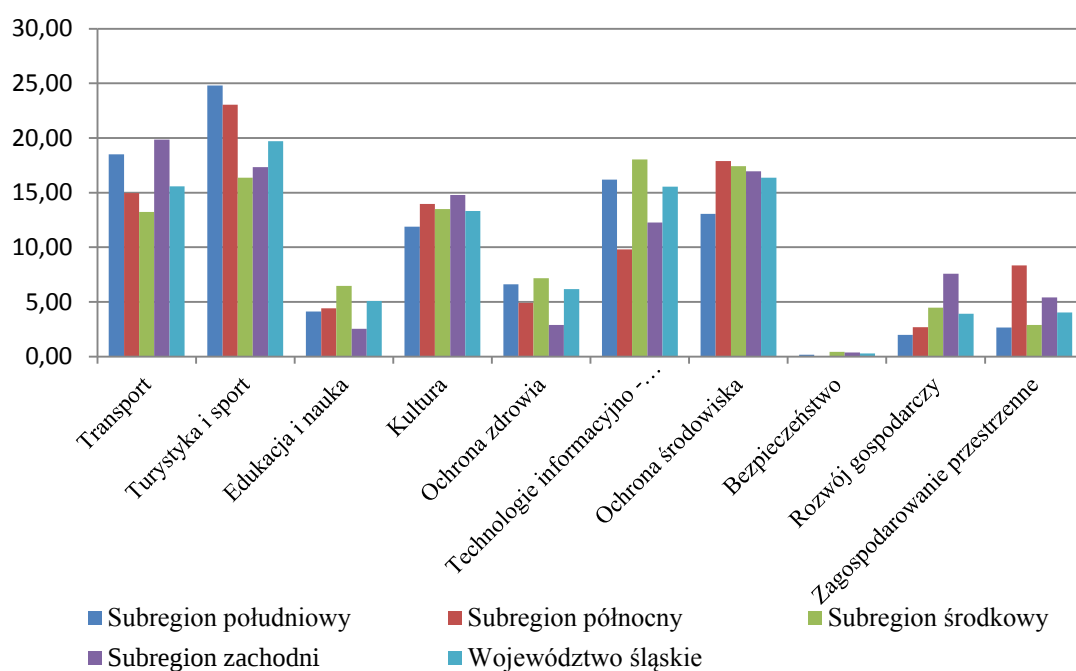
Lp.	Kategoria	Liczba projektogmin	Udział procentowy
1	Transport	379	15,58
2	Turystyka i sport	479	19,70
3	Edukacja i nauka	124	5,10
4	Kultura	324	13,32
5	Ochrona zdrowia	150	6,17
6	Technologie informacyjno-komunikacyjne	378	15,54
7	Ochrona środowiska	398	16,37
8	Bezpieczeństwo	7	0,29
9	Rozwój gospodarczy	95	3,91
10	Zagospodarowanie przestrzenne	98	4,03

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych informacji.

⁴ Należy podkreślić, że jedna projektogmina mogła być zaliczona do kilku różnych kategorii tematycznych, stąd zsumowana liczba projektogmin ze wszystkich kategorii tematycznych wynosi 2432.

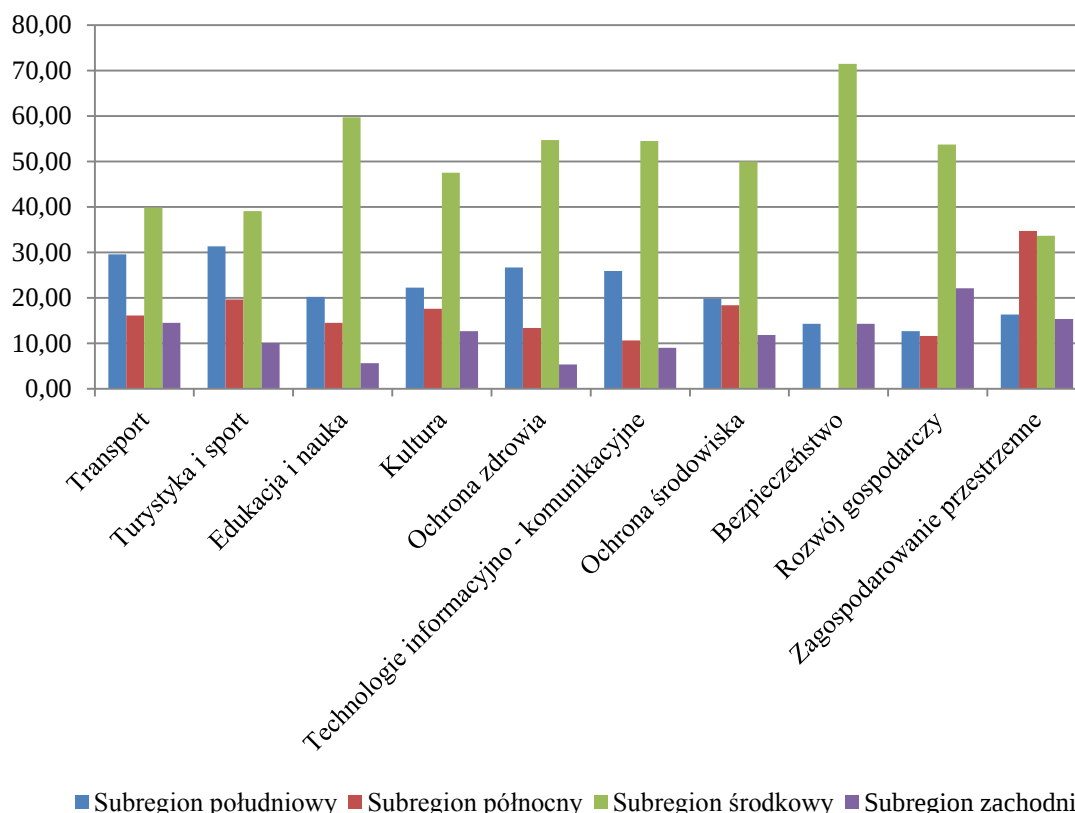
W podziale subregionalnym zauważalne jest zachowanie rozkładu projektogmin wśród poszczególnych kategorii tematycznych. Tendencje koncentracji tematycznej zauważone na poziomie regionu utrzymują się także na poziomie subregionalnym, choć i w tym przypadku występują pewne zróżnicowania. Najsilniejszy nacisk na turystykę i sport kładą subregiony południowy i północny. Subregion środkowy najsilniej wspiera technologie informacyjno-komunikacyjne, tymczasem zachodni najwięcej projektogmin skoncentrował wokół transportu. Najwięcej projektogmin w każdej z kategorii tematycznych realizowanych było w subregionie środkowym, co nie dziwi, ze względu na to, że jest to największy terytorialnie, ludnościowo i gospodarczo subregion województwa śląskiego. Ponad połowa z realizowanych projektogmin w subregionie środkowym była w następujących kategoriach: edukacja i nauka, ochrona zdrowia, technologie informacyjno-komunikacyjne, ochrona środowiska, bezpieczeństwo, oraz rozwój gospodarczy. Tylko w jednej kategorii tematycznej inny subregion (tzn. północny) zrealizował więcej projektogmin, a było to zagospodarowanie przestrzenne. Wysokie wyniki w poszczególnych kategoriach uzyskał subregion południowy (przeważnie był to udział wielkości powyżej 20%, a w przypadku turystyki i sportu osiągnął 31%).

Wykres 64. Udział kategorii tematycznych wśród projektogmin realizowanych w subregionach województwa śląskiego w latach 2007-2011.

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 65. Udział subregionów w całości projektogmin realizowanych w danej kategorii tematycznej

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych informacji.

W województwie śląskim największą wartość pieniężną uzyskały projektogminy związane z transportem oraz ochroną środowiska. Wartość miliarda złotych przekroczyły również inwestycje związane z turystyką i sportem oraz kulturą. Istotne miejsce zajmują w regionie takie tematy, jak edukacja i nauka, technologie informacyjno-komunikacyjne oraz ochrona zdrowia. W rozkładzie subregionalnym widoczna jest koncentracja środków w subregionie środkowym, w którym to najmocniej finansowaną kategorią jest transport, a następnie ochrona środowiska. W pozostałych subregionach ta tendencja jest zachowana (przy czym w subregionie południowym silniej finansowana jest ochrona środowiska, a w subregionie północnym wartości tych dwóch kategorii są bardzo zbliżone). W subregionie środkowym zauważalny jest wyższa koncentracja środków na kulturze niż w pozostałych subregionach, które silniej akcentują potrzeby turystyki i sportu. Podobnie jak w wartościach absolutnych wskaźnik wartości projektogmin per capita wykazuje koncentrację środków w regionie wokół takich tematów jak transport i ochrona środowiska, zachowując ważną pozycję kultury. Jednakże już w przypadku rozkładu środków w subregionach, zauważalny jest wzrost znaczenia subregionu południowego, który w wielu kategoriach uzyskuje czołową pozycję (w szczególności dotyczy to tych kategorii, które są najwyżej finansowane).

Tabela 5. Rozkład wartości ogólnej i dofinansowania projektogmin w podziale na kategorie tematyczne i subregionalnym.

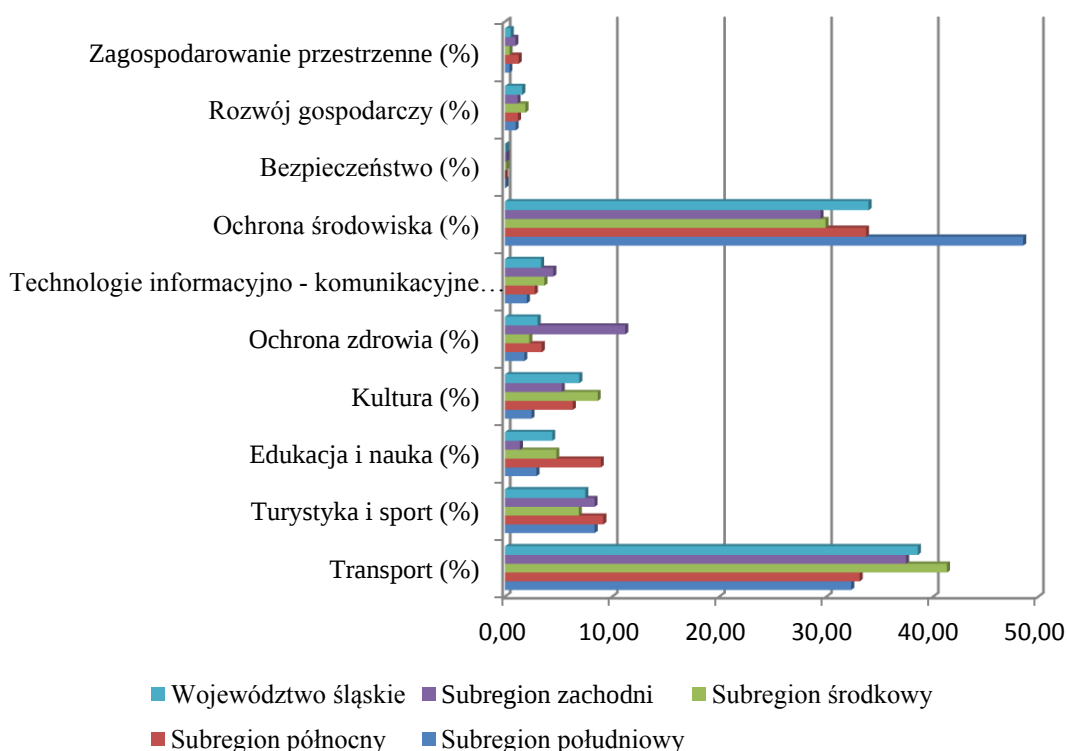
Wartość projektogmin (mln zł)					
Kategoria	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Transport	1147,4	579,1	4579,2	585	6890,7
Turystyka i sport	382,9	126,4	810,6	140,3	1460,2
Edukacja i nauka	104,5	113,6	531,1	21,7	770,9
Kultura	88,2	80,4	959,5	82,7	1210,8
Ochrona zdrowia	64,2	43,6	251,7	175	534,5
Technologie informacyjno - komunikacyjne	72,7	35,4	408,7	70,3	587,1
Ochrona środowiska	1723,5	428	3316,1	459,2	5926,8
Bezpieczeństwo	1,4	0	13,2	2,1	16,7
Rozwój gospodarczy	35,6	15,5	211,7	18,4	281,2
Zagospodarowanie przestrzenne	14,9	16,3	47,8	15,3	94,3
Wartość projektogmin per capita (zł)					
Kategoria	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Transport	1732,02	1094,08	1638,63	914,05	1489,46
Turystyka i sport	578,08	238,85	290,06	219,22	315,64
Edukacja i nauka	157,79	214,61	190,06	33,92	166,65
Kultura	133,16	151,93	343,34	129,17	261,72
Ochrona zdrowia	96,91	82,41	90,08	273,48	115,55
Technologie informacyjno - komunikacyjne	109,79	66,97	146,25	109,93	126,93
Ochrona środowiska	2601,82	808,58	1186,61	717,55	1281,11
Bezpieczeństwo	2,08	0,00	4,72	3,35	3,61
Rozwój gospodarczy	53,74	29,28	75,77	28,82	60,80
Zagospodarowanie przestrzenne	22,51	30,81	17,11	23,97	20,40
Wartość dofinansowania projektogmin (mln zł)					
Kategoria	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Transport	397,6	420,7	2724,7	386	3929
Turystyka i sport	232,9	56,9	384,8	63,2	737,8
Edukacja i nauka	82,9	92,3	354,8	16,2	546,2
Kultura	60,6	43,3	576,7	59,4	740
Ochrona zdrowia	43,6	28	158,4	58,3	288,3
Technologie	59,3	29,2	288,6	53,5	430,6

informacyjno - komunikacyjne					
Ochrona środowiska	1082,3	250,2	2023,5	245,6	3601,6
Bezpieczeństwo	1,2	0	9,9	1,8	13
Rozwój gospodarczy	29,9	11,7	156,3	12	209,9
Zagospodarowanie przestrzenne	8,9	9,4	32,3	10,7	61,3
Wartość dofinansowania projektogmin per capita (zł)					
Kategoria	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Transport	600,28	794,75	975,02	603,03	849,27
Turystyka i sport	351,62	107,52	137,71	98,71	159,49
Edukacja i nauka	125,20	174,31	126,95	25,36	118,06
Kultura	91,49	81,90	206,37	92,85	159,98
Ochrona zdrowia	65,81	53,00	56,69	91,14	62,34
Technologie informacyjno - komunikacyjne	89,50	55,20	103,27	83,63	93,08
Ochrona środowiska	2601,82	808,58	1186,61	717,55	1281,11
Bezpieczeństwo	1,77	0,00	3,55	2,85	2,79
Rozwój gospodarczy	45,16	22,12	55,93	18,75	45,37
Zagospodarowanie przestrzenne	13,50	17,78	11,56	16,81	13,28

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie zebranych informacji.

Wartości dofinansowania zachowują podobne tendencje jak w przypadku ogólnych wartości projektogmin. W województwie śląskim czołowe miejsce zajmuje ochrona środowiska wyprzedzając transport. Rozkład subregionalny również jest podobny do wartości ogólnych. Pewnymi odmiennościami charakteryzuje się tenże rozkład w przypadku wskaźnika wartości dofinansowania per capita. Subregion południowy stracił pierwszą pozycję na rzecz subregionu środkowego w kategorii transport, zachowując ją w tak mocno dotowanych kategoriach jak ochrona środowiska i turystyka i sport oraz zyskując ją w technologiach komunikacyjno-informacyjnych. Subregion środkowy pozostaje pierwszy pod względem dofinansowania realizacji projektogmin w zakresie kultury, a subregion północny w dziedzinie edukacji i nauki.

Wykres 66. Udział wartości projektogmin realizowanych w danych kategoriach tematycznych w ogólnej populacji wartości projektogmin realizowanych w województwie śląskim oraz w subregionach.

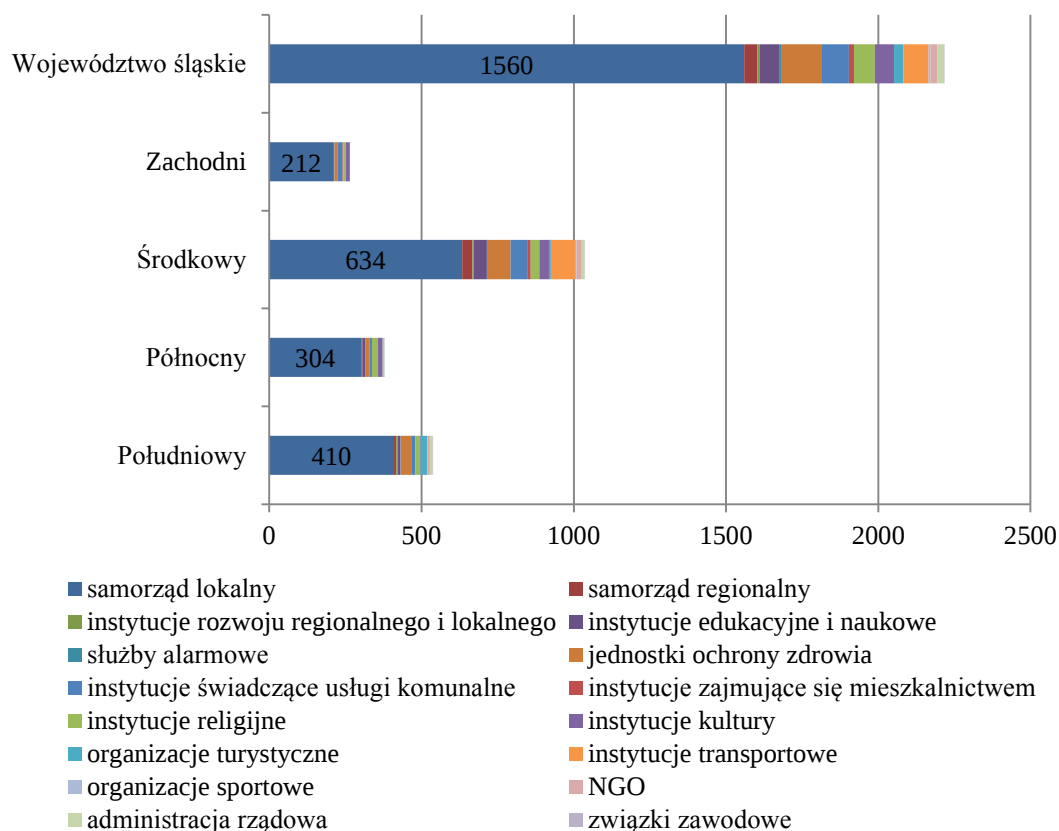

Źródło: Opracowanie własne.

2.3.3 Analiza podmiotowa realizatorów projektogmin

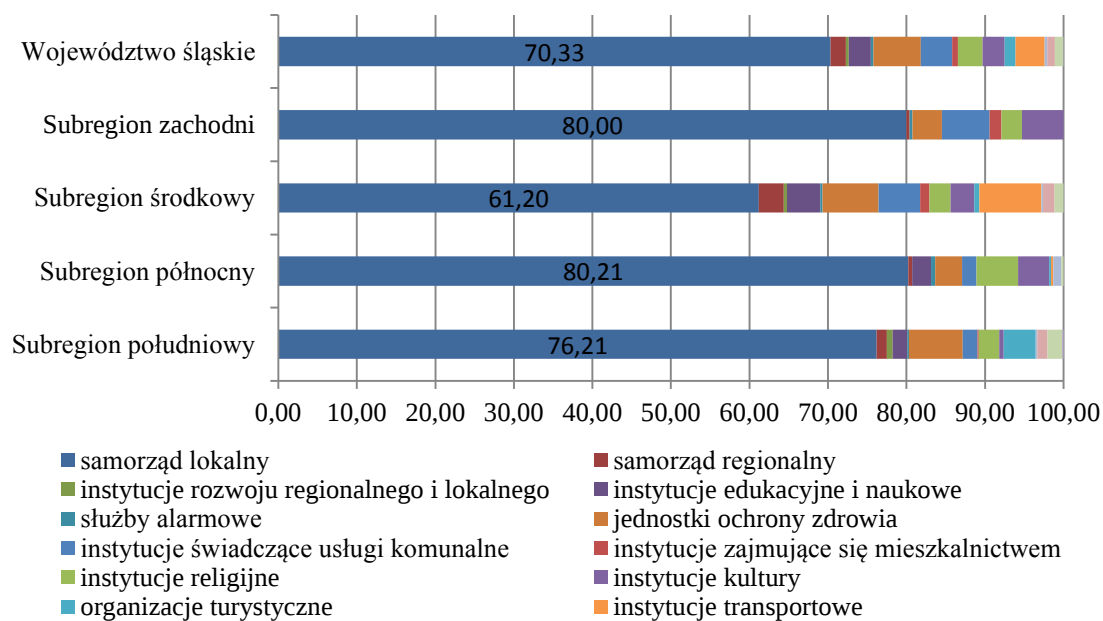
W województwie śląskim największej ilości projektogmin liderował samorząd lokalny, który dysponował ponad 70% udziałem w całości realizowanych projektogmin. Istotne pozycje zajmują także: jednostki ochrony zdrowia, instytucje świadczące usługi komunalne oraz instytucje transportowe. W subregionach również rysuje się przytłaczająca przewaga samorządu lokalnego jako lidera inwestycji. Udział tego rodzaju jednostek najsilniejszy był w subregionie północnym i zachodnim (80% udziału). Najsłabszy był z kolei w subregionie środkowym, gdzie przekroczył niewiele ponad 60%. W każdym z subregionów istotne miejsce zajmowała jednostki ochrony zdrowia. W subregionach środkowym i zachodnim ważne miejsce zajmowały także instytucje świadczące usługi komunalne. Każda z analizowanych jednostek polityki terytorialnej wykazała przynajmniej jedną kategorię liderów, która wyróżniała ją spośród innych. I tak w subregionie zachodnim istotną rolę odegrał sektor kultury, w subregionie środkowym były to instytucje transportu, w subregionie północnym instytucje religijne, a w subregionie południowym organizacje turystyczne. Wspomniana wyżej przytłaczająca przewaga samorządu lokalnego jest widoczna również w analizie wskaźnika liczby projektogmin przypadających na 10 tys. mieszkańców realizowanych przez poszczególne rodzaje liderów projektów.

Wykres 67. Ilość projektogmin zrealizowanych w województwie śląskim oraz w poszczególnych subregionach podzielonych według kategorii liderów projektów.

Źródło: Opracowanie własne.

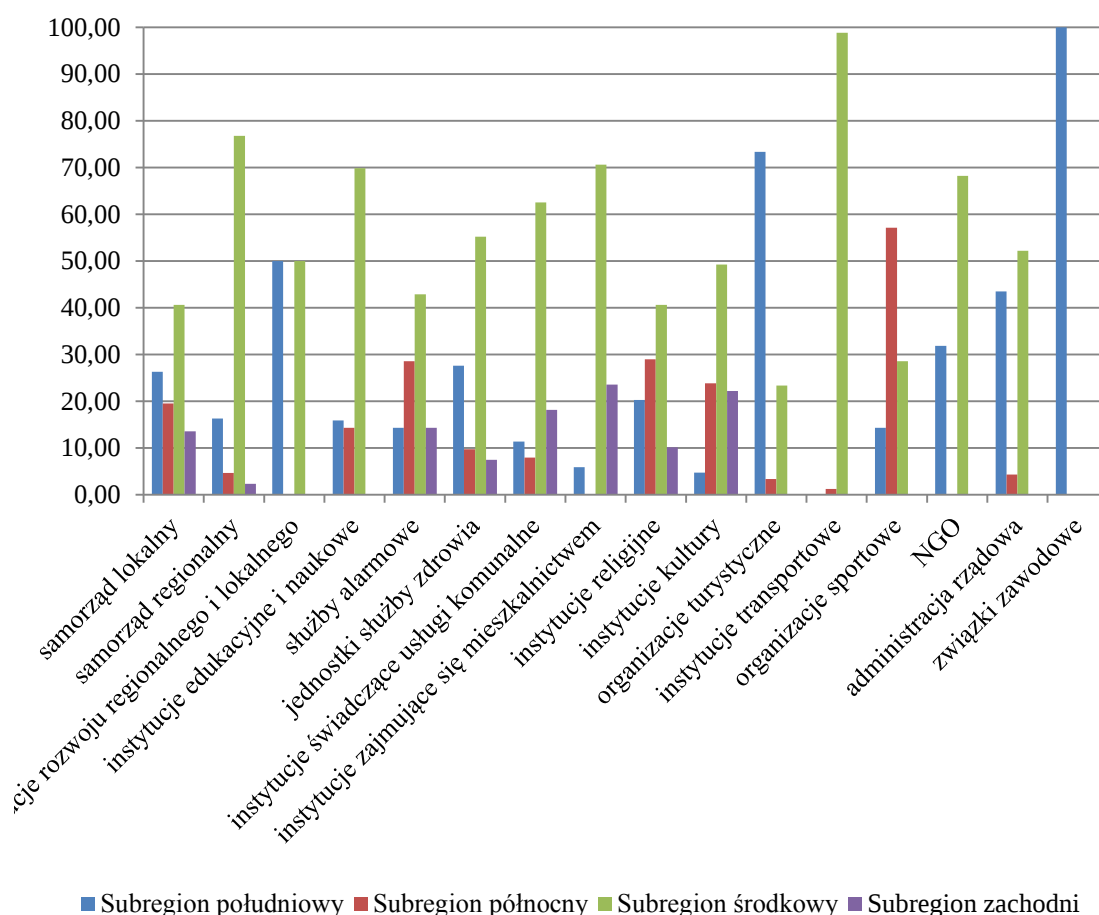
Wykres 68. Udział projektogmin realizowanych przez poszczególne rodzaje liderów projektów w województwie śląskim oraz w subregionach.

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując poszczególne kategorie liderów projektów jako osobne populacje, można zauważyć, że w większości kategorii największy udział notuje subregion środkowy. Wyjątkiem są tutaj organizacje turystyczne i związki zawodowe (w obu liderem jest subregion południowy) oraz organizacje sportowe (gdzie najwyższy udział ma subregion północny). Najbardziej wyrównany rozkład subregionalny istnieje w zakresie projektogmin realizowanych przez samorządy lokalne.

Wykres 69. Udział projektogmin zrealizowanych przez poszczególne rodzaje liderów projektów w podziale subregionalnym.

Źródło: Opracowanie własne.

W województwie śląskim największą wartość uzyskały projektogminy realizowane przez samorząd lokalny. Blisko czterokrotnie mniejsze wartości uzyskały inwestycje realizowane przez instytucje świadczące usługi komunalne, instytucje transportowe oraz administrację rządową. W poszczególnych subregionach odnotowuje się podobne tendencje, tzn. lideruje samorząd lokalny, a ważną pozycję utrzymują instytucje świadczące usługi komunalne. Każdy subregion zachowuje jednakże pewną specyfikę. Przewaga samorządu lokalnego jako lidera projektogmin jest szczególnie widoczna w subregionach mniej ludnych i nie mieszczących na swoim terytorium stolicy województwa. W subregionach południowym i zachodnim jest to udział wielkości blisko 65%, a w przypadku subregionu północnego dominacja samorządu lokalnego jest wręcz przytłaczająca zbliżając się do poziomu 80%. W subregionie środkowym samorząd lokalny nie posiada tak dominującej pozycji nie przekraczając 40% udziału. Analizując subregiony pod względem poszczególnych kategorii liderów zauważalny

stosunkowo duże znaczenie instytucji religijnych w subregionie północnym, instytucji transportowych i instytucji kultury w subregionie środkowym, administracji rządowej w subregionie środkowym i południowym oraz samorządu regionalnego w subregionie środkowym i zachodnim. Porównanie wartości absolutnych oraz wartości przypadających na głowę mieszkańca odnoszących się do projektogmin realizowanych przez poszczególne kategorie liderów pozwala sądzić, że przewaga subregionu środkowego nie zostaje utrzymana w wielu kategoriach liderów. W szczególności dotyczy to samorządu lokalnego, w którym to przypadku spada na trzecią pozycję za subregionem południowym i północnym. Utrzymuje swoją pozycję w takich kategoriach jak instytucje świadczące usługi komunalne, instytucje kultury oraz instytucje transportowe. Analiza wartości dofinansowania projektogmin wykazuje podobne tendencje jak analiza ogólnej wartości projektogmin.

Tabela 6. Rozkład wartości ogólnej i wartości dofinansowania realizowanych projektogmin w podziale na kategorie liderów i subregionalnym.

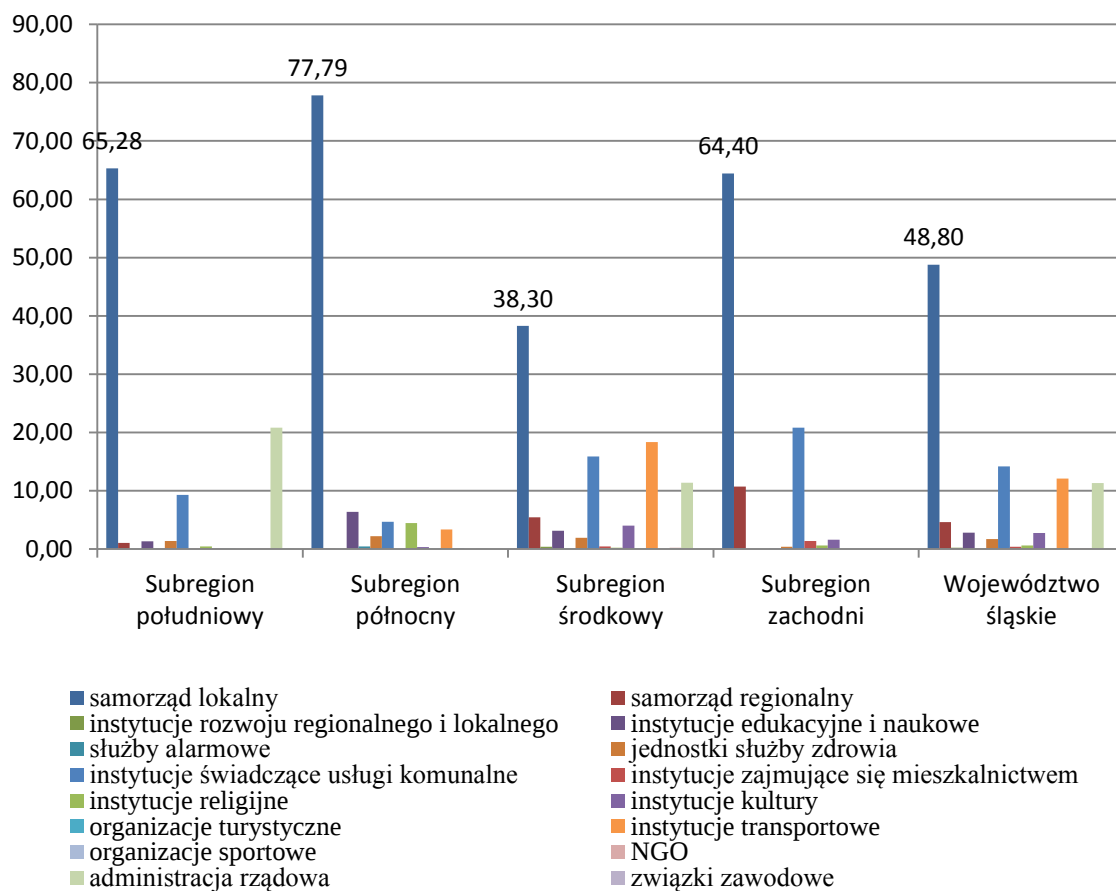
Wartość projektogmin (mln zł)					
Lider	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Samorząd lokalny	2318,7	1159,4	4622,5	1028,4	9129
Samorząd regionalny	37,5	0,1	659,8	171,4	868,8
Instytucje rozwoju regionalnego i lokalnego	0	0	45,8	0	45,8
Instytucje edukacyjne i naukowe	47,3	95,5	383	0	525,8
Służby alarmowe	0,4	6,8	1,7	0,1	9
Jednostki służby zdrowia	49,8	32,8	231,8	6,6	321
Instytucje świadczące usługi komunalne	331,2	69,5	1920,1	332,9	2653,7
Instytucje zajmujące się mieszkalnictwem	0,3	0	54,8	22	77,1
Instytucje religijne	15,9	66,3	29,6	9,9	121,7
Instytucje kultury	0,5	5,6	486,9	25,3	518,3
Organizacje turystyczne	1,7	0,1	14,5	0	16,3
Instytucje transportowe	0	50,3	2213,7	0	2264
Organizacje sportowe	3	2,5	3,7	0	9,2
NGO	5,3	0	25,8	0	31,1
Administracja rządowa	739,4	1,3	1374,5	0	2115,2
Związki zawodowe	0,6	0	0	0	0,6
Wartość projektogmin per capita (zł)					
Lider	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Samorząd lokalny	3500,17	2190,47	1654,09	1606,75	1973,25

Samorząd regionalny	56,57	0,25	236,09	267,79	187,79
Instytucje rozwoju regionalnego i lokalnego	0	0	16,38	0	9,90
Instytucje edukacyjne i naukowe	71,42	180,52	137,05	0	113,67
Służby alarmowe	0,66	12,85	0,61	0,23	1,96
Jednostki służby zdrowia	75,20	62,01	82,95	10,38	69,41
Instytucje świadczące usługi komunalne	499,99	131,27	687,09	520,20	573,62
Instytucje zajmujące się mieszkalnictwem	0,39	0	19,61	34,41	16,66
Instytucje religijne	24,00	125,29	10,60	15,51	26,32
Instytucje kultury	0,84	10,56	174,24	39,60	112,06
Organizacje turystyczne	2,64	0,29	5,20	0	3,55
Instytucje transportowe	0	95,03	792,16	0	489,38
Organizacje sportowe	4,52	4,71	1,33	0	1,99
NGO	7,98	0	9,23	0	6,72
Administracja rządowa	1116,26	2,52	491,84	0	457,22
Związki zawodowe	0,93	0	0	0	0,93
Wartość dofinansowania projektogmin (mln zł)					
Lider	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Samorząd lokalny	1517,8	764,3	2844,9	656	5783
Samorząd regionalny	28,9	0,1	302,4	55,7	387,1
Instytucje rozwoju regionalnego i lokalnego	0	0	19,5	0	19,5
Instytucje edukacyjne i naukowe	37,9	80,2	266,9	0	385
Służby alarmowe	0,2	0,7	1,4	0,1	2,4
Jednostki służby zdrowia	25,5	19,2	138,3	5,5	188,5
Instytucje świadczące usługi komunalne	174,3	26,6	1125,6	178,7	1505,2
Instytucje zajmujące się mieszkalnictwem	0,2	0	26,9	9,8	36,9
Instytucje religijne	11,4	53	22,2	8	94,6
Instytucje kultury	0,4	4,1	330,8	14,7	350
Organizacje turystyczne	1,2	0,1	12,3	0	13,6
Instytucje transportowe	0	35	959,7	0	994,7
Organizacje sportowe	1,4	1,2	2,2	0	4,8
NGO	4,3	0	19,9	0	24,2
Administracja rządowa	131	1,1	1130,5	0	1262,6

Związki zawodowe	0,2	0	0	0	0,2
Wartość dofinansowania projektogmin per capita (zł)					
Lider	Subregion południowy	Subregion północny	Subregion środkowy	Subregion zachodni	Województwo śląskie
Samorząd lokalny	2291,24	1443,96	1018,00	1025,01	1250,02
Samorząd regionalny	43,72	0,21	108,23	87,06	83,70
Instytucje rozwoju regionalnego i lokalnego	0	0	6,98	0	4,22
Instytucje edukacyjne i naukowe	57,19	151,53	95,51	0	83,22
Służby alarmowe	0,25	1,31	0,52	0,17	0,52
Jednostki służby zdrowia	38,54	36,25	49,48	8,63	40,75
Instytucje świadczące usługi komunalne	263,13	50,27	402,80	279,22	325,37
Instytucje zajmujące się mieszkalnictwem	0,34	0	9,64	15,35	7,99
Instytucje religijne	17,26	100,11	7,94	12,54	20,46
Instytucje kultury	0,61	7,84	118,36	23,00	75,66
Organizacje turystyczne	1,84	0,25	4,42	0	2,96
Instytucje transportowe	0	66,21	343,41	0	215,02
Organizacje sportowe	2,15	2,37	0,78	0	1,05
NGO	6,47	0	7,12	0	5,23
Administracja rządowa	197,74	2,14	404,54	0	272,92
Związki zawodowe	0,30	0	0	0	0,04

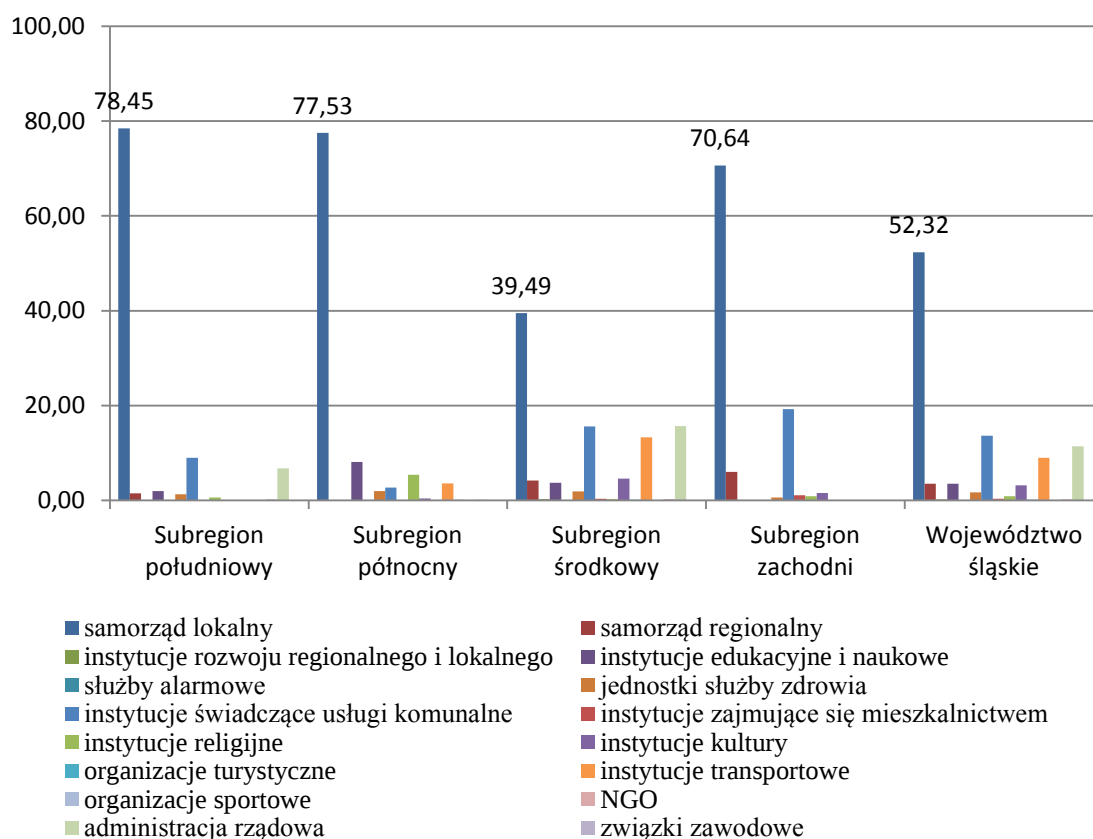
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 69. Udział wartości projektogmin realizowanych przez daną kategorię lidera w całości realizowanych projektogmin na tym terytorium (%).

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 70. Udział wartości dofinansowania projektogmin realizowanych przez daną kategorię lidera w całości realizowanych projektogmin na tym terytorium (%).

Źródło: Opracowanie własne.

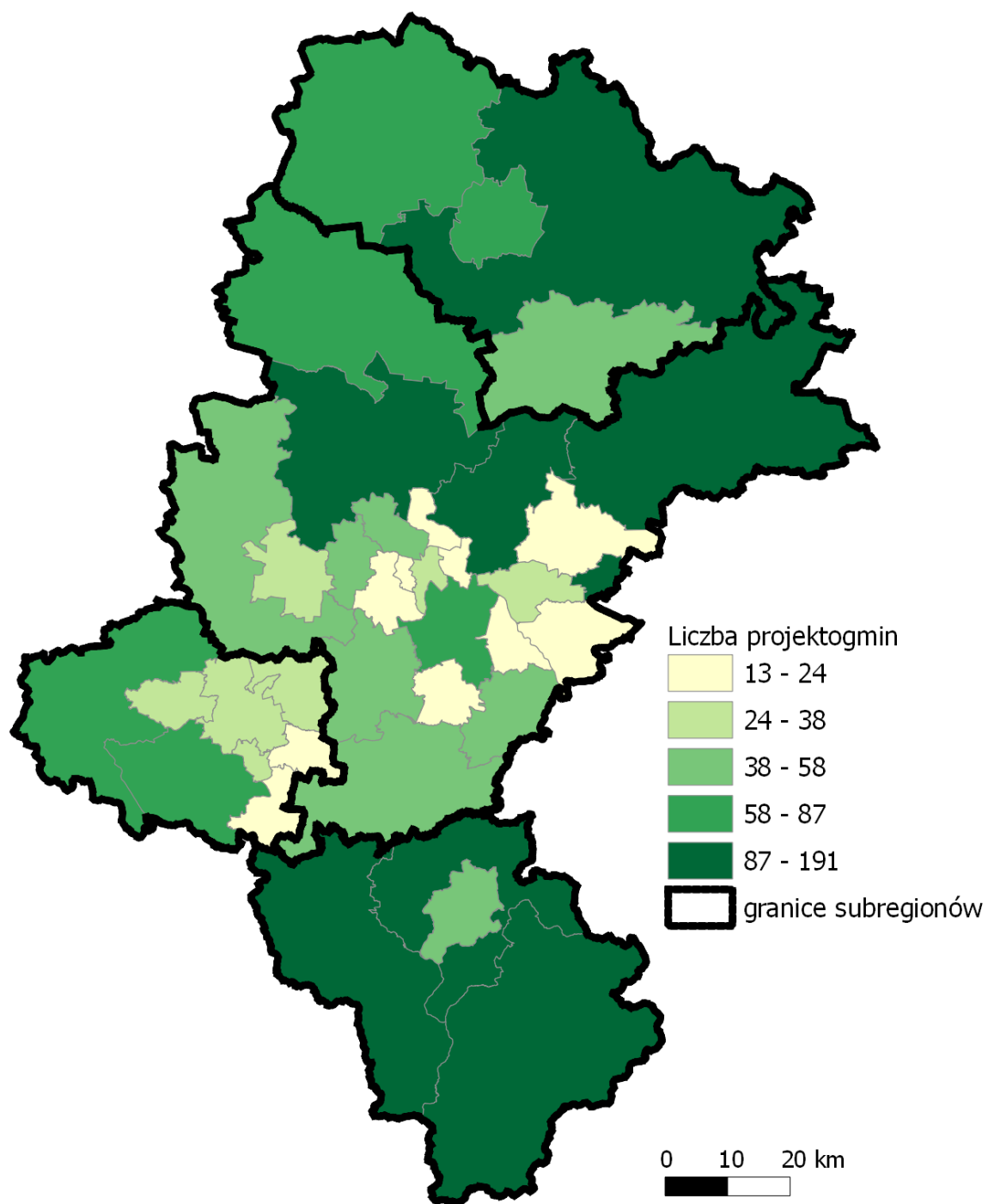
2.3.4 Okres finansowania programów 2007 – 2011 r. - analiza na poziomie powiatów województwa śląskiego

Analiza przeprowadzona na poziomie powiatów wskazuje duże znaczenie powiatów ziemskich pod względem ilości realizowanych w latach 2007-2011 projektogmin. Najwięcej projektogmin było realizowanych w powiatach: cieszyńskim (191), częstochowskim (187) i żywieckim (178). Każdy z nich notował ponad 8% udział w całości realizowanych projektogmin. Najmniejszym udziałem (poniżej 1% każdy z analizowanych) charakteryzują się powiaty grodzkie, w szczególności te o małej liczbie ludności, takie jak Jastrzębie-Zdrój, Żory, Mysłowice, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice i Piekary Śląskie.

Pod względem finansowym sytuacja jest dużo bardziej skomplikowana. Widoczna jest koncentracja środków wokół Katowic (ponad 20% środków przeznaczonych na wszystkie projektogminy), które stanowią największy powiat grodzki i jednocześnie stolicę województwa. Znaczny (tzn. ponad 5% udział w całości środków przeznaczonych na realizację projektogmin) uzyskały dwa powiaty ziemskie (tarnogórski – 5,38% oraz żywiecki – 6,56%) oraz dwa powiaty grodzkie (Bielsko-Biała – 6,67% oraz Zabrze 5,05%). Udział poniżej 1% charakteryzuje następujące powiaty: lubliniecki, myszkowski, rybnicki, raciborski, pszczyński, Chorzów, Ruda Śląska, Mysłowice, Siemianowice Śląskie i Świętochłowice. Wskaźnik udziału wartości

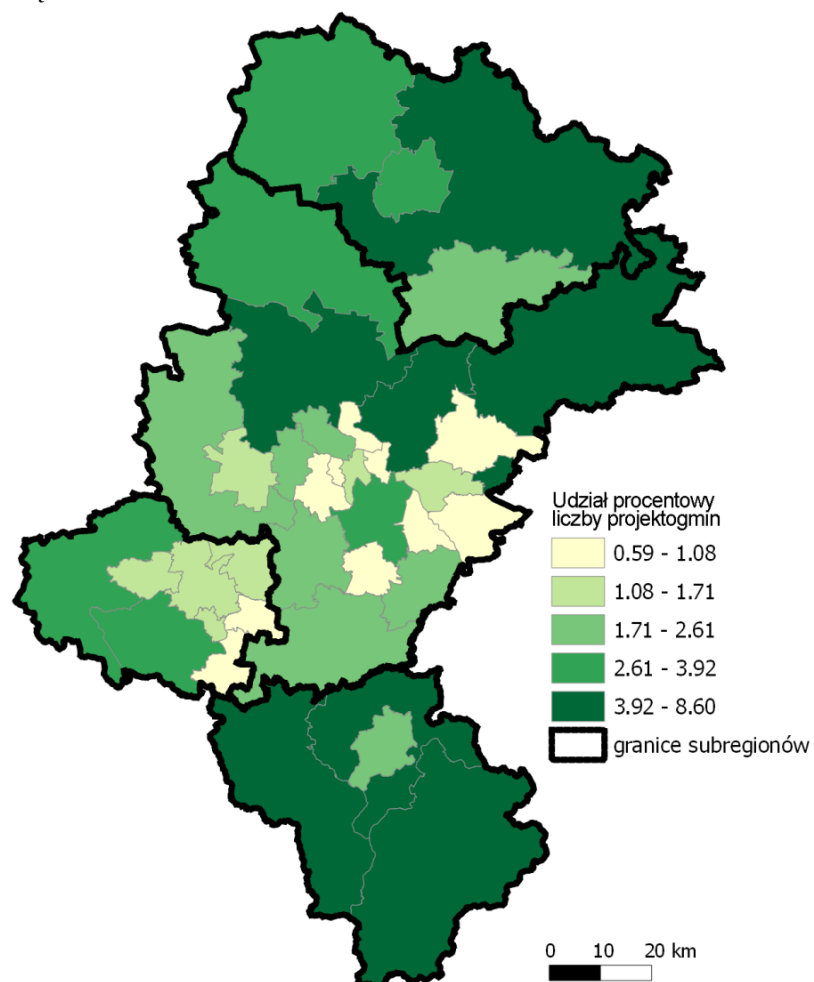
dofinansowania projektogmin w podziale na powiaty w całości wartości dofinansowania projektogmin realizowanych w województwie cechują podobne relacje jak wskaźnik wartości projektogmin. Podobnie jak w poprzednim indykatorze środki dofinansowania projektogmin skoncentrowane były w dużym stopniu (17,04% udziału wartości dofinansowania) w Katowicach, równocześnie wewnętrzne zróżnicowanie wśród powiatów ziemskich jest podobne do zróżnicowania wśród powiatów grodzkich. Badanie wskaźnika udziału wartości dofinansowania w wartości projektogmin realizowanych w powiecie nie wykazuje różnic pomiędzy powiatami grodzkimi a ziemskimi. Przedział pomiarów tego wskaźnika mieści się między 47,31% - wartość wskaźnika dla miasta Bielsko-Biała, a 76,46% - wartość wskaźnika dla miasta Rybnik. Wartość 70% udziału dofinansowania w realizowanych projektogminach przekroczyło 10 powiatów. Z kolei wartości 50% nie przekroczyły 4 powiaty.

Rysunek 1. Liczba projektogmin realizowanych w powiatach województwa śląskiego w latach 2007-2011.

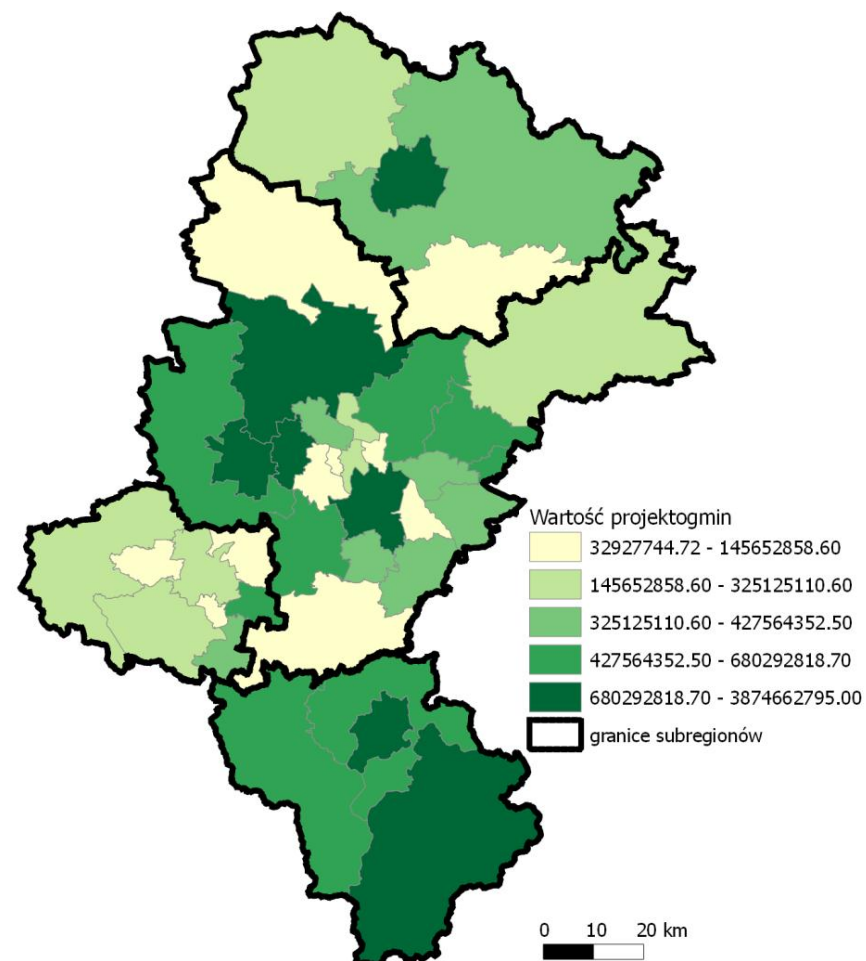
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 2. Udział liczby projektogmin realizowanych w powiatach w ogóle projektogmin realizowanych w województwie śląskim w latach 2007-2011.

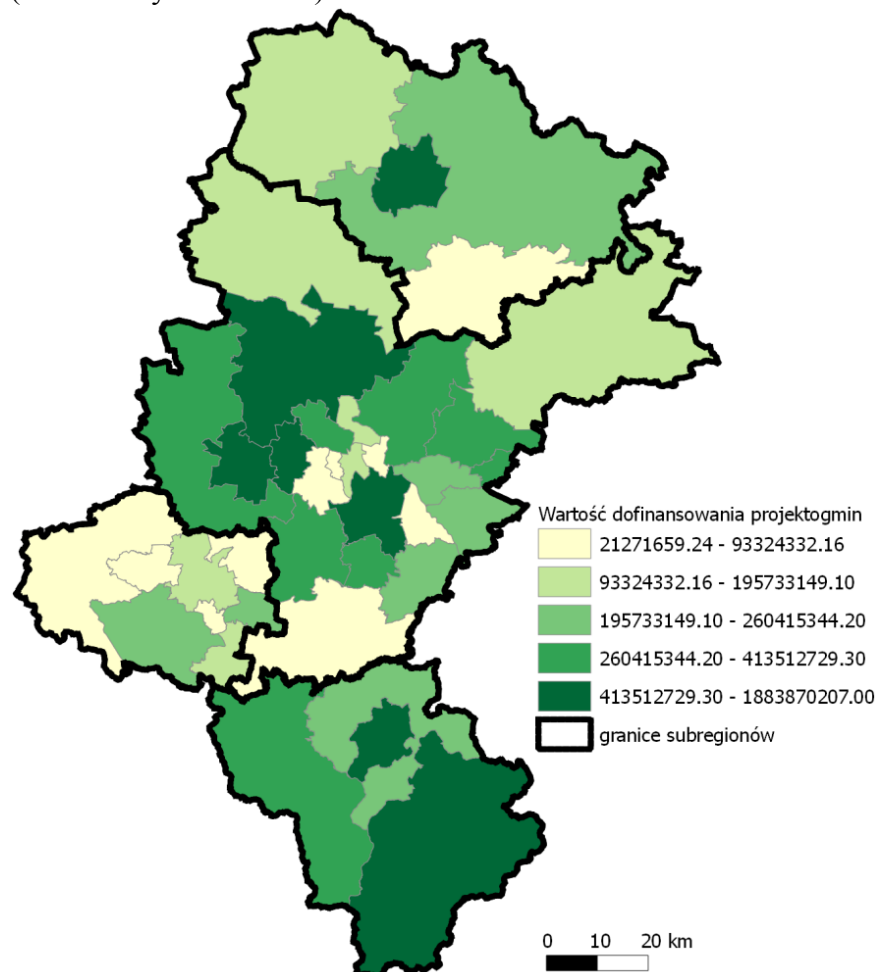
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 3. Wartość projektogmin realizowanych w powiatach województwa śląskiego w latach 2007-2011 (wartość wyrażona w zł).

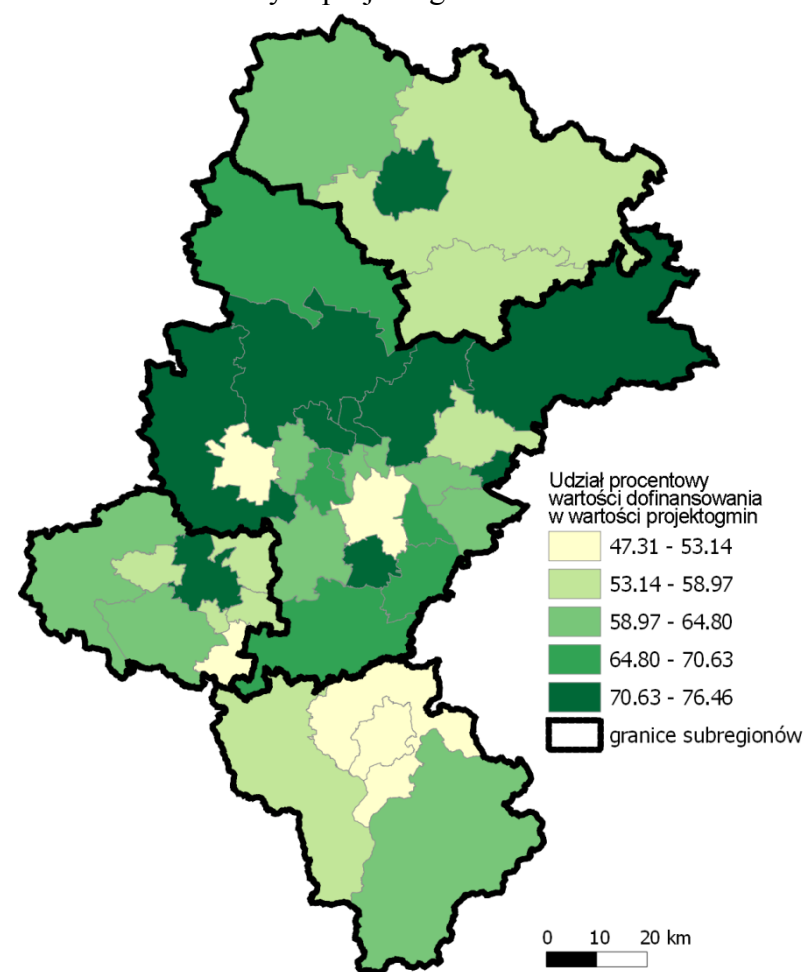
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 4. Wartość dofinansowania projektogmin realizowanych w powiatach województwa śląskiego w latach 2007-2011 (wartość wyrażona w zł).

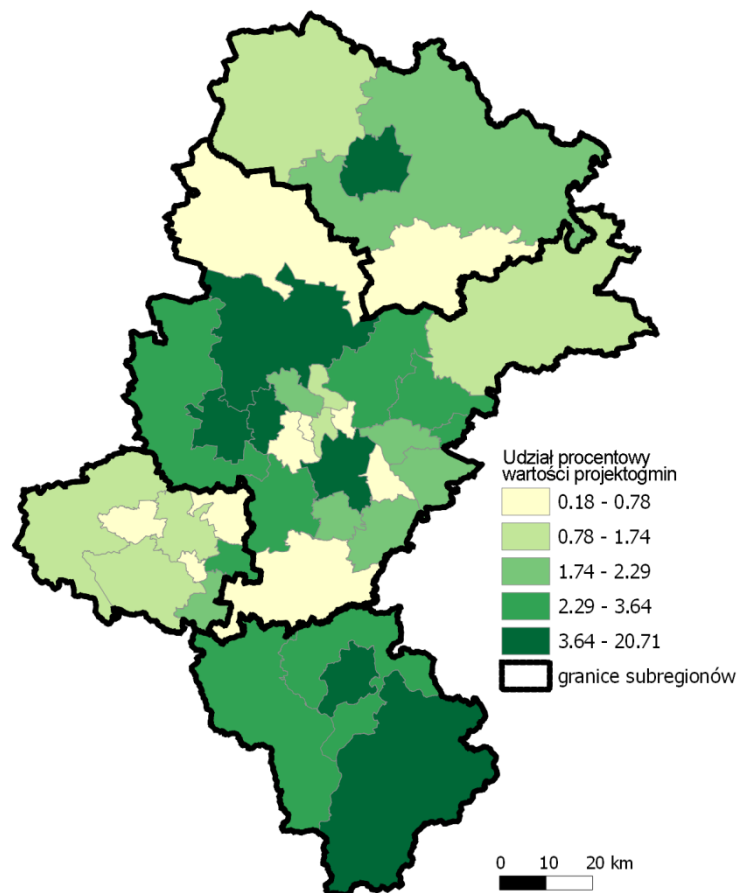
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 5. Udział wartości dofinansowania realizowanych w powiatach województwa śląskiego projektogmin w ogólnej wartości realizowanych projektogmin.

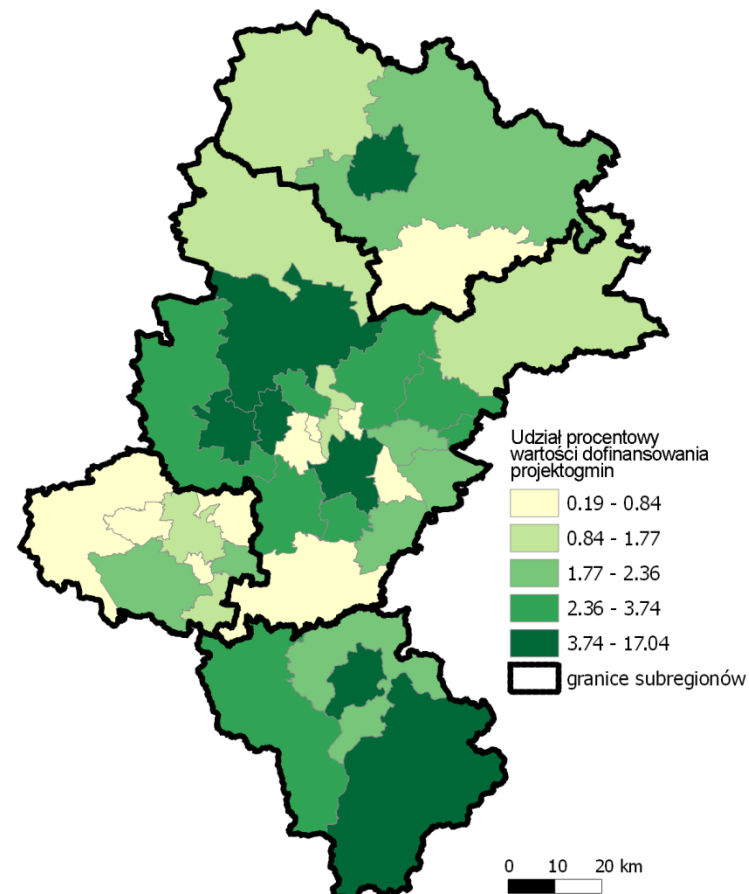
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 6. Udział wartości projektogmin realizowanych w powiecie w ogóle wartości projektogmin realizowanych w województwie śląskim w latach 2007-2011.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 7. Udział wartości dofinansowania projektogmin realizowanych w powiecie w ogóle wartości dofinansowania projektogmin realizowanych w województwie śląskim w latach 2007-2011.

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowanie

W podsumowaniu skupiono się na projektach zrealizowanych w okresie 2007-2011. Analizie poddano 2220 projektogmin z tego okresu, których wartość osiągnęła 18.709.732.419 zł, z czego blisko 60% stanowiło dofinansowanie ze środków zewnętrznych. Analiza uwzględniająca podział subregionalny obrazuje przewagę jaką uzyskuje subregion środkowy, jeśli brać pod uwagę wyłącznie wartości absolutne. W tym subregionie realizowano blisko połowę projektogmin całego województwa, a ich wartość sięgała 65% wartości wszystkich badanych projektogmin. Przewaga jest ta szczególnie widoczna gdy porówna się go na tle drugiego w tym względzie subregionu. Subregion południowy realizował w tym okresie blisko 25% badanych projektogmin wartych niecałe 19% ogólnej wartości projektogmin. Liczba projektogmin pozostałych subregionów nie przekroczyła progu 20%, a ich wartość 10%. Jednakże jeśli przyjrzeć się wartościom względnym biorącym pod uwagę liczbę ludności subregionów zauważalny jest spadek znaczenia subregionu środkowego na rzecz subregionów ościennych. Pod względem liczby projektogmin przypadających na 10 tys. mieszkańców subregion środkowy zajmuje ostatnią pozycję nie przekraczając wartości 4. Najwyższe wartości osiągają subregiony południowy (8,12) i północny (7,19). Odmienne sytuacja przedstawia się w przypadku wskaźnika wartości projektogmin przypadającej na 1 mieszkańca. Nadal liderem jest subregion południowy z wartością 5.407,83 zł, jednakże zaraz za nim sytuuje się subregion środkowy osiągający wartość 4.290,73 zł. Subregiony zachodni i północny mieszczą się w przedziale 2.500-3.000 zł. Powyższe wyniki wskazują, że większość środków realizowanych projektogmin koncentruje się w subregionie najbogatszym, największym i najludniejszym, czyli w subregionie środkowym. Biorąc pod uwagę wskaźniki względne przoduje subregion południowy charakteryzujący się zamożnością, aktywnością gospodarczą oraz pozytywną dynamiką demograficzną. Najslabiej wypadają subregiony północny i zachodni. Pierwszy z nich charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia i najwyższym ubytkiem demograficznym, będąc jednocześnie najbiedniejszym subregionem województwa. Interesujące jest to, że drugi z nich charakteryzuje się wysokimi wskaźnikami demograficzno-ekonomicznymi, w tym najwyższym przyrostem naturalnym. Jednakże subregion ten cechuje najniższy indyktor przedsiębiorczości (w tym przypadku liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców). Analizując subregion północny należy zauważyć, że jako terytorium cechujące się najniższymi wskaźnikami ekonomicznymi uzyskało ono najwyższy wskaźnik udziału dofinansowania projektogmin w ogólnej ich wartości.

Tabela 7. Podstawowe dane demograficzno-ekonomiczne w podziale subregionalnym województwa śląskiego.

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny GUS 2011	Ludność GUS 2011	PKB per capita (zł) GUS 2010	Stopa bezrobocia (%) GUS 2011	Gęstość zaludnienia GUS 2011	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców GUS 2011
Subregion południowy	0,9	656775	36269,65	12,15	281	1094,68
Subregion północny	-2,1	528966	30476,43	18,16	173,6	939,81
Subregion środkowy	-1,2	2812641	43009,75	11,95	501,1	972,52
Subregion zachodni	1,6	637500	36276,07	11,40	473,1	757,25
Województwo śląskie	-0,6	4635882	39698,59	10,15	375,12	956,49

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie informacji GUS.

3. Wnioski z raportu monitoringowego za rok 2011

Określona wizja rozwoju regionu zakłada, że Województwo Śląskie w 2020 roku będzie regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy. Oceniając realizację strategii należy spojrzeć na zachodzące w regionie procesy, biorąc pod uwagę ich wpływ na realizację wyznaczonych w dokumencie celów.

Ważnym elementem rozwoju województwa jest podnoszenie poziomu wykształcenia jego mieszkańców, dlatego niepokojący jest fakt zmniejszenia zainteresowania dodatkowymi zajęciami wśród młodzieży w zakresie języków obcych, malejącej liczby studentów oraz uczestników szkoleń organizowanych przez Urzędy Pracy. Niewątpliwie występujący niż demograficzny utrudnia jednoznaczną interpretację uzyskanych danych. Szczególną uwagę należy zwrócić na spadek zainteresowania wśród studentów kierunkami fizycznymi, ochrony środowiska i niektórymi technicznymi, co może mieć negatywny wpływ na dalszy rozwój gospodarki. Mniejsze zainteresowanie kontynuacją kształcenia na uczelniach wyższych, może mieć bezpośrednie powiązanie ze spadkiem ilości osób w przedziale wiekowym 18-24, rejestrujących się jako osoby bezrobotne w urzędach pracy. Taki stan rzeczy może sugerować również, że coraz więcej młodych ludzi szuka zatrudnienia, zamiast kontynuować naukę. Nie bez znaczenia jest też fakt niskiego poziomu zdawalności egzaminu maturalnego wśród uczniów szkół dla dorosłych, bez którego podnoszenie kwalifikacji wśród tych osób na uczelniach wyższych nie jest możliwe.

W regionie odnotowano również wzrost liczby bezrobotnych po 55 roku życia. Osoby w wieku 50+ nie są kluczowymi adresatami ofert kierowanych przez podstawowe służby zatrudnienia oraz prywatne agencje. Bezrobotni z tej grupy wiekowej nie są również częstymi uczestnikami programów aktywizacji zarówno ze środków Funduszu Pracy jak i Europejskiego Funduszu Społecznego. Pomimo licznych projektów dedykowanych specjalnie tej grupie wiekowej na problem należy spojrzeć z perspektywy regionu o najwyższych w kraju wskaźnikach obciążenia demograficznego. Dodatkowym zagrożeniem jest niski udział osób w wieku 50+ w kształceniu ustawicznym. Wydaje się, że podstawową (często jedyną) możliwością kształcenia dla osób starszych w wieku poprodukcyjnym jest Uniwersytet Trzeciego Wieku. Jednak dostępność UTW jest niewystarczająca, a dostęp do niej utrudniony przestrzennie⁵.

W kwestiach edukacji w województwie śląskim należy zwrócić uwagę na kształcenie zawodowe. Analizując ilość, rozmieszczenie oraz zakres działania ośrodków kształcenia zawodowego należy stwierdzić że są to jednostki mało wyspecjalizowane, które przez rozproszenie dysponują ograniczoną bazą dydaktyczną. Należy więc podjąć działania zmierzające do powstawania silnych, wysoko wyspecjalizowanych ośrodków kształcenia praktycznego, które w zakresie danego kierunku czy specjalizacji kształciłyby uczniów z kilku sąsiednich miejscowości. Ponadto szkoły zawodowe nie spełniają należycie swojej roli, przyczyniają się do niepowodzenia swoich absolwentów na rynku pracy. Zwiększenie konkurencji między szkołami i powszechna informacja o szansach na zdanie egzaminu czy znalezienie zatrudnienia absolwentów powinny stać

⁵ Raport z badania pt. „Wyzwania rozwojowe gmin województwa śląskiego w kontekście zachodzących procesów demograficznych”, badanie wykonano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

się kluczowymi czynnikami decydującymi o funkcjonowaniu najlepszych jednostek. Ponadto wsparcia wymaga rozwój nauczycieli przedmiotów zawodowych w zakresie nowych technologii czy kontakt z praktyką biznesową. Należy również kontynuować zadania związane z dofinansowywaniem infrastruktury edukacyjnej (remonty obiektów, zakup wyposażenia i środków dydaktycznych). W przypadku szkół ogólnokształcących dla dorosłych zauważa się niski udział kobiet w liczbie uczniów w wieku powyżej 25 lat, stąd konieczne są działania mające na celu wsparcie kobiet w efektywnym łączeniu ról rodzinnych i edukacyjnych. Ważnym zagadnieniem jest również potrzeba prowadzenia kampanii edukacyjnej, obejmującej swym zakresem podnoszenie świadomości znaczenia potrzeby ciągłego podnoszenia swoich kwalifikacji, szczególnie wśród osób mniej wykształconych i osób starszych. Należy wspierać kompetencje miękkie, które wpływają na motywację do pracy i zaangażowanie⁶.

Działania Zarządu związane z realizacją projektu pn. *Rozbudowa i upowszechnienie Systemu Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej w Województwie Śląskim - SEKAP 2* zmierzają w kierunku szybszej i sprawniejszej obsługi klienta (nie tylko instytucji publicznych) za sprawą poszerzenia gamy dostępnych w regionie e-usług oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego. Wspomniany projekt jest bezpośrednio powiązany ze zwiększeniem zakresu oraz poprawą usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną na działającej Platformie e-Usług Publicznych (PeUP).

KZK GOP korzystając ze środków RPO WSL realizuje zadania związane z projektem *Śląskiej Karty Usług Publicznych*, który ma na celu wdrożenie informatycznego systemu ułatwiającego realizację usług publicznych drogą elektroniczną oraz wspomagającego zarządzanie administracją publiczną. Główną ideą przedsięwzięcia jest zbudowanie zintegrowanego systemu pobierania i rozliczania płatności bezgotówkowych za usługi świadczone przez instytucje samorządowe wraz z systemem informacji pozwalającym na pozyskiwanie danych o popycie na poszczególne usługi oraz relacjach między nimi zachodzących. Projekt związany jest z wprowadzeniem systemu płatności elektronicznych w jednostkach sektora publicznego. Karta ŚKUP będzie umożliwiała skorzystanie między innymi z następujących usług: kultury, rekreacyjno-sportowych, bibliotecznych, parkowania i komunikacyjnych w subregionie środkowym województwa śląskiego. Projekt realizowany jest na terenie wszystkich gmin należących do Komunikacyjnego Związku Komunalnego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego oraz na terenie miast Tychy i Jaworzno⁷.

Zwiększa się dostępność do e-usług w województwie, a mieszkańcy regionu mają możliwość korzystania z nich nie tylko za pomocą łączy szerokopasmowych we własnych gospodarstwach domowych, których wzrost odnotowuje się w badaniach statystycznych, ale również za pomocą publicznych punktów dostępu do informacji (PIAP-ów).

Kolejnym z założeń strategicznego rozwoju jest stworzenie regionu o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce. Niepokojący jest fakt zmniejszenia ilości napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych, zmniejszenia nakładów wewnętrznych na działalność B+R, zmniejszenie ilości osób prowadzących działalność gospodarczą oraz spadek liczby udzielanych patentów. Dalsze pogłębianie się tendencji

⁶ Raport z badania pt. „Rynek pracy województwa śląskiego – identyfikacja obszarów problemowych, ocena funkcjonującego modelu edukacyjnego oraz roli lokalnych liderów gospodarczych w kreowaniu nowych możliwości na rynku pracy”, badanie wykonano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

⁷ Informacja zawarta na stronie www.slaskie.pl.

może w przyszłości doprowadzić do zahamowania rozwoju gospodarczego oraz wzrostu bezrobocia w regionie. Należy jednak wspomnieć, że oferta infrastruktury przedsiębiorczości technologicznej w regionie należy do najlepiej rozwiniętych w kraju i rozwija się dynamicznie m.in. dzięki stymulowaniu środkami finansowymi płynącymi z Unii Europejskiej⁸.

Przeprowadzone badanie społeczne wśród liderów gospodarczych wykazało, że zmniejsza się w województwie ilość fachowców z branż: przemysłowej, budownictwa, handlowej i naprawy pojazdów. Zdaniem liderów kandydaci do pracy nie posiadają kompetencji kluczowych na rynku pracy. Braki dotyczą w szczególności znajomości języków obcych oraz obsługi maszyn specjalistycznych. W tym celu firmy biorące udział w badaniu chętnie realizują działania mające na celu podniesienie kwalifikacji potencjalnych przyszłych pracowników, zachęcających ich do podjęcia zatrudnienia w ich zakładzie pracy⁹.

Ważnym elementem rozwoju gospodarczego regionu jest również wsparcie procesu tworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Transgranicznej TRITIA na obszarze czesko-polsko-słowackim. Celem głównym wspólnej strategii współpracy transgranicznej jest intensyfikacja współpracy polsko-słowackiej oraz zacieśnienie kontaktów pomiędzy przedstawicielami administracji tych regionów, w celu trwałego rozwoju obszaru przygranicznego.

Jednym z elementów rozwoju gospodarczego regionu jest rozwój rolnictwa. Zadowalający jest fakt tendencji wzrostowej liczby produktów markowych produkowanych na obszarach rolniczych oraz wzrost wartości dodanej brutto udziału rolnictwa mimo, że teren województwa śląskiego nie wyróżnia się rolniczym charakterem.

W regionie obserwuje się wydłużenie przeciętnej długości trwania życia mieszkańców, przy jednoczesnym spadku liczby zgonów i wskaźnika umieralności niemowląt. Tendencją pozytywną jest również spadek liczby zachorowań na choroby układu krążenia wśród osób do 18 roku życia.

Alarmujące są dane dotyczące wzrostu liczby osób żyjących poniżej minimum egzystencjonalnego, czyli nieposiadających środków do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Wzrost wskazanej wyżej tendencji negatywnej, może mieć wpływ na wzrost przestępczości w regionie.

Kolejnym obszarem analizy było bezpieczeństwo mieszkańców regionu. Zadowalający jest fakt zwiększenia się wartości wskaźnika wykrywalności przestępstw, ale zwiększa się równocześnie wartość bezwzględna przestępstw. Szczególnie niekorzystna sytuacja rysuje się w Katowicach. Jednym z działań podjętych w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, było podejmowanie projektów rewitalizacyjnych w starych dzielnicach Katowic oraz przebudowa zasadniczego centrum miasta wokół Spodka. W regionie wciąż jednak istnieją duże miasta borykające się z problemem zniszczonej infrastruktury komunalnej, degradacji śródmieść i zdegradowanych terenów

⁸ Informacja zawarta w raporcie na stronie www.strategicznezmiany.slaskie.pl – badania zakres 1.

⁹ Raport z badania pt. „Rynek pracy województwa śląskiego – identyfikacja obszarów problemowych, ocena funkcjonującego modelu edukacyjnego oraz roli lokalnych liderów gospodarczych w kreowaniu nowych możliwości na rynku pracy”, badanie wykonano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

przemysłowych. Małe miasta oraz gminy wiejskie w dużej części upatrują problemów w degradacji ścisłego centrum miasta, budynków użyteczności publicznej, dewastacji terenów zielonych oraz zachwianiu ładu przestrzennego. Próba inwentaryzacji terenów zdegradowanych w oparciu o Lokalne Programy Rewitalizacji (LPR) nie przyniosła oczekiwanych rezultatów. Brakuje danych w samych dokumentach, a niektóre gminy nie dysponują dokładnymi informacjami dotyczącymi struktury własnościowej, powierzchni, przeznaczenia i innych cech terenów rewitalizowanych.¹⁰

Analizując tendencje w regionie w zakresie bezpieczeństwa należy również zwrócić uwagę na czas reakcji służb ratowniczych. Odnotowano skrócenie czasu reakcji w mieście, natomiast na wsi w porównaniu do roku ubiegłego nie nastąpiła żadna zmiana.

W regionie zaobserwowano wzrost emisji pyłu zawieszonego. Zjawisko to jest szczególnie zauważalne w aglomeracjach Górnośląskiej i Rybnicko-Jastrzębskiej¹¹. Niepokojący jest również fakt zwiększenia poziomu zanieczyszczenia pyłowego pochodzącego z zakładów szczególnie uciążliwych. Jednym z działań podjętych w celu poprawy jakości powietrza są zadania realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego priorytet V *Środowisko*, związane z *Czystym powietrzem i odnawialnymi źródłami energii* oraz *Dziedzictwem przyrodniczym*.¹²

Tendencją pozytywną występującą w regionie jest zwiększanie się udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii. Jednak aby spełnić wymogi Unii Europejskiej dotyczące udziału energii odnawialnej w ogólnej produkcji to poziom ten jak i tempo wzrostu są bardzo niskie. Województwo śląskie wprawdzie nie posiada dobrych warunków wiatrowych, ma niezbyt dobre warunki nasłonecznienia oraz słaby potencjał dla wykorzystania energii spadku wód. Nie stanowi to jednak przeszkody dla rozwoju systemów rozproszonych w niektórych miejscowościach, osiedlach czy budynkach. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż niektóre typy OZE mają znaczenie wyłącznie lokalne lub punktowe, przez co ich wpływ na zwiększenie produkcji energii województwa śląskiego jest marginalny, ale w skali lokalnej mogą one z powodzeniem pełnić funkcję ekonomicznie uzasadnionej alternatywy dla energetyki zawodowej¹³.

Niepokojący jest fakt pogarszającej się jakości wód podziemnych i powierzchniowych, mimo iż największe środki unijne i krajowe zostały przeznaczone na gospodarkę wodno-ściekową (zwłaszcza w aglomeracjach powyżej 15 tys. -RLM -Równoważnej Liczby Mieszkańców). Jednocześnie z przeprowadzonych na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego badań wynika, że właśnie w tym obszarze oczekuje się w dalszym ciągu największego wsparcia, a bez dodatkowych nakładów i niezbędnych zmian w systemie dysponowania środkami dotacyjnymi osiągnięcie pożądanego stanu środowiska będzie niemożliwe.¹⁴

¹⁰ Raport z badania pn. „*Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – ocena procesu i identyfikacja pożądanych kierunków działania podmiotów publicznych i prywatnych w województwie śląskim*” - badanie wykonano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

¹¹ Zgodnie z danymi i definicją aglomeracji, zawartymi w „*Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2010r*” - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.

¹² Zgodnie z danymi zawartymi w „*Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2010r*” - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.

¹³ Raport z badania pn. „*Wsparcie efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych w województwie śląskim w kierunku zrównoważonego rozwoju*” - badanie wykonano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

¹⁴ Raport z badania pn. „*Wsparcie efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych w województwie śląskim w kierunku zrównoważonego rozwoju*” - badanie wykonano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Zadowalający jest fakt zmniejszenie odsetka zakładów przemysłowych w województwie śląskim emitującym hałas przekraczający poziom dopuszczalny. Tendencją pozytywną jest również zwiększenie udziału odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej liczbie odpadów.

Pozytywną tendencją w województwie jest poprawa warunków mieszkaniowo-bytowych mieszkańców. Odnotowano wzrost ilości gospodarstw domowych mających dostęp do kanalizacji (co wpływa zarówno na poprawę komfortu życia jak i poprawę jakości środowiska) oraz gazu (jako jedna z alternatyw źródła energii). Podnosi się także komfort mieszkania wyrażający się wzrostem powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca. Niestety spada liczba nowych mieszkań oddanych do użytku.

W regionie znajduje się stosunkowo gęsta sieć dróg, charakteryzująca się dużą niedrożnością. Pomiary potoków ruchu prowadzone przez GDDKiA wykazały, iż jest to jeden z najbardziej „zakorkowanych” obszarów kraju. Kolejnym problemem jest przestarzała i zniszczona infrastruktura drogowa. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku infrastruktury kolejowej. Województwo śląskie posiada najdłuższą sieć w Polsce, która wymaga podjęcia działań remontowych i inwestycyjnych. Obecny stan torów kolejowych w wielu miejscach wymusza znaczące ograniczenia prędkości, skutkiem tego duża część połączeń kolejowych jest niekonkurencyjna w stosunku do zdecydowanie mniej ekologicznego transportu drogowego (wydłużający się czas połączeń kolejowych między wybranymi miastami subregionalnymi).¹⁵

Zarząd Województwa podejmuje szereg zadań, mających na celu stworzenie nowoczesnej przestrzeni w centrum miast. Rozbudowano oraz unowocześniono systemy infrastruktury technicznej, podnoszono atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną regionu. Istotnym elementem poprawy warunków zamieszkania i podniesienia walorów rekreacyjnych terenów jest prowadzony od wielu lat konkurs: „Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego”. Jego celem jest promocja rozwoju i zmian jakościowych przestrzeni publicznej oraz poprawa środowiska zamieszkania przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju poprzez nagradzanie najciekawszych realizacji urbanistycznych i architektonicznych kształtujących przestrzeń publiczną województwa śląskiego. Ponadto w 2011 r. ogłoszono kolejną edycję Konkursu Piękna Wieś Województwa Śląskiego, w ramach którego przekazano nagrody pieniężne dla laureatów konkursu na „Najpiękniejszą wieś”, „Najpiękniejszą zagrodę”, „Najlepsze przedsięwzięcie odnowy wsi” oraz „Najlepszą stronę internetową sołectwa”.

Województwo śląskie nadal należy do regionów o najwyższym PKB w kraju. Szczególnie wysoki poziom rozwoju obserwuje się w subregionie środkowym (zwłaszcza podregion katowicki, tyski i gliwicki) oraz w subregionie południowym.

Województwo stało się bardziej aktywne pod względem organizacji liczby międzynarodowych wystaw organizowanych w województwie. Niestety odnotowano spadek liczby wystaw naszych twórców poza granicami kraju.

Kolejnym z celów strategii rozwoju województwa jest stworzenie w regionie silnego ośrodka nauki i kultury. Wyrazem działań podejmowanych w kierunku realizacji celu,

¹⁵ Raport z badania pn. „Analiza możliwości zastosowania zintegrowanych rozwiązań w systemie transportu miejskiego w województwie śląskim” - badanie wykonano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Wydziału Rozwoju Regionalnego.

jest wzrost liczby międzynarodowych projektów kulturalnych i wystaw zrealizowanych na terenie województwa. Zauważono również wzrost wydatków mieszkańców na kulturę, co wydaje się tendencją pozytywną, jednak w zestawieniu wyników ze spadkiem liczby widzów i słuchaczy teatrów oraz instytucji muzycznych, może świadczyć zarówno o wzroście zainteresowania innymi, instytucjami kultury lub wzrostem cen biletów.

4. Analiza zgodności Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” z dokumentami krajowymi i europejskimi

Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej analizę zgodności Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Strategią Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategią Europa 2020. Analiza ta miała na celu ocenę aktualności dotychczasowych zapisów w kontekście przyjęcia nowych dokumentów strategicznych.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Śląskie 2020			A.1 Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców	A.2 Rozwinięta infrastruktura nowej gospodarki	A.3 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	B.1 Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa	B.2 Wysoka jakość środowiska naturalnego	B.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni	C.1 Duże znaczenie metropolii, miast i regionu w procesie europejskiej	C.2 Wysoka pozycja regionu w procesie kreowania rozwoju Europy	C.3 Silny ośrodek nauki i kultury
Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego											
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.1 Wzmacnianie funkcji metropolitalnych	1.1.1 Warszawa									
		1.1.2 Pozostałe ośrodki wojewódzkie							X		
	1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzenienia procesów rozwojowych i zwiększenia ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi	1.2.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów							X		
		1.2.2 Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych									
		1.2.3 Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich							X		
		1.2.4 Efektywne wykorzystanie w procesach rozwojowych potencjału specjalizacji terytorialnej									
	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne	1.3.1 Rozwój kapitału intelektualnego w tym kapitału ludzkiego i społecznego	X								
		1.3.2 Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych		X							
		1.3.3 Zwiększenie możliwości wprowadzania rozwiązań innowacyjnych przez przedsiębiorstwa i instytucje regionalne		X	X						
		1.3.4 Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu (IOB)		X							
		1.3.5 Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne		X			X				
		1.3.6 Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego					X				X
		1.3.7 Współpraca międzynarodowa								X	
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	2.1 Wzmacnianie spójności w układzie krajowym										
	2.2 Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe	2.2.1 Usługi edukacyjne i szkoleniowe	X					X			
		2.2.2 Usługi medyczne				X		X			
		2.2.3 Usługi komunikacyjne						X			
		2.2.4 Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska					X	X			
		2.2.5 Usługi kulturalne						X			
	2.3 Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze							X			
	2.4 Przewyżnianie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE									X	
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych	2.5 Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności								X		
	3.1 Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej										
	3.2 Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne									X	
	3.3 Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania										
	3.4 Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej		X							X	

Cele Strategii Rozwoju Kraju	Cele Strategii Rozwoju Województwa	A.1 Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców	A.2 Rozwinięta infrastruktura nowej gospodarki	A.3 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	B.1 Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa	B.2 Wysoka jakość środowiska naturalnego	B.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni	C.1 Duże znaczenie metropolii, miast i regionu w procesie europejskiej	C.2 Wysoka pozycja regionu w procesie kreowania rozwoju Europy	C.3 Silny ośrodek nauki i kultury
I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem								X		
I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe			X							
I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela					X					X
II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej										
II.2. Wzrost wydajności gospodarki			X	X						
II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki			X	X						
II.4. Rozwój kapitału ludzkiego	X									
II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych	X									
II.6 Efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska			X			X				
II.7. Zwiększenie efektywności transportu							X			
III.1. Integracja społeczna										
III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych	X				X					X
III.3. Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych										

Cele Strategii Rozwoju Województwa Priorytety Strategii Europa 2020	A.1 Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców	A.2 Rozwinięta infrastruktura nowej gospodarki	A.3 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	B.1 Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa	B.2 Wysoka jakość środowiska naturalnego	B.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni	C.1 Duże znaczenie metropolii, miast i regionu w procesie europejskiej	C.2 Wysoka pozycja regionu w procesie kreowania rozwoju Europy	C.3 Silny ośrodek nauki i kultury
Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji	X		X						
Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej		X	X		X		X		
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną	X			X					

Podsumowanie z analizy zgodności

Dokument Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” pozostaje w zgodności z opracowanymi dokumentami krajowymi i europejskimi. Nie mniej zauważa się potrzebę przeformułowania pewnych zapisów. Niektóre z celów są bardzo pojemne i tracą na czytelności. Należałoby również rozszerzyć zakres poszczególnych zapisów o działania dotyczące obszarów wiejskich, które z jednej strony dotyczą pewnego terytorium problemowego, jak również poruszają kwestię osób je zamieszkujących. Są to tematy związane z dostępnością obszarów wiejskich, restrukturyzacją rolnictwa, rozwojem usług publicznych i ich dostępności na obszarach wiejskich.

Podsumowanie do części I

Analiza zebranego w dokumencie materiału stanowi próbę oceny realizacji celów strategicznych oraz ocenę ich trafności. Zestawiając ze sobą dane zawarte w trzech rozdziałach niniejszego opracowania (*Analiza wyników ankiet ewaluacyjnych, Analiza realizacji projektów dofinansowanych przez UE w województwie śląskim, Wnioski z raportu monitoringowego za rok 2011, analiza zgodności z dokumentami strategicznymi*) otrzymujemy obraz zmian jakie zaszły w badanym okresie.

W ciągu ostatnich lat w województwie śląskim najczęściej podejmowano liczne inicjatywy związane z rozwojem infrastruktury transportowej. Jest to niezwykle ważna tematyka w regionie, w którym występuje stosunkowo gęsta sieć dróg, charakteryzująca się dużą niedrożnością i zniszczoną infrastrukturą. Rozwój transportu znalazł się również wśród zagadnień najczęściej realizowanych przez beneficjentów (w obu okresach finansowania). Potwierdzeniem prowadzonych prac mogą być wciąż wzrastające wartości wskaźników: długości dróg o twardej nawierzchni, długości dróg o twardej nawierzchni ulepszonej oraz długości dróg ekspresowych i autostrad. Mimo znacznego nakładu finansowego jakość dróg w województwie nadal znacznie odbiega od standardów europejskich. Zadawalający jest jednak fakt dostrzegania powagi problemu przez decydentów w gminach i powiatach, o czym świadczy umiejscowienie zagadnienia wśród zadań planowanych do realizacji w ciągu kolejnych pięciu lat.

Na jakość środowiska naturalnego w województwie (szczególnie w subregionie środkowym i zachodnim) bezpośredni wpływ ma przemysłowy charakter regionu. Obok transportu było to drugie zagadnienie najczęściej podejmowane przed beneficjentów. Gminy i powiaty najczęściej podejmowały zagadnienia związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury komunalnej oraz uporządkowaniem i wdrożeniem gospodarki odpadami. Efektem podejmowanych działań jest zwiększenie udziału odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej liczbie odpadów oraz zwiększenie liczby gospodarstw domowych posiadających dostęp do kanalizacji. Kolejnym pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszenie odsetka zakładów przemysłowych emitujących hałas oraz udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnej liczbie produkcji energii (mimo niesprzyjających w regionie warunków do produkcji energii ekologicznej). Mimo, iż największa wartość środków została przekazana na gospodarkę wodno-ściekową, jakość wód podziemnych i powierzchniowych powinna znaleźć się w dalszym ciągu wśród priorytetowych działań podejmowanych w kolejnych latach.

Województwo śląskie posiada bogate walory turystyczne. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu było i jest postrzegane jako istotne działanie w przyszłości. Projekty dotyczące turystyki w okresie finansowania 2007-2011 stanowiły 19,7% wszystkich realizowanych projektów. Stopień wykorzystania środków unijnych widoczny jest najbardziej we wzroście liczby infrastruktury turystycznej. Zaobserwowano również zwiększenie popularności regionu wśród turystów zagranicznych. W kolejnych latach należy zwrócić uwagę na podejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększenie liczby napływających turystów (ogólna liczba napływających turystów ma obecnie tendencję spadkową).

Badane gminy i powiaty województwa śląskiego (ponad 70% ankietowanych) zajmowały się upowszechnianiem oraz promocją aktywnego i zdrowego stylu życia. Prawie 10% wszystkich projektów dofinansowanych ze środków unijnych dotyczyło

powyższego zakresu. Analizując dodatkowo dane statystyczne za rok 2000 i 2010 zaobserwowano wzrost ilości klubów sportowych, ilości członków klubów sportowych oraz ilości ćwiczących (w tym ćwiczących w wieku do lat 18). Nie mniej popyt na tego typu infrastrukturę nie został jeszcze zaspokojony.

Województwo śląskie staje się bardziej aktywne pod względem organizacji imprez kulturalnych, co potwierdza analiza realizowanych projektów unijnych w dwóch okresach finansowania. W pierwszym okresie 4,6% projektów dotyczyła wskazanej wyżej tematyki, natomiast w drugim wzrosła do 13,32%. Intensyfikację aktywności potwierdza również fakt, iż około połowa ankietowanych zaznaczała odpowiedzi dotyczące zarówno działań związanych z rozbudową i modernizacją infrastruktury kultury regionu, jak i zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmacniania środowisk twórczych. Zadowolające są wartości wskaźnika dotyczącego ilości organizowanych w regionie wystaw, natomiast w kolejnych latach należy zwrócić uwagę na zwiększenie ilości wystaw organizowanych poza granicami kraju.

Ważnym elementem rozwojowym regionu jest również podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców. Zwiększenie ilości wykształconej kadry jest niezbędnym składnikiem w procesie tworzenia regionu o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce. Biorąc pod uwagę przemysłowy charakter regionu, niepokojący jest fakt spadku zainteresowania studentów kierunkami technicznymi. Poprawa jakości kształcenia deklaruje większość ankietowanych gmin i powiatów. W dalszym ciągu należy kontynuować prace związane z dofinansowaniem infrastruktury edukacyjnej (remonty obiektów, zakup wyposażenia i środków dydaktycznych).

Rozwój infrastruktury teleinformatycznej, a w szczególności zmniejszanie deficytu infrastruktury jest kolejnym wyzwaniem stojącym przed władzami województwa. Rozwój kompetencji społeczeństwa informacyjnego znajduje się wśród działań najczęściej podejmowanych przez gminy i powiaty z województwa śląskiego. Mimo znacznego dofinansowania środkami zarówno publicznymi jak i unijnymi, nadal w regionie występują „białe plamy” w dostępie do Internetu. Jednak zadowolający jest fakt wzrostu odsetka osób posiadających dostęp do łączy szerokopasmowych.

Gminy i powiaty z województwa śląskiego podejmowały również działania związane z poprawą stanu zdrowia mieszkańców. Wydaje się, że jedną z konsekwencji podniesienia jakości świadczeń zdrowotnych w regionie było wydłużenie długości trwania życia, spadek liczby zgonów, spadek wartości wskaźnika umieralności niemowląt oraz zmniejszenie liczby zachorowań na choroby układu krążenia wśród osób do 18 roku życia. W powyższej kwestii nie bez znaczenia jest również fakt poprawy aktywności zdrowotnej mieszkańców, opisany we wcześniejszej części opracowania.

Oceniając skuteczność pomocy funduszy oraz jej spójność z zapisami strategii, należy również spojrzeć pod względem problemów strukturalnych dotyczących danego regionu. Należy również mieć na uwadze zmieniające się uwarunkowania rozwoju regionalnego oraz zapisy dokumentów strategicznych szczebla krajowego stanowiące ramy polityki rozwoju Polski. Powodują one konieczność ponownej oceny zgodności polityki regionu ze światowymi trendami związanymi z rozwojem gospodarki.

Część II Analiza procesu projektowania Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

1. Analiza zgodności projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” z dokumentami krajowymi i europejskimi

Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej analizę zgodności projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Strategią Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategią Europa 2020.

Cele Strategii Rozwoju Województwa			A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa	A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy	A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych	A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały	B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa	B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców	C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska	C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi	C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego efektywne wykorzystanie przestrzeni	D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu	D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego	D.3. Region w sieci międzynarodow ych i krajowych powiązań infrastrukturaln ych
Cele Krajowe i Strategii Rozwoju Regionalnego															
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.1 Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych	1.1.1 Warszawa													
		1.1.2 Pozostałe ośrodki wojewódzkie		X							X			X	
		1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzenienia procesów rozwojowych i zwiększenia ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi	1.2.1 Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów								X				
	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województwa - działania tematyczne	1.2.2 Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych		X	X	X		X	X		X	X			
		1.2.3 Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorcyjnego obszarów wiejskich				X					X				
		1.2.4 Efektywne wykorzystanie w procesach rozwojowych potencjału specjalizacji terytorialnej	X	X	X	X									X
		1.3.1 Rozwój kapitału intelektualnego w tym kapitału ludzkiego i społecznego		X				X							
		1.3.2 Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych	X										X	X	X
		1.3.3 Zwiększanie możliwości wprowadzania rozwiązań innowacyjnych przez przedsiębiorstwa i instytucje regionalne	X												
		1.3.4 Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu (IOB)	X			X									
		1.3.5 Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne				X			X	X					X
		1.3.6 Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego												X	
		1.3.7 Współpraca międzynarodowa											X	X	X
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	2.1 Wzmocnienie spójności w układzie krajowym		X	X				X			X		X	X	X
	2.2 Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe	2.2.1 Usługi edukacyjne i szkoleniowe						X							
		2.2.2 Usługi medyczne													
		2.2.3 Usługi komunikacyjne									X				X
		2.2.4 Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska								X					
		2.2.5 Usługi kulturalne						X				X		X	
	2.3 Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze											X			
	2.4 Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przy granicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE										X		X		X
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji	2.5 Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności										X				X
	3.1 Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej														
	3.2 Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne														
	3.3 Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania														
	3.4 Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej								X						

Cele Strategii Rozwoju Województwa	A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa	A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy	A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych	A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały	B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa	B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców	C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska	C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi	C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni	D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu	D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego	D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych
Cele Strategii Rozwoju Kraju													
I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem						X	X			X			
I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe	X				X	X							X
I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela					X	X	X	X	X				
II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej													
II.2. Wzrost wydajności gospodarki	X	X	X	X	X	X		X				X	
II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki	X	X	X	X		X							
II.4. Rozwój kapitału ludzkiego	X	X	X	X	X	X	X		X				
II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych					X	X	X						
II.6 Efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska							X	X					X
II.7. Zwiększenie efektywności transportu									X				X
III.1. Integracja społeczna				X		X	X						
III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych					X	X	X		X				
III.3. Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych						X			X	X	X		X

Cele Strategii Rozwoju Województwa Priorytety Strategii Europa 2020	A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa	A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy	A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych	A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały	B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa	B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców	C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska	C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi	C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni	D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu	D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego	D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych
Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji	X	X	X	X		X							
Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej	X		X	X				X	X				X
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną		X			X	X	X						

1.1 Podsumowanie z analizy zgodności

Zaktualizowany dokument strategii zachowuje ciągłość myślenia strategicznego wypracowanego we wcześniejszych zapisach strategii rozwoju województwa. Niemniej uszczegółowienie pewnych zapisów, zmiana punktu ciężkości powoduje lepsze ujęcie zagadnień społeczno-gospodarczych niż miało to miejsce we wcześniejszych zapisach strategii. Dodatkowym walorem zapisów projektu strategii jest ich ujęcie terytorialne, co odpowiada zapisom Krajowej Strategii Rozwoju Regionów.

2. Przyczyny aktualizacji Strategii

Celem procesu aktualizacji Strategii była także ponowna ocena zgodności polityki regionu ze światowymi trendami związanymi z rozwojem gospodarki opartej na wiedzy, dyfuzją rozwoju poprzez ośrodki metropolitalne, podnoszeniem jakości życia przy uwzględnieniu wymogów wynikających z zasad zrównoważonego rozwoju. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w zdefiniowanych obszarach priorytetowych polityki rozwoju województwa, tj. w obszarze nowoczesnej gospodarki, szans rozwojowych mieszkańców, kształtowania przestrzeni regionu oraz relacji regionu z otoczeniem i partnerstw wewnątrzregionalnych.

W lutym 2012 roku ponownie podjęto działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii rozwoju województwa. Przesłankami aktualizacji były zmieniające się uwarunkowania rozwoju regionalnego zawarte m.in. w dokumentach szczebla krajowego, w tym, w szczególności *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR)*, *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)*, *Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK)*, *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności* oraz zestawie strategii krajowych o charakterze sektorowym, stanowiących ramy polityki rozwoju Polski. Nowe dokumenty strategiczne wymusiły spojrzenie na rozwój również przez pryzmat rozwoju przestrzennego. Strategia zgodnie z zaleceniami krajowej polityki rozwoju pogłębia podejście terytorialne do zagadnienia rozwoju województwa. W dokumencie podtrzymano podział województwa na 4 obszary polityki rozwoju, tzw. obszary funkcjonalne określone przez władze samorządowe województwa śląskiego w roku 2000. Jednocześnie wskazano obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym, będące obszarami komplementarnymi wobec zapisów KSRR i KPZK. Zaproponowana delimitacja tego typu obszarów jest wstępna i przed wdrożeniem odpowiednio ukierunkowanych działań powinny być przeprowadzone analizy zakresu przestrzennego danego typu obszaru.

Proces aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” realizowany był również w zgodności z dokumentami programowymi Unii Europejskiej, w tym dokumentem *Europa 2020* oraz w spójności z tworzonym na szczeblu województwa *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*.

W tabeli poniżej przedstawiono obrazowo jak zapisy Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” przyjętej w 2010 roku zostały przełożone na zapisy projektowanego dokumentu. W projektowanym dokumencie znalazły odzwierciedlenie wszystkie cele strategii „Śląskie 2020” natomiast widoczna jest zmiana w ujęciu tych celów.

Śląskie 2020+ Śląskie 2020	A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa	A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy	A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych	A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały	B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa	B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców	C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska	C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi	C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni	D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu	D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego	D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych
A.1 Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców		X				X		X					
A.2 Rozwinięta infrastruktura nowej gospodarki	X		X	X									
A.3 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	X		X	X									
B.1 Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa					X	X							
B.2 Wysoka jakość środowiska naturalnego									X	X			
B.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni							X	X	X	X			
C.1 Duże znaczenie metropolii, miast i regionu w procesie europejskiej									X				
C.2 Wysoka pozycja regionu w procesie kreowania rozwoju Europy											X	X	X
C.3 Silny ośrodek nauki i kultury	X		X						X			X	

3. Ocena projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – Raport Banku Światowego

Ocena ex-ante projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” opracowana została przez Bank Światowy w maju 2013 r. Raport pn.: *Ocena projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* zawiera analizę projektu Strategii pod kątem jego zawartości, formy oraz struktury dokumentu (dokument w załączeniu).

Najważniejsze uwagi/wnioski zawarte w raporcie Banku Światowego dotyczyły m.in. następujących kwestii:

- zbyt ogólnego sformułowania wizji oraz celów Strategii co powoduje, że nie są one efektywnym narzędziem do koncentrowania środków, ponadto wizja sformułowana jest w sposób nadmiernie skomplikowany, ponadto brakuje wyjaśnienia jak zostały zidentyfikowane jej trzy komponenty;
- konieczności uzupełnienia dokumentu o informacje dotyczące procesu przebiegu prac nad aktualizacją Strategii, dokładniejszego wyjaśnienia kontekstu aktualizacji oraz informacji o celu opracowania dokumentu, jego odbiorcach, odniesienia do innych europejskich, narodowych, regionalnych i lokalnych Strategii;
- braku jasno zidentyfikowanych głównych sił i słabości regionu w diagnozie, która zdominowana jest przez dane ilościowe przy jednoczesnym braku istotnych danych i analiz jakościowych;
- konieczności większej koncentracji prognoz i trendów na głównych strategicznych trendach, które z kolei powinny być oparte na zidentyfikowanych zjawiskach w ramach przeprowadzonej diagnozy strategicznej;
- zmniejszenia liczby obszarów strategicznej interwencji, co zwiększałoby czytelność dokumentu i umożliwiałoby koncentrację na istotnych dla województwa kwestiach;
- wzmocnienia powiązania pomiędzy diagnozą i wizją, priorytetami i celami oraz większego skoncentrowania na identyfikacji cech charakterystycznych i potencjału województwa;
- zbyt technicznego, niezrozumiałego dla odbiorców język Strategii;
- niewystarczającego powiązania pomiędzy Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego i innymi regionalnymi dokumentami strategicznymi (Regionalny Program Operacyjny, Strategia Rozwoju Polski Południowej, Plan Zagospodarowania Przestrzennego, Regionalna Strategia Innowacji);
- analizy wewnętrznych zróżnicowań w regionie (subregiony, OSI), która ma zbyt małe przełożenie na wizję, priorytety i cele;
- braku dookreślenia jak w praktyce ma być zorganizowany proces wdrażania, monitoringu oraz ewaluacji;

- struktury dokumentu i jej układu logicznego, który powinien być wzmocniony (dokument powinien być krótki, mniej techniczny, prosty z logicznymi powiązaniemami pomiędzy poszczególnymi partiami dokumentu).

Wszelkie uwagi wynikające z oceny ex-ante zostały rozpatrzone i uwzględnione w ostatecznym projekcie Strategii.

Pełna treść raportu Banku Światowego została umieszczona w załączniku.

4. Ocena projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” – podsumowanie z przebiegu konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, trwały od 25 marca do 5 maja 2013 roku. Zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych projektu wraz z prognozą umieszczono:

- na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (www.slaskie.pl), w tym na stronie BIP-u;
- na stronie internetowej Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych (www.rcas.slaskie.pl) i Regionalnej Platformie i Obserwatorium Innowacji (www.ris.slaskie.pl);
- w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym (*Gazeta Prawna*) i regionalnym na obszarze województwa śląskiego (*Gazeta Wyborcza*);
- na elektronicznej tablicy ogłoszeń oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego.

Do udziału w konsultacjach społecznych zaproszono Radnych Sejmiku Województwa Śląskiego, członków Zespołu ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, jednostki samorządu terytorialnego województwa śląskiego, uczestników warsztatów które odbyły się w czerwcu oraz we wrześniu 2012 roku, przedstawicieli instytucji nauki i kultury, jednostek naukowo-badawczych, podmiotów społeczno-gospodarczych oraz organizacji pozarządowych. Ponadto w ramach konsultacji społecznych skierowano pismo z prośbą o uwagi i rekomendacje do projektu Strategii oraz Prognozy oddziaływania na środowisko do:

- Ministra Rozwoju Regionalnego,
- Wojewody,
- Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,
- Marszałków województw ościennych,
- Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- Regionalnego Konserwatora Przyrody,
- Regionalnej Rady Ochrony Przyrody,
- Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej (Gliwice, Kraków, Wrocław, Poznań Warszawa),
- Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego,
- Ciał doradczych przy Marszałku Województwa Śląskiego (Wojewódzka Rada Zatrudnienia, Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Wojewódzka Komisja Urbanistyczno Architektoniczna, Wojewódzka Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Rada do Spraw Społecznej Odpowiedzialności Biznesu).

Na konsultacje odpowiedziało ponad 64 podmioty zgłaszając do projektu Strategii 371 uwag.

W uwagach poruszano m. in. kwestie:

- ewentualnego uzupełnienia i rozszerzenia diagnozy,

- potencjałów i wyzwań subregionów województwa oraz typologii obszarów strategicznej interwencji,
- doprecyzowania zapisów kierunków;
- uzupełnienia wskaźników monitorowania.

W ramach konsultacji nie zgłoszono uwag co do trafności celów i kierunków oraz zgodności z dokumentami krajowymi.

5 Podsumowanie do części II

Podsumowując poszczególne analizy dokonane w ramach przeglądu ex-post oraz ex-ante można przestawić następujące wnioski:

- dokonano analizy aktualności i konieczności zmiany zapisów strategicznych;
- zapisy dokumentu strategii stanowią o ciągłość logicznego myślenia o rozwoju, dokonane zmiany odpowiadają na obecne uwarunkowania społeczno-gospodarcze oraz kwestię terytorializacji ;
- projektowany dokument jest zgodny z dokumentami krajowymi i europejskimi
- struktura dokumentu nie budzi zastrzeżeń
- zapisy dokumentu zostały przedyskutowane i uzyskały społeczną aprobatę;

Projekt Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego opracowany został na zasadach partnerstwa społecznego, a co za tym idzie, wdrażanie zapisów strategicznych również będzie opierać się na tej samej filozofii. Skuteczna realizacja strategii uzależniona będzie od współpracy z wielu partnerów funkcjonujących w różnych obszarach i wpływających na przebieg procesów rozwoju na różnych poziomach jego zarządzania.